

136.435

SINGER NÁNDOR KIADÁSA, SATU-MARE

th. Mohli Kung

Sankar 1991.X2.

St. John's

St. John's

IFJ. PRÖHLE VILMOS :

PERPETUUM- MOBILE

1930
SATU-MARE
SINGER NÁNDOR KIADÁSA

A
SZERZŐ
EREDETI
RAJZAIVAL

MINDEN JOG
FENNTARTVA

136-435

GASZÁGOS SZÉCHÉNYI KÖNYVTÁR

1968/R leltár

(R
2)

ELSŐ FEJEZET

(a bűvös bot.)

I.

Akkoriban egy képtelen hetilap munkatársa voltam. Hogy hol, az nemdebár nem fontos.

Főszerkesztőm Dr. Szatócs Ferenc ügyvéd volt, akit tulajdonképen törvényszéki elnöknek taníttatott az apja, de kénytelen volt az irodáját bezárni, mert valahányszor egy perben a vádat képviselte, — mindig a károsultat ítélték el. Áttért hát a közgazdászatra és ujságot indított „Szinház és Műtrágya“ címen. A színház csalétek volt, hogy az olvasók meg- és bevegyék a Szatócs dr.-féle gizgazdaságot. Ő volt a „Műtrágya“, én voltam a „Szinház“, szóval én voltam a csalétek.

Kies fekvésű városunkban, (kiesett a vasuti vonalhálózatból), állandó szintársulat volt — nyaranta. Báránnyelző Bendeguz direktor ur, ha nem is a legjobb, de a legszebb vidéki színésznőket tartotta raktáron; így b. lapunk olyankor jól ment, a szépségverseny-szavazati cédulák miatt. Ámbár Dr. Szatócs azt hitte, hogy az ő portékája kelendőbb, elvégre nyáron intenzívebben gazdálkodnak az emberek. Dehát tévedni emberi dolog, errare humanum est, mint a művelt francia mondja. Még velem is megesett, ami az állásomba került.

A dolog így történt:

Volt a társulatnál egy nyúrka, örökké vigyorgó második hősszerelmes: Üstökös Bernát. Zárkózott egyén volt. Mindig magában ült a kávéházban, egyedül sétálgatott. Valami nem volt rendben a felső emeletén. Azt mondogatta, hogy neki

nem árt a mennykü sem, mert ő a negatív villamosság. Különben olyan volt, mint egy facér szabólegény. „Bolond Ripacs“ volt a beceneve.

Már nem emlékszem, melyik rémdrámát választotta jutalomjátékaul, csak annyit tudok, hogy az utolsó felvonásban jó félóraig haldokolt, mielőtt vége lett volna neki is, a darabnak is.

En a nézőtér bejáratánál álltam, hogy hamar a szerkesztőségbe mehessek, mert nyári disznótorra voltam hiva-

talos. Mikor a függöny hullani kezdett a tragikus véget ért hős fölött, nyomban elsiettem. Gyorsan összecsaptam a kritikát. Megírtam, hogy ilyen ripacsmódra haldokolni még sem szabad! Utóvégre a közönségnek illúziót kell nyújtani; el kell hitetni, hogy az illető c s a k u g y a n meghal. Üstökös Bernát ezzel szemben épp az ellenkező hatást keltette: mintha most támadt volna fel.

„Nem értjük, — így végeztem a cikket, — mikor annyi más életpálya van a világon, miért éppen Ü. B. pont színész? Leadtam a nyomdába és rohantam hurkát enni.

Hajnalfelé kerültem csak haza. Délig aludtam. Mikor felébredtem, a háziasszonyom könnyes arccal állt az ágyam mellett.

— Mi baj Laura néni? — kérdeztem. — Mi történt?

— Meghalt! Meghalt! — zokogta.

Laura néni egy idült alkoholizmusban az utcán csendesen elhunyt asztalos özvegye volt, akinek a saját bevallása szerint sohasem volt rokona, de egy sem. Nem értettem a dolgot.

— Kicsoda halt meg?

— A Bolond Ripacs... Üstő-hökös... Be... be...

— Megőrült Laura mama!?

— Ha mondom, hogy meghalt, — hüppögte, mert nem értette el meglepett felkiáltásomat. — Meghalt tegnap este, a szindarabban. A szivire ment a haldoklás. Azt hiték, hogy részeg, azért maradt fekvé az előadás után... de látott vót... mint az én szegény uram... rahaham...!

— Aki részeg is volt, — gondoltam, de nem mondtam ki, hanem hamar magamra hánytam hanyag-eleganciájú ruhámat és szaladtam a színházhoz.

A hír igaz volt.

— Szegény Bernát, — fogadott a direktor olyan remegően szemrehányó hangon, mitől a hátamon végigfutott a hideg, — ha hivatása közben hősihalált nem halt volna a világot jelentő deszkákon TEGNAP, MÁMA ütötte volna meg a gutta az ön kritikája miatt! — s megvetően emlélkötte a „Színház és Műtrágya“ ma reggeli számát, melyben vádlóan volt kipirosceruzázva az én referádám Üstökös Bernát jutalomjátékáról.

Leforrázva mentem el. A színészek és nők összevihogtak a hátam mögött:

— „A legélesebb szemű kritikus...”

A szerkesztőségben már bent volt dr. Szatócs. Köszönésem viszonzása helyett azt mondta:

— Nem értem, mikor annyi más életpálya van a világon, miért akar éppen MAGA, pont ujságíró lenni?

II.

Nem mondom, hogy nem sajnáltam Üstökös Bernátot, mert hát lágyszívű keresztyén vagyok és mindig könnyezem, ha érzékeny regényeket olvasok; de a Bolond Ripacsot oly kevésbé ismertem, — alig pár szót váltottam csak vele, — hogy igazán nem öltözhettem miatta feketébe, mikor nem is volt fekete ruhám és végeredményben miatta vesztettem el az állásomat.

Ha ez az ember nem hal meg, még mindig Szatócs munkatársa volnék, nem pedig...

De ne vágjunk elébe az eseményeknek.

Természetesen elmentem a művész temetésére, amit nagyon megbántam, mert a színészek az egész szertartás alatt bojkottáltak. Pedig vagyonom romjain még egy koszorút is csináltattam, hosszú lila szalaggal, ezüst betűkkel, hogy asszongya:

„A FÉLREISMERT NAGY MŰVÉSZNEK
AZ EGYSZER TÉVEDT KRITIKUS“

Temetés után elkeseredett hangulatban mentem haza. Az ajtót magamra zártam, hogy Laura néni ne zavarhasson, mert gondolkozni akartam.

Mitévő legyek?

Valamiből csak élni kell!?

Nincs más hátra: ponyvaregényt fogok írni. Véres, gyilkos detektívregényt, amiben éjjélkor kísértetek járnak. Szóval füzetes rémregényt írok, az igen kelendő.

Azonnal írni kezdtem:

A Bolygó Tigrisbőr-bunda.

(rémregény)

Irta: — —

Ebben a percben éjfél ütött. A folyosón léptek közeledtek és az ajtó előtt állottak meg. A temető, a Bolond Ripacs jutott eszembe... Szinte megdermedtem a rémülettől...

Láttam és hallottam, hogy az ajtó kilincsét valaki lenyomta... Minden vérem a szívemre tódult, pedig tudtam, hogy nincs kísértet, ember pedig nem jöhet be, az ajtó zárva van: százszor is megnéztem gondolkodás közben Laura néni miatt, aki nagyon társas-lény volt.

Es mégis!...

A rémület sikolya hagyta el szabályos ajkaimat...

Az ajtó eltűnt...

Mielőtt felállhattam volna a földről, ahová első megdöbbenésemben leestem, már előttem állt...

Egyenes karimájú pincs-kalap volt rajta, sárga felöltő, sárga selyem sáll; roggyant fekete nadrág, hatalmas amerikai cipők. Az orrán nagy, kerek, fekete cvikker; arcán furcsa vigyorgó mosoly. Kezében pedig egy hentesmesterkar vastagságú fekete bot, kigyózó ezüst gyűrűvel.

— Heverünk? Heverünk? — kérdezte kedélyesen.

Akkor vettem észre, hogy nem Üstökös Bernát, mert a Bolond Ripacsnak nem volt fekete szemüvege és ma délelőtt el is temettük.

Hüvösen felálltam.

— Uram, — mondtam még hüvösebben, — otthon úgy viselkedem, ahogy nekem tetszik. De ön egy bezárt ajtón keresztül, egy bezárt uriember bezárt szobájába zártöréssel lépett be, ön tehát bezárandó, mert ön, igen tisztelt uram, közönséges betörő.

— Tévedni méltóztatik, — felelte nyájasan és elegánsan felhuzva roggyant nadrágját, leült arra a fotelre, amelyről az előbb leestem. — Tévedni méltóztatik, — folytatta, — pedig ön zseni.

Ez kétszeresen jól esett nekem. Először, mint igazság, másodszer: mert eklatáns bizonyítéka volt annak, hogy éjféli látogatónak semmi köze Üstököshöz, — bár az első pillanatban nagyon hasonlított hozzá.

— Parancsol cigarettát? — kérdeztem.

— Csak hagyja, — mondta az idegen és impozáns botja fogantyujából két szivart huzott elő, két gyűrűs, valódi Havanna szivart, szépen levágott véggel. — Tessék!

— Ah! az ön botja szivartárca? Ez nagyon érdekes.

— Igen. Szivartárca és tűzszerszám.

A bot végén láng csapott ki, mint egy óriási öngyújtón. Rágyujtottunk.

— Roppant elmés, rémesen érdekes, — mondogattam, mert nem tudtam, mit szólnak. — Hány szivar fér bele?

— Sok.

— Belül üres, ugye?

— Üres? Ugyan! Fogja csak meg...

Megfogtam. Lehetett vagy tíz kiló.

— Nagyon nehéz bot. Tessék.

Visszavette. Mosolygott:

— Csak hét kiló. De ahhoz képest könnyű.

— Tehát három kilót tévedtem. De mi az az a, amihez képest könnyű?

— Hogy mi? Például az ajtaját is ezzel nyitottam ki. Nézzen oda!

Megforgatta az ezüstgyűrűt és sárgásfehér, izzó fénykéve sugárzott a boltból az ajtóra... De mi ez ??? Az ajtó nem volt sehol! A folyosó ásitott előttem!

— Villamossággal kombinált Röntgen sugár — magyarázta a botos úr; — bármire irányítom ezt a sugarat, azonnal átlátszóvá válik, szóval eltűnik, tehát keresztül mehetek rajta. Ez csak egyszerű, nem?

Nem találtam olyan egyszerűnek, de szavakat se találtam. Hallgattam tehát. Az idegen pedig beszűntette a villamossággal kombinált Röntgen-sugarat s úgy fogva meg a bot fogantyuját, mintha szódásüveg lett volna: valami folyadékot fecskendezett a mosdómon álló vizespohárba.

— Kóstolja csak meg.

Lehet, hogy könnyelműség volt, de megkóstoltam; elvégre ittam én már benzint is. De nem bántam meg: spriccer volt, a legideálisabb spriccer, $\frac{3}{4}$ rész bor, $\frac{1}{4}$ rész szódavíz, jéghidegen. Rögtön megtaláltam elkészült szavaimat.

— Uram, — mondtam ünnepélyesen, — veszek!

— Csak nem meg?

— Ugy értem, hogy veszek a botból.

— Hehehe! Azt hiszi, hogy ez egy patent amerikai gyártmány, amelyben én utazom? Megint tévedni méltóztatik, pedig ön, mint mondtam, zseni.

— De hát akkor kicsoda uraságod?

— Ugyan! hát ez is fontos? — legyintett ismeretlen újismerősöm és újra telefröcskölte a poharamat. — Parancsoljon.

Kiittam s el voltam ragadtatva. Az újabb fröccs tokaji bor volt. Kezet nyújtottam:

— Igaza van uram, nem fontos. Ön vendégem és barátom, rendelkezze velem.

— Fogok is, — felelte határozottan, — azért jöttem. Magát kirugták, ugye?

— Kérem...!

— Sose szépitse. Kirugták, pont. Hogy honnan tudom? — Összetolta a botot, mint egy látsövet és a megrövidült, látszólag üres botot a kezembe adta.

A bot abban a pillanatban megszólalt:

— Nem értem, mikor annyi más életpálya van a világon, miért akar éppen maga pont ujságíró lenni?!

Elhülve néztem bele. És a botban, mint egy moziban, Dr. Szatócsot és úrimagamat láttam; Szatócs a fentieket mondta, én meg leforrázva eltűntem a botból.

— Hihetetlen! — lihegtem.

— Csak rádió és távfényképezés, — nevetett a bűvös bot gazdája. — Megyek az utcán, s kíváncsi vagyok, mi történik a világon, hátha érdekel valami; megnyomom a botom gyűrűjét, a vashegyben lévő akkumulátor erre működésbe jön a fogantyúban elhelyezett hang és képfelvévő készülékkel s bármi történik abban a pillanatban 100 kilométer körzeten belül, az mind megrögzítődik egy beszélőfilmen. Így találtam meg magát, tisztelt úr! Ugyanis egy intelligensebb, független emberre van szükségem. S magát kirugták...

Nem szeretek dicsekedni, de állítólag ősi, nemesi családból származom, melyben tradíció a lovagiasság. Ez a lovagiasság nagyobb volt bennem minden ámulatnál, azért kihúztam magamat, mint egy Herceg regény leghercegibb hőse s bámulatos hidegvérrel és — hogy remegésemet leplezzem, — még bámulatosabb orrhangon a következőket mondtam:

— Uram! Ön betör a szobámba, jól van. Megzavarja a pihenésemet, (mert én a padlón szoktam pihenni, — ez egy torna fajta,) szóval megzavar: rendbe van. Megkinál szivar-

ral, fröccsel: nagyon helyes! De kedves botos ur! Ön már harmadszor használ egy szót, amit én magán és nemes ember létemre nem türhetek. Ön visszaél a vendégjoggal, ön...

Nem folytathattam tovább. A bot kéziágyuvá változott az idegen kezében s haláltrejtő csövének félelmetesen fekete öble eszes homlokomnak irányult.

— Elég volt! — mondta. Maga zseni, de ha egy kicsit iszik, meghülyül és nagyon sokat beszél. Jöjjön velem egy-kettő!

Ne lett volna az a botágyu nála, — szó nélkül leütöttem volna. Így szó nélkül engedelmeskedtem. Végre is akármilyen régi nemesember vagyok, fiatal életemet nem kockáztathattam. No meg ki írta volna meg akkor ezt a regényt? Összeszedtem a felöltömet, kalapomat, két gallért, a fogkefém, megkezdett regényem címének kéziratát — és mentem az idegen után, aki az ismét visszabotult bottal világított a sötét folyosón.

Kint zuhogott az eső.

— Semmi, — mondta a botos úr és a bűvösbotot vízszintesen tartva, kettőt csavart a gyűrűjén.

Benzinmotor pöfögést hallottam, aztán alul két biciklikereké, felül két esernyő ugrott ki a boton. Igen! a bot fedett motorbicikli is volt! Bűvösbottulajdonos barátom elhelyezkedett a gépen.

— Üljön a hátam mögé — parancsolta.

Felültem.

És nekivágtunk az éjszakának.

III.

Ma már nem tudom, mennyi ideig botmotorbicikliztünk a fentemlitett éjszakában.

Annyira emlékszem, hogy isszonyu sebességgel mentünk. Olyan sebességgel, melyet lóerővel nem, legfőlebb ha méneserővel lehet kifejezni. Hogy le ne essem, görcsösen belekapaszkodtam idegen barátom nyakába.

— Eresszen el! — nyögte, — megfulok...

Ugy tettem, mintha a motorzúgástól nem hallanám. Hogyne, inkább ő fuljon meg, mint hogy én leessek.

— Ha megfulok, nem tudom vezetni a botot és felfordulunk! — sivitotta most már dühösen.

Ez hatott. Egy csorda lóerővel leesni és klasszikus szoborrá válni még sem akartam. Eleresztettem a vezetőm nyakát, de mielőtt időm lett volna, hogy a derekába csimpaszkodjam, — meginogtam... és leestem...

Hát mondhatom, nem volt kellemes. Kinyílt esernyővé váltam és egy egyesült Ciklon—Bóra—Nemere felvitt, felrepített a csillagos égitel. A csillagok mind dr. Szatócs voltak, akik fújtak és visszafújtak a földre olyan erővel, hogy hét darabra törtem a föld legkeményebb pontján: Laura néni albrletbe adott szobája ágyának szalmazsákján. Laura néni bűgva bejött, lebegve, mint egy szirén és bűgő-sziréna hangon zokogott: — Az a marha eseléd! ezt a csuprot is összehozta, pedig ebből ivott legszivesebben szegény boldogult uram; a részeges disznaja! hotta után is kárt csinál... —

azután összeseperte és az üveges etazsérba tette torz torzóimat. Ám éjjélkor az ablakon besütött a Hold egy ágyut, a vitrin üvegje betörött, — s immár idült özvegyek bámulatára csecsebecsévé változott testrészeim egy jeges-kéz martalékvá lettek, miközben villám cikkázott. Üstökös Bernát volt a jeges kéz és a cikkázó villám tulajdonosa; most jött elő a sirból, földesen és oszladozva. A Botot tartotta másik kezében s míg a bot segítségével összepróbált ragasztani engem, dadogva, — mintha sugó után mondaná, — hebegte:

— Marha... mar-ha-ha... MARHA!

... Erre magamhoz tértem.

Össze-vissza kötözve, bepólyázva, ágyban feküdtem, egy kerek, magas szobában.

A feketepápaszemes úr az ágyam mellett ült. A bot egyik végén, — mely most gyorsforraló volt, — teát melegített, a másik végén pedig fuvolázott.

Bánatos, öblös hangon zengett a bot:

— Trala... tra-la-la... TRALLA!

MÁSODIK FEJEZET

(a feltaláló házában.)

I.

Két hétig nyomtam az ágyat. A botos úr maga volt az orvosom, ápolóm. Mikor végre felkelhettem s kedves testrészeimet, szabályos végtagjaimat ismét régi ruganyosságukban éreztem: hosszú sétára határoztam el magamat. De ahogy ki akartam menni, — nagy bámulatomra a szobán nem volt ajtó! Mint már említettem, kerek, magas szoba volt. Az ablakok olyan magasán voltak, hogy csak a csillagos eget láthattam. A csillagos ég ma borult volt és havazott, sűrűn havazott.

(Miként lehet, hogy az első fejezetben még kora nyár volt és két hét múlva már sűrűn havazik? Ezen magam is csodálkoztam, míg eszembe nem jutott, hogy egy fantasztikus regényben az ilyesmi a lehető legkevesebb.)

De az több volt a soknál, hogy nem volt ajtó...

Fogoly voltam...

Már-már dühöngeni kezdtem, mikor megjelent a házigazdám, aki a bűvösbotból kisugárzó villamossággal kombinált Röntgen-sugár segítségével úgy járkált minden falon keresztül, mint egy egyetemet végzett kísértet, aki a kísértésből doktorátust tett: sub auspiciis regis, vagy gubernatoris, vagy presidentis, — kinek hogy tetszik...

— No, — kezdte, örvendek, hogy mérges, mert akkor teljesen felgyógyult. Megkezdhetjük a munkát. Igen, igen...

— Először is ki akarok menni, — feleltem, — másodszor meg tudni szeretném...

— Először is nem fog kimenni! — szakított félbe. —

Másodszor meg ide hallgasson: ha én magamhoz nem veszem, most éhesen kószálna az utcákon, mert azután, hogy még egy Szatócs is kiebrudalta: tisztességes lapnál állást nem kap; egyébbhez meg nem ért, tehát étlen-szomjan kóborolna az utcákon és mindennap egy mázsa bús alanyi verset írna... Pfuj! Nem érti, nem érzi, hogy milyen undorító ez?

— A lyra? — hebegtem.

— Igen. Mit szólna ahhoz, ha egy festő egyebet se festene, csak furton-furt a saját belsejét, a beleit mázsolná vászonra más, más tónusban?

— Pihá!

— Látja; pedig az alanyi költők ezt teszik. Vagy rimmel, vagy bécsavarodásban szenvedő sorokban rim nélkül; de mind a kettő gilisztás.

Gyulai Pál, ott a tulvilágon, biztosan irigységgel vegyes bámulattal vonta boldog mosolyra kritikus szemöldökét, — de én, a HOLDSUGÁR szerzője, a HERCEG, A LÁMPA ÉNEKEL, HA SERCEG! vajudója, dühvel vegyesen megsemmisültem.

Mert igaza volt.

Már t. i. abban, hogy most csakugyan állástalanul és éhenkórászán verseket írnék kilószámra, — ha el nem rabolt volna.

— No lássa, — folytatta, — én megkiméltem ettől úgy magát, mint az olvasóközönséget. Azért ne gondolja, hogy szerelmes vagyok magába. Azt hiszem, mondtam már, hogy szükségem van egy intelligensebb, független emberre, aki a dolgaimegy részét elintézzé. Maga mindezek felül éles szemű ember is.

Fejembe szállt a vér. Ez az ember csufolódik!

— Kérem, — kiáltottam közbe, — tévedni lehet! Én a kritikát Üstökösről a legjobb hiszemben irtam...

— Jó jó, — intett le, — kár ezért ugrálni. Hisz ennek köszönheti, hogy nálam van. Mit keresett eddig az irkafirkálásával? — Kérdőleg felhúzta az orrát, mire fekete szemüvege leesett.

Egek! hogy hasonlít ez az ember valakire! De kire? Kire?

Mielőtt eszembe jutott volna, — ásitott egyet, kráko-

gott kettőt, visszatette pápaszemét — s így nem ismerhettem rá.

— Nos? — kérdezte újból.

— Hát, — motyogtam, mert a kérdés zavarba hozott, — az anyagiakról ne beszéljünk. De sikerem az volt, a sajtóperekről nem is szólva...

— És abból élt?

— Á dehogy. Hitelből.

— Sok az adóssága?

— Sok? Rengeteg! Ebből a városból már meg is kell szöknöm.

— Sose szökjön...

— Kifizeti?

— Azt nem. Legalább nem vágyik korzózni. De fog kapni havonta, mondjuk 5000 készpénz kezdőfizetést és teljes ellátást. Ha meg leszek elégedve, majd többet is.

— Uram!...

— Várjon, még ne boruljon a nyakamba. Azt szigorúan kikötöm, hogy tudtom és engedelmem nélkül nem megy sehova!

— Itt a kezem. No és mi lesz a dolgom?

— Egyelőre irkafirka. Azt már magától is kitalálhatta volna, hogy feltaláló vagyok.

Rögtön feltaláltam magamat.

Hogyne, — feleltem gyorsan, — persze, hogy persze: a Búvősbót congenialis feltalálója.

— A búvös bót még semmi. De erről majd később.

— Szóval nekem a találmányáról kell írnom, vagy tervrajzokat másolnom?

— Talán tud rajzolni?

— Mi az, hogy tudok?! Például ezt a regényt is én illusztrálom.

— Az semmi. Különben szó sincs rajzolásról. Egyelőre az lesz a dolga, hogy segít nekem egy nagyobb pénzösszeget összehozni: legnagyobb találmányom, (hogy mi, azt még nem árulhatom el, mert ez a könyv címe,) szóval legnagyobb feltalálmányom első modelljének építési költségeire.

— A bót eszerint nem pénztárca is?

— Nem. Mert lássa, tudnék én pénzt is termelni, de az bármilyen tökéletes lenne, még sem volna valódi, állami.

Már pedig pénzben, mi feltalálók is csak az igazít szeretjük.

— Osztom nézetét. Bár az én írásaimért nem sok pénzt fogunk kapni.

— Nekem mondja? Maga direkt az én számomra fog írni.

— ? ? ?

— Legyen nyugodt, nem verseket. Mig én nappal alszom, hogy este társadalmi életet élhessek és éjjel dolgozhassam, maga addig a bűvösbot segítségével kikutatja, hogy b. városunk smucig polgárai hol tartják pénzüket, meg ékszüreiket s mennek-e aznap bálba, vagy estélyre, vagy színházba, vagy akárhová? egyszóval hol lesznek este? Erről nekem pontos adatokat készít, illetve a Bottal felvett beszélőfilmekben látottakat és hallottakat, (amennyiben ezt a tárgykört érintik,) részletesen leírja. Minden nap egy utcát vegyen sorra s a jelentést minden este 9 órára készítse el, amikor érte-jövök, hogy...

— Hogy ? ! ?

— Ne vágjon olyan ostoba képet. Téved, ha azt hiszi, hogy valami szenzáció jön most, valami bűnügy, amiről detektív-regényt írhat. En az adatok birtokában elmegyek a bálba, az estélyre, a színházba, vagy akárhová, ahol az illetők aznap este lesznek s egy gyűjtőívvel megrohanom őket, hogy asszondom: Ne szabadkozzon kérem! miszerint nincs pénze eme gyűjtőíven feltüntetett találmány elkészíthetősége számára, mert én jól tudom, hogy Önnek az ágyban, a bőrfotel imitált bőre alatt (már amint a maga napi jelentése alapján tudni fogom,) ennyi, meg ennyi pénze meg ékszüre van. Mit gondol, meg meri ezután tagadni csak egyetlen egy is az aláírást? He? Bőgni fog a csodálkozástól, hogy legrejtettebb titkát tudom és fizet.

— Remek! Noha, ami az én dolgomat illeti: irodalmi munkásságnak nem nevezhető. Dehát azért a pénzért...

— Ugy van. Itt a bot, csak a gyűrűt veszem le, mert abban van az ajtó, a kombinált sugár. -- Lecsavarta az ezüstgyűrűt s a botot a kezembe nyomta.

— Egyék, igyék, füstöljön és dolgozzon. Én megyek aludni.

Visszatartottam:

— Nem lenne szives a nevét megmondani? Nem kíván-

csiságból kérdeem, csak unalmas és fárasztó mindig, mint a „botos-ur“-ról, az „idegen“-ről, az „ismeretlen“-ről, stb-ről-ről írni Önről.

— Jó, az olvasók kedvéért mondok egy nevet. Mondjuk, hogy Meteor Bertalan mérnök vagyok. Pá!

— Még egy percre! Két hete nem olvastam ujságot; nem kaphatnám meg a mai lapokat?

— Minek magának ujság? — kérdezte ingerülten. — Ha kell, írjon magának! — Es dühösen nekiment a falnak és nagyot-koppanás nélkül eltűnt.

II.

Tehát egy feltaláló alkalmazottja lettem.

Csak ne volna olyan Üstökös Bernát hangzásu neve: Meteor Bertalan... És az sem volt szép tőle, hogy bár kezdet adtam, hogy tudta és engedelme nélkül nem megyek sehova, — mégis magával vitte az „ajtót“.

Haj, haj! sok pénzért sokat kell nyelni... Ad vocem nyelni: reggelizzünk!

Megnyomtam a bot fogantyuját: kolbászt, zsemlyét és sört fröcskölt. Mégis csak szép hivatás ez a mérnöki pálya!

Táplálkozás után hatalmas szivarra gyujtva elkezdtem alkalmazotti működésemet. Összetoltam a botot, ahogy az első fejezetben olvastam s belenéztem.

Kies fekvésű városunk pont az orrom előtt feküdt mádáraltávólban. Tehát nem messze voltam a várostól és tehátlan-tehát emeleten voltam. Egy szabályozó megtekerésével közelebb hoztam a képet s megkerestem az Árok-utca 42. sz. házat, ahonnan két hete albérllői minőségemben felmondás nélkül eltüntem. Laura néni már a konyhában volt és három másik vénasszonynak tartott előadást. Működésbe hoztam a bot hangfelvevő készülékét... s elképedve hallottam a következő igaz történetet:

— Igen lelkeim, — hápogott Laura néni folyékonyan, mert két hét alatt már az ezredik három vénasszonynak adta le az esetet, — régen észrevettem, hogy szerelmes szegény. De tudjátok aranyom, bármennyire sajnáltam is, nem lehettem hűtlen boldogult Boldizsárom emlékéhez. — Drága szerkesztő ur, — mondtam neki, mikor éppen ma két hete har-

4.9.18.
929/18.

mincharmadszor kérte meg a kezemet, — drága szerkesztő ur, nem tehetem, nem lehetek hűtlen boldogult Boldizsárom emlékeztetéhez... — Ah! — nyögte akkor zokogva, — én elemészttem magamat, mert nem tudok élni nélküled Laura! — Drága szerkesztő ur, — mondtam neki, — vigasztalódjon meg, van még más lány is a világon, akit megszeret, mert én nem lehetek hűtlen Boldizsárom boldogult emlékeztetéhez; talál nálam szebbet is, fiatalabbat is... — Nem! Nem! — mondta ő, — lehet, hogy találnék szebbet, jobbat, — de fiatalabbat, azt nem, Laura! hisz te üde vagy mint egy bimbó!... Így mondta lelkeim, szóról szóra így mondta és elrohant. Reggel nem jött haza, másnap se, harmadnap se... Jaj! — mondta Kucseráné, — biztosan elemésztette magát! — Bizony, — mondta Sifcsikné, — ez a te lelkesen szárad Laura! a postás is mondta, hogy úgy van, Hornyákné, ez a maga bűne... de nem tehet róla, hogy olyan antipatikus személyzete van... Hát tehetek én arról, hogy nem lehetek hűtlen boldogult Boldizsárom emlékéhez? Jaj! de azért nem volt se éjjelem, se nappalom, be nem hunytam egy álló hétig a szememet és mindig azt álmodtam, hogy felakasztotta magát! Tegnap aztán irt Amerikából...

— Amerikából! — bámult el az egyik vénasszony.

— Mit? — ugrott ki a szeme a másik öreg hölgynek.

— Hát nem lett öngyilkos szerelme romjain? — botránkozott meg a harmadik agg csoroszlya.

— Nem, — felelte Laura néni, — mert azt írja, hogy Amerikában gazdag ember lett s reméli, hogy most már hozzá megyek. Küldött is egy elsőosztályu hajójegyet.....

Megszégyenülten csaptam le a botot. Eddig azt hittem, hogy dús-fantáziájú író vagyok. De mi az én fantáziám Hornyákné Lauráékhoz képest! Micsoda csekélység az egész Bűvösbot história e merész mesevázlat mellett: egy hét alatt kimenni — utlevéllel, — Amerikába, meggazdagodni és hajójegyet küldeni házasság céljából: Laura néni nek!

Istók ugye! egy fantasztikus regényírónak érdemes volna feleségül venni... ha fiatalabb volna valamivel... úgy — 70 évvel.

A botot újból az Árok-utcának irányítottam. Néhai szobámban új lakó volt, egy pattanásos kövér jogász, aki dús-gazdag szülők gyermeke lehetett, mert szekrényemben, —

mely eddig üresen ásitott, — hét öltözet ruha csüngött egymás mellett. Az urfi éppen a ruhák közt kotorászott s egy zöld sportnadrág farzsebéből százasokat szedett elő. Az asztalon az EGYETEMI HALLGATÓK ISMERKEDESI ESTÉLYÉ-nek meghívója feküdt.

— Ezt felírtam, hogy Meteor ur megpumpolhassa, azután az Árok-utca többi házaait vettem sorra. Mondhatom, nagyon jól elmulattam, annyi kedélyes családi veszekedésnek voltam szem és fültanuja. És sok érdekes dolgot tudtam meg. Például, hogy a gazdag Berger ékszerész sose fürdik; a fürdő-kád kályháját wertheim-szekrénynek használja. Láttam, hogy ott tartja pénzét és az ezüst esszcájgot. Mennyi pompás riport témát találtam! Micsoda intim ügyeket hallottam! Ha nekem ujságíró koromban egy ilyen bűvösbotom lett volna!... holtomig el volnék látva az államfogház igazgatóságának jóvoltából.

Este kilenckor pontosan megjelent a mérnök ur. Első napi munkámmal nagyon meg volt elégedve.

— Hm, — mormogta, — Berger máma iparkamarai bankettre megy. Hm... szép összeg... nagy összeg. Magában ez is elég egy éjszakára... — Azzal jó éjszakát kívánt és a bottal együtt távozott.

Elvitte a botot, mikor én még nem vacsoráztam.

Az első nappal nem voltam megelégedve.

III.

Hogy legyen már valami rémes is ebben a regényben másnap szörnyű éhesen ébredtem. Szerencsére a bot már ott volt az ágyam mellett. Eszmei részem munkaképességének elérésére szükséges tápszer-adagok anyagfelvétele közben, — (elvégre nem irhatom folyton azt, hogy ettem, ittam,) —: annyira el voltam foglalva testsejtjeim fenntartásának magasztos fűtőmunkájával, hogy észre sem vettem két uriember megjelenését, csak mikor már megszólaltak és meghajoltak.

— Dr. Wein Adolf Rönt vagyok, — mutatkozott be a hosszú, vézna vörösorru egyik.

— Dr. Bier Elemér Gen vagyok, — mondta a sápadt, kövér kiesi másik.

(Mi a csuda lehet az a Rönt, meg az a Gen? Allás? Vagy zsidó, nemesi elő- illetve utónév?)

— Azért jöttünk, — kezdte Wein ur, — hogy a szerkesztő urat sétálni hívjuk.

— Illetve vigyük, — javította ki Bier ur.

Hát ennek örültem; annyira, hogy még csak nem is bosszantott Meteornek ez a bizalmatlansága, miszerint séta idejére ezt a két kellemesen csengő nevű urat felvigyázóul rendelte mellém.

— Mehetünk, — mondtam vidáman.

— Egy! — kiáltott Adolf és egy tenyérnyi villanylám-pával a falra világított. A fal egy ajtónyi helyen elhalványult.

— Kettő! — folytatta Elemér szintén egy villanylám-pással és azon a helyen eltűnt a fal.

Kiléptünk egy folyosóra, amely folyosó csigalépcső volt.

— Önök tehát ketten képeznek egy egészet? — kérdeztem társaimtól, mert rögtön kitaláltam Meteor barátunk böles beosztását, hogy magában egyik se tudjon kimenni az épületből.

— Igen, — válaszolta Wein dr. — Én vagyok a pozitív villamosság és a Röntgensugár fele: Rönt.

— Ühüm, — felelte Bier dr. mogorván. — Én meg a negatív villamosság és a Röntgen sugár második fele.

(Ahá...)

A folyosóról egy udvarra lyukadtunk ki. Magas palánkkal volt körülvéve. Az utcából, illetőleg a környékből semmi sem látszott. Az épület, amint jól sejtettem, valaha szélmalom volt. A padláslyukból egy nagy táveső meredt az égnek.

— A mérnök ur csillagvizsgáló is? — kérdeztem.

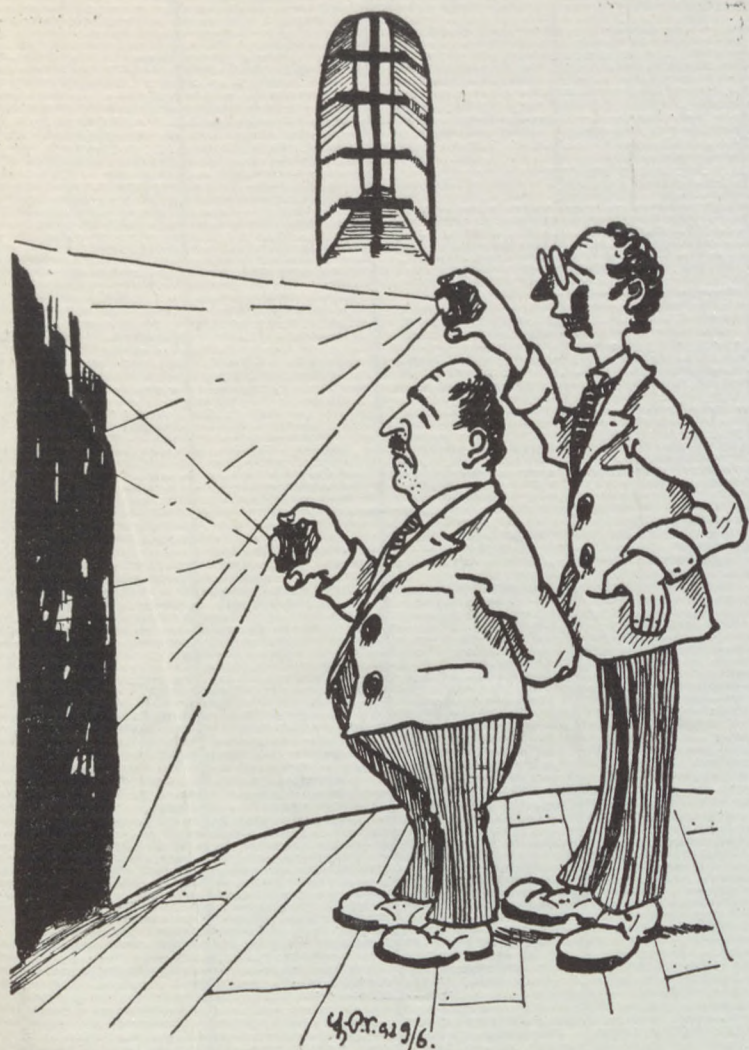
— Elsősorban, főleg az, — mondta Wein ur, aki közlékenyebb volt, — mint minden vérbeli feltaláló.

— Hogy-hogy?

— A csillagokban minden fel van írva, — hunyorgott Bier ur, — ott fel lehet találni mindent, ami volt, van, és lesz; csak le kell kopirozni. Az egész feltalálói pálya ebből áll.

— Önök munkatársai?

— Én, — mondta Wein habozva, — jogügyi ügyeit intézem, Bier barátom az egészségügyi részét és... és kérem,

beszéljessünk valami általános témáról, valami érdekes kérdésről; beszéljessünk szellemesen, mert igazán nem felelhetünk semmilyen kérdezősködésre. A főnök ur ebben nem érti a tréfát.

Megértettem ezt a titkolózást. Meteor Bertalan bizonyára valami szenzációs és könnyen értékesíthető találmánnyon dolgozik, amit más feltalálók szívesen találnának fel előtte. Nem kérdezősködtem hát tovább, hanem örültem a sértésnek, ami inkább keringés volt a kisméretű udvaron. Keringés közben a magunkkal hozott botból sörrrel és fröccsel frissítettük fel magunkat. Utóbb Bier már dévaj vicceket kezdett mesélni, — egy búgó kürtszó azonban végét vetette a gardenpartynak s két új barátom visszavitt a szobámba.

A botot megint az Árok-utcának irányoztam. Elhagyott szobám, szabad szegénységem tanujának bőségben és hét ruhában tobzódó utódja veresen, a haját tépve magyarázta egy detektívnek, hogy a pénze, a félévi gázsija eltűnt a zöldsportnadrág farzsebéből. Laura néni és a három vénasszony csillogó szemmel hallgatózott a gangon. A detektív

megvizsgálta a zöld sportnadrágot; láthatóan megtetszett neki.

— Elviszem, — mondta, — a nyomozás érdekében.

A szomszédban, Berger ékszerészéknél is nagy muri volt. Két rendőr állott a kapuban, három detektiv a fürdőszobában, mert, mint megtudtam, a fürdőkád-kályhából eltűnt Berger ur egész vagyona. — No, — nevettem magamban, ez sem fizeti ki Meteornek a tegnap este aláírt összeget!

— Szerkesztő ur! — bömbölt a fülembé ekkor egy félbasszus hang.

Felugrottam. Meteor Bertalan állt a hátam mögött és szintén a boltba nézett.

— Nézze, — mondta szemrehányóan, — minek tölti azzal az idejét, hogy egymásután kétszer megfigyel egy házat? Ertse meg, hogy ... hogy ... hogy ... egyszerűen megtiltom, hogy másnap felülvizsgálatot tartson! Ez nem ujságírás kérem, hogy egy hirt kétszer is fel lehessen használni. Új utcát, mindennap új utcát! semmi köze a tegnapiakhoz. Szigorúan tartsa magát ehhez. Sose tudhatja, melyik percben jövök ellenőrizni. Mert ne gondolja, hogy reggeltől estig szakadatlanul alszom! Azért, hogy nem lát! ...

Mig a prédikáció tartott, egy kerek mondaton gondolkoztam, mely röviden és velősen kifejezze: bár fizetett és jólfizetett alkalmazott vagyok, ezt a hangot nem hogy nem tűrhetem, de fáj nekem; továbbá egy feltalálóhoz sem illik, hogy munkatársára úgy ordítson, mint egy főszerkesztő. De nem mondhattam el, mert főnököm egyszuszra befejezte és magamra hagyott.

A Darabos-utcát vettem hát házankint megfigyelés alá. Am nem állhattam meg, hogy ne vessek egy pillantást a déli korzóra.

S kit láttam először?

Na kit?

Azt a bizonyos detektivé^t — szobai utódom: a jogász zöld sportnadrágjában.

HARMADIK FEJEZET

(ennek a végén már gyün a rendőrség.)

I.

Második hónapja voltam már Meteor alkalmazottja s úgy éreztem: nem bírom tovább.

Mit ért a dús fizetés, ha nem tudtam elkölteni? Ha nem mehettem sehova? A napi sétát a szűk udvarban, Wein és Bier doktorok felügyelete alatt, — akikkel barátságtalanul bár, de megbarátkoztam, — halálosan meguntam. Ujságot egyet se láttam másfélhónap óta, — mintha egy pusztaszigetre vetődtem volna ki, — s a két ur sem tudott, vagy nem akart tudni semmit, ami a szélmalom palánkján tul történt.

Eleinte abban reménykedtem, hogy a rendőrség csak fog keresni? Elvégre egy író, a kultura egy számottevő tényezője tűnt el nyomtalanul s tán örökre az irodalomtörténet számára! De aztán beláttam, hogy ebben hiába bízom. Nem hagytam hátra biztos nyomot, melyen elindulhatnának.

A bűvös-botnak sem vehettem hasznát, mert a mérnök ur, — látva kíváncsiságomat, — kivett belőle egy csavart. Azontul csak pillanatfelvételeket láthattam és hallhattam, melyekben nem volt semmi összefüggés.

A külvilág folyásából csupán annyit sejtettem, hogy kies városunkban betörőuralom van, mert az emberek nagy aggodalommal hihetetlen helyekre dugdosták értéktárgyaikat és pénzüket.

Azt még megértettem, hogy nekem nem szabad kimenni, nehogy eláruljam a bűvösbot feltalálójának feltalálmányokat szülő fészket; de én miért ne tudhassam: mi történik a társadalomban? — ezt sehogysen tudtam felfogni és megemészteni.

De valahányszor ezen a területen tapogatóztam kérdéseimmel, Wein és Bier doktorok ijedten terelték más vágyára a beszédet, — úgy hogy alapos gyanum támadt, miszerint e két ur: a doktori címet jogtalanul viselő vasutas.

Meteor előtt ilyesmit szóba se lehetett hoznom, mert mindjárt ordított. Az utóbbi időben különben is egyre izgatottabb lett. Éjszakánként szakadatlanul dolgozhatott, mert arca gyűrött volt és fakó s szemei a fekete pápaszemen is átesillogtak lázas mivoltukban. Nappal sem aludt; többet állt a hátam mögött, mint nem — s mindezek tetejében értésemre adta, hogy én nem mondhatok fel neki. Akár tetszik, akár nem: ott kell maradnom.

Mikor arra kértem, hogy legalább a csillagvizsgálójába eresszen fel, szinte rikácsolt mérgében:

— Hehe! Milyen okos! A csillagvizsgálóba!!! Persze, mert sejti, hogy az én teleszkópom nem egyszerű látó, hanem azon át egy amerikai kávéház asztalán fekvő ujságot is kényelmesen elolvashat!!!

— Micsoda???

— Nem hiszi?

— Nem.

— Gondolja meg, a Bűvösbotot is én csináltam...

— Igaz. De ezt mégsem hiszem.

— Nem? Na jöjjön!!!

Felvitt a padlásra, leültetett a távcső elé. Valami szögletes kereket megcsavart, azután intett:

— Nézzen bele!

Belenéztem. Világos nappal volt s a távcsőben, pont az orrom előtt állott a budapesti Városliget Anonymus-szobra: életnagyságban. És nőtt, nőtt; közelebb, közelebb jött; a talapzatán levő betűk méteresre nyultak. Végül már csak az A betű fért el a messzelátó öblében s akkora volt, knapp akkora, mint az Ejfell-torony, — pedig azt sose láttam.

— Nos?

— Szédületes. De...

— Micsoda de?

— Csak az jutott eszembe, hogy akkor ezzel a masinával meg lehet látni: van-e ember a Marson, a Holdon?

— Hogyne.

— Akkor mutassa.

— Nem. Ma nem.

— Holnap?

— Holnap se.

— Értem. Sejtettem. Egy levelezőlapot tett a messzelátó elé, egy pesti anzikszot, azért nem...

Nem folytathattam.

Oh! rémes egy tudós haragja, ha állítását egy másik tudós kétségbe vonja! Szörnyű a költő dühe, ha versét megértik! Borzalmas a Vezuv, ha kitör! Isszonyatos a színésznő, ha a másik színésznőt tapsolják!...

De mindez kis-miska ahhoz képest, ha egy feltaláló megbántódik!!! Még e regény írója sem képes ezt a jelenetet az igazsághoz hiven kitalálni és kitálalni, — azért spongyát rá!

II.

A csillagdában lefolyt jelenetre következő napon Wein és Bier nem jelentek meg, hogy sétálni vigyenek.

Másnap sem.

Harmadnap sem.

Ugy látszott, — legalább én azt hittem, — hogy Meteor ezzel bosszulja meg rajtam a rajta elkövetett sértést.

Ezidő alatt őt magát se láttam, sőt a botot sem adta be. Teljesen el voltam vágva a világtól. Fogoly voltam a szó szoros értelmében. Azaz ezt mégsem mondhatom. Mert ha a szó szoros értelmében lettem volna fogoly: akkor szárnyam lett volna és a vadregényes kukorica táblák közt sipogtam volna szabadon; míg egy lesipuskás jóvoltából asztalra kerülök vadlében.

Tehát fogoly voltam a szó nem szoros értelmében. Nem fogolymadár, de mégis fogoly és mégis madár: kalickába zárt kanári! (Dalolni egy költő is dalol annyira, amennyire egy kanárimadár énekel.) Végül mégis csak fogoly-madár tehát!... És mégsem az...

Borzalom, ugye, mivé teszi az embert a nyomasztó magány? De ez még semmi!

Mind nyugtalanabb lettem. Körbe-körbe jártam a szobát, — másképp nem lehetett, mert kerek szoba volt, — s gondolkoztam helyzetem megoldásán. De csak az lett a vége,

hogy elszédülve buktam a padlóra s kinzó álmokkal terhes alvásba estem.

Felébredvén előlről kezdődött a keringés és töprengés.

Már annyira voltam, hogy hangosan azt kérdeztem magamtól:

— Hol vagyok! Ah, oh! hol vagyok?!

Ez ponyvaregényben igen helyes. De a valóságban aggasztó tünet — elméleti szempontból.

Keringtem, töprengtem, kerengtem...

— Valójában ki ez a Meteor és mit akar velem? Miért ad annyi fizetést, hogy boszorkányos botja segítségével kikutassam: mentől több ember hol tartja a pénzét és mikor nem lesz otthon? És meg akar ölni? Már három napja nem ettem. Éhes vagyok! Éhes vagyok!

Kiabáltam, — hiába!

Negyedik nap jött a java:

A padló alól, — valószínűleg a pincéből, — sziszegő borzalmasan, füttyölően, összevicsorított-fogak-közül-sipolószerűen-sziszegő hangok sziszegtek fel, mintha ezer kigyó sziszegett, szí-sze-gett, SZISZEGETT volna.

Félelmemben én is sziszegtem. Ordítva sziszegtem.

Késő este lehetett. Hiába ordítottam, az isszonyatos sziszegés tulsziszegett. Sivitás, berregés hallatszott néha-néha, — de mindig elnyomta, tulharsogta a sziszegés.

— Itt fogok megbolondulni?

Itt! Itt! Hiszen már énekeltem:

„Megőrülök, meg, meg! ...

Megőrülök, — remek!

Mek-mek-mek...!”

— Hagyja abba az istenért! — ordította most egy hang igen messziről; Wein ur hangja volt. — Hagyja abba, mert én őrülok meg!

— Nem hagyom, hagyom-gyom-gyom! — bömböltem dalolva vissza, — amíg innen

engem meg nem

szabadit! szabadit!

Szaba-szaba-szabadi-i-it!...

— Hallgasson, vagy agyonütöm! — rikoltott egy másik

hang, a Bier uré. — Hiszen a halottak is megfordulnak a sirjukban!

Mindig tudtam, hogy kitűnő hallásom van, de hogy ilyen hatásos énekes vagyok, azt nem reméltem. A két hang nagyon magasról jött, hát felfelétartott fejjel, hátraszegett nyakkal, a guttaütést reszkirozva tovább énekeltem:

„Nem, nem, nem,

nem, nem, nem,

nem hallgatok

addig el, —

mig.....“

Mig a plafonon egy kerek lyuk támadt s a kerek lyukon Üstökös Bernát torzan-holt arca vigyorgott be:

— Kuss! — huhogta, hagyjál nyugodni!

Kövéredő, időses ember vagyok. És vérmes. Csoda, hogy erre elájultam?

III.

— A távcsövet borítsa fel!

— A távcsövet borítsa fe!!

— A távcsövet borítsa fel!!!

Ájult állapotomban mind hangosabban hallottam ezt a parancsot. Háromszólamra ordítva Meteor, Wein és Bier adták elő egyesülten, úgy, hogy magamhoztértem tőle. Dallamosnak cseppet sem nevezhető kiáltozásuk szakadatlanul hangzott:

— A távcsövet borítsa fel!

Honnan a manóból bömbölnek ezek? És hogy borítsam fel a távcsövet, mikor az a padláson van?! — nem is birom, hisz az előbbi látványtól még mindig cimbalmoztak a kezeim és csarlesztont jártak remek lábszáraim.

— A távcsövet borítsa fe!!

Akkor vettem észre, hogy a plafónon egy padlásajtó van nyitva, amiből egy kötélhágcsó csüng. No, oda nem megyek. Hátha Üstökös szelleme még mindig ott keringőzik melódikusan beteges énekem hatása alatt?

— A távcsövet borítsa fel!!!

A sziszegés megszűnt. Helyette zürzavaros láрма lárμάzott és recsegés recsegett körös-körül, majd rendőrsip sipolt.

Ha rendőrök vannak itt: azok engem keresnek. Biztosan az Irodalomtörténet kerestet.

— A távcsövet borítsa fel!

A kiáltás, — bár egy kissé sem halkult, — mindig messzebről jött, — mint egy mennyei szózat; dübörögve, mint a mennykőcsapás, ropogva, mintha egy óriási gramfon tölésér recsegne a világűrben.

— A távcsövet borítsa fel!

Még mindig haboztam e parancsot teljesíteni. Kint a falakat döngették. Aztán trombitaszó harsant fel.

A tűzoltók! — Eg a ház?

Igen. A padló deszkái közül füst gomolygott, — lángnyelvek csapdostak elő.

Most már nem kellett újabb biztatás. Ez a lángnyelv égető anyag, míg Üstökös csak kisértet és legfeljebb csak pofonüt a kritikaért, ha már idefáradt, — de ha lent maradok, lacipecsenye lesz belőlem; felrohantam hát a kötélhágcsón.

(Pardón, legyünk őszinték, nem rohantam. Nem voltam hozzászokva levegőben egy szögön lebegő ízéken szaladgálni; nem a tengerészetnél szolgálta önkéntesi évemet untaulich személyem. Hát csak felkínlódtam a kötél-létrán... vagy a létra-kötelen? — Ez a szövecs borzalmas ugyan, de ilyen kritikus testiállapotban jobbal nem mulattathatom se a mulatt, sem az ejrópai olvasóközönséget.)

— A távcsövet borítsa fel! — sivitották most már türelmetlenül.

Na! ott voltam már a padláson, a távcső mellett. Szép egy szerszám... miért borítsam fel?

Kint vezényszavak pattogtak. Oltották a tüzet. Nyugodtan maradhattam.

— Vizsgáljunk egy kis csillagot! — gondoltam és bele néztem a távcsőbe... és még ma sem hiszem, amit láttam:

A hold alig száz lépésnyire volt tőlem; a két szarván, — éppen félhold volt, — téli sport-kosztümben Wein és Bier urak és doktorok állottak, s egy-egy hatalmas megafonba — mint a filmrendezők a SZINHÁZI-ÉLET-ben, — orditották:

— A távcsövet borítsa fel!

Felesleges volt, hogy még egyszer ordítsák. Amulatomban leesett az állam s olyat koppant a távcsövön, hogy kop-

panása erejétől felfordult az egész vercájg. S amint felfordult: ezer darabra törött.

— Né, — morfondiroztam magamban, míg az államot felvettem a távcső romjai közül és a helyére illesztettem, — ezek a feltalálók is gyenge portékát csinálnak.

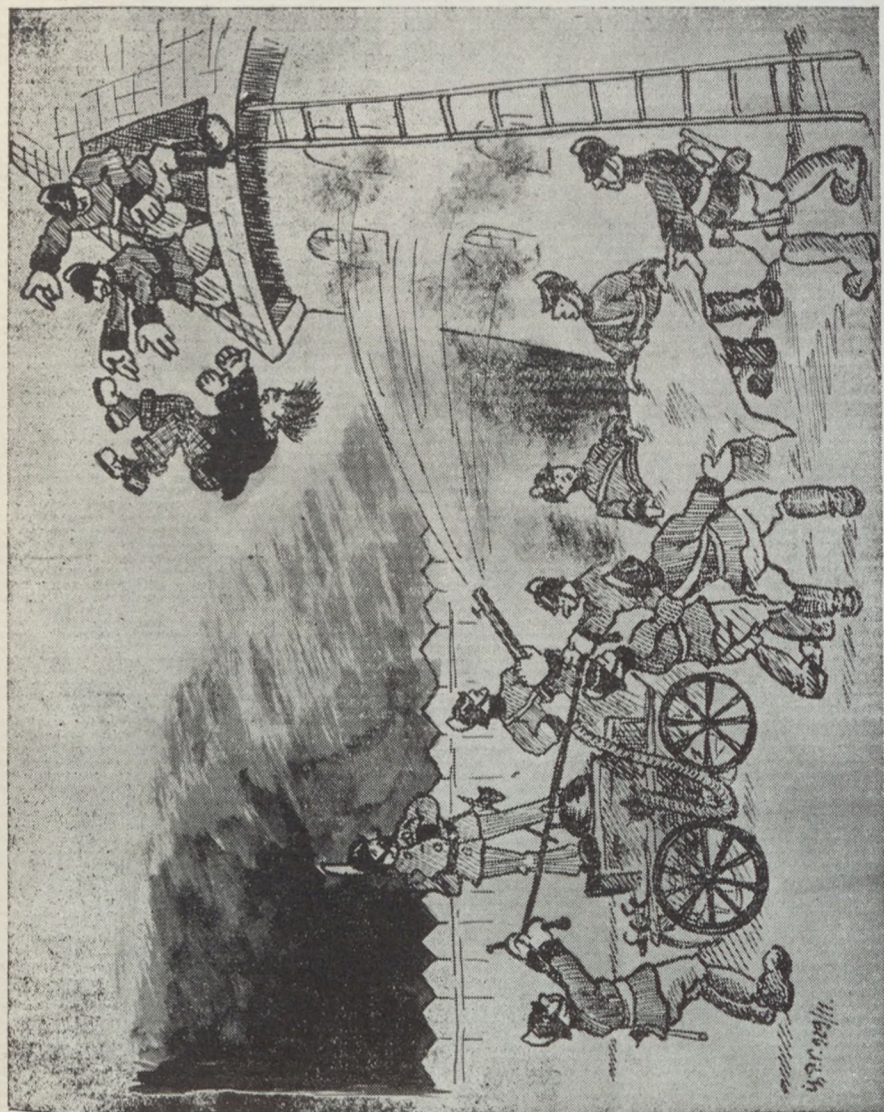
A másik pillanatban két tűzoltó mászott be a padlászlyukon, a harmadik pillanatban három tűzoltó megragadott — és a negyedik pillanatban négy tűzoltó ledobott a tetőről...

Behunytam szelid szemeimet...

Ám az anyaföldön öt tűzoltó várt egy lepedővel, amibe felfogtak.

A derék kedves emberek!

Ha csak egy fél percet késnek: már csak megszenese-

W. R. 1841/11.

dett tetememet huzhatták volna ki az üszkös romok alól, — mert a szélmalom, még nem értem a lepedőbe: már összeomlott, természetesen hatalmas robajjal s Meteor hajléka a lángok martaléka lett.

A derék, kedves emberek!!!

A derék, kedves emberek a következő pillanatban átadtak hat rendőrnek, — hogy égjen a gyomruk örökkön és seholse találjanak szódabikarbónát, — mert a rendőrök nem irodalompartolásból jöttek utánam.

NEGYEDIK FEJEZET

(börtönök bolond lakója.)

I.

A hat rendőr, — egy-egy végtagomat fogva, — gyorsan rohant velem kies városunk felé.

A késő éjjeli óra dacára a rendőrkapitány elé vittek.

— Meg van! — Ezzel a diadalordítással cepeltek a nagy ur szobájába. Először a padlóra tettek, azután talpra állítottak.

— Neve? — kérdezte szigorú arccal és hangon a kapitány, míg a hat rendőr körbe fogott.

(Hát ez nem úgy néz ki, mintha megszabadítottak volna. Sőt!)

— Neve!!! — ismételte a kérdést zordabban a kapitány.

— Ugyan, — feleltem hebegve, — nem emlékszik rám kapitány ur?

— Részeg ez az ember, hogy így mer beszélni velem? — pattant fel.

— Részeg, Kapitány ur! — mondta kórusban a hat rendőr. (A kórus melódiája határozottan borizü-hangok összetétele volt.)

A nagy lármára két szemközti ajtón két új rendőrtiszt lépett be, ócska egyenruhában: az alkapitány, meg a főkapitány.

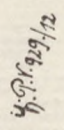
Leültek az asztalhoz az egyszerű kapitány mellé a következő sorrendben:

Alkapitány, tintásüveg, kapitány, itatós, főkapitány.

Miután összemorogtak, egyszerre kérdezték:

— Neve???

Megmondtam.

De nem látszott rajtuk, hogy már hallották volna irodalmi babérokkal kapcsolatban, — ellenben kisütötték, miszerint 93 és fél betöréstelen lopással vagyok vádolva.

— Hogyan...? — kérdeztem ártatlanságom tudatában dadogni,

— Ugy, — szakított félbe az alkapitány, — hogy mert bár ám mind a 93 és fél esetben bezárt helyről vette el az értéktárgyakat,

— Mindazonáltal, — folytatta a kapitány, — sehol sem találtatott erőszakos törés, zártörés, bezártörés, tehát:

— Tehát, — fejezte be a főkapitány, — betöréstelen betöréses-lopás büntetében 93 és fél esetben terheltként vezettetett elő.

— A fél eset, — kezdte megint az alkapitány, — azért fél,

— Mert, — folytatta a kapitány, — azon alkalommal semmit sem talált a Wertheim-kasztánban,

— De, — fejezte be a főkapitány, — ottjártának tanújeleképpen dühében beleköpött az üres szekrénybe.

— Uraim! — háborodtam fel, mikor végre szóhoz juthattam, — ez mese habbal!

— Mi- — kezdte az al-

— cso- — folytatta a rendes-

— da?! — fejezte be a főkapitány.

— Akarom mondani, nem felel meg a valóságnak. Én, uraim, másfél, usque két hónapja egy langyos, csendes, csillagos, enyhe nyári éjszakán nyomtalanul eltüntem...

— Nyomtalanul eltűnt!? — ugrott fel egyöntetűen a három különböző kapitány. — Eltűnt nyomtalanul és még tagad? Hiszen ez rávall! A keresett betörő is — két hónap óta, — mindig nyomtalanul tűnik el, tehát a keresett tettes csakis ön lehet!

— Nade kérem! — én, mióta nyomtalanul eltüntem, ki sem mozdultam abból a szélmalombul, melynek padlásáról a tűzoltók az imént löktek le. Két hónap óta csak egy botor keresztül, madárlattávlatból érintkezhettem a társadalommal. Egy test ugyanazon időben két helyen nem lehet, én tehát...

— Bolond! — állapította meg a rendőrkapitányi rang két véglete al és fő hangon.

— Mert, — summázta az arany középút mezzo-tenorban,

— a fenti végleges és tényleges megállapítás dacára csak egy bolond tagadhat. Még a legmegrögzöttebb nagyapagyilkos is beismerővallomást tenne a terhelő-bizonyítékok eme tömeges súlya alatt; de maga bolond, hozzá megrögzött bolond, ami a jelen esetben súlyosbbitó körülmény, miszerint a rendőrhatalóság félrevezetésére irányuló szándékosság tényálladékát meríti ki. No azért gondoskodunk róla, hogy viszszaibbanjon és valljon. Ugyanis, — tette hozzá vésztjós-lóan, — holnap reggel orvosi megfigyelés alá helyezzük.

— Hehehe! orvosi kezelés alá! — hehegett a másik kettő gunyos, kaján kárörömmel. — Addig is magánzárkába vele!

II.

Börtönbe kerültem...!

En, aki azt reméltem, hogy szülővárosom még életemben szobrot állít nekem a Szénatéren s a vasuti utcát nevemről nevezik el a hálás elődök, — mert utódokról jelenleg nem lehet szó, — börtönbe kerültem; nem mint közveszélyes költő, (ami elvégre dicsőség volna,) de mint közönséges betörő!

— Ezen ne tessék busulni, — vigasztalt a porkoláb, aki úgy látszik, meghallotta fenhangos gondolatomat, — ezen ne tessék busulni, mert uraságod nem közönséges betörő, hanem a XX.-ik század legnagyobb gazembere.

— Ugy van! Ugy van! — lelkesedett a porkolábot követő nagy kobaku kodakos ur. — S nekem lesz szerencsém legelőször lefényképezni! — Rögtön hozzá is látott a felvétel technikai előkészületeihez.

— Ne fáradjon, — mondtam irónikusan, — most nincs kedvem ülni.

— Muszáj, — rendelkezett a porkoláb, — a nyilvántartás végett.

Hátha muszáj: leültem és barátságos arcot vágtam. Legnyájasabb, legvidámabb arcomat öltöttem fel: hadd lássák, hogy lelkiismeretem tiszta.

— Nem jó, — mondta a fényképész, — nem jó! Tessék felállni, kalapját szemébe huzni, felöltője gallérját felhajtani, továbbá kasszát átfuró szemekkel lefelé meredten nézni. Csak stílusosan, uram, csak stílusosan.

— Hatósági személy ez az ember? — kérdeztem a börtönőrtől.

— Nem, azt nem lehet mondani, — felelte a porkoláb.

— Akkor jól van! — mondtam nyugodtan és az obligát börtöni vizeskancsóval kupán vágtam a fotografust s hogy ne panaszkodjon, a börtön penészes, száraz kenyerét is hozzávágтам, de juszt se vágtam olyan arcot, amilyent ő akart.

— Láttá ezt? — jajgatott a fényképész, — láttá ezt?

A porkoláb, mialatt előhuzta zubbonya zsebéből a szolgálati szabályzatot, nagyot nevetett:

— Láttam.

— És ... és túri ezt? Nem fenyíti meg? Nem kötozi meg?

— Nem tehetem.

— Szabad egy rabnak verekedni?

— Nem. De az sincs megtiltva ezen szolgálati és fegyelmi szabályzat egyetlen paragrafusában sem, hogy egy fotografushoz valamit hozzávágjon, tehát, sajnálom, nem tehetek semmit. Gyerünk, tessék fényképezni! Nekünk csak az arc kell; egy szembe, egy oldalt, egy profilban.

(Minek képzeli ez az ember a profilt?)

A fényiroda megsértett tulajdonosa duzzogva felvette ábrázatom két nézletét és festőművészi ambíciójának kielégietlensége fölötti dühével távozott a börtönőr nyomdokain.

De még egy percig se maradtam magamra kinzó gondolataimmal, már új látogató érkezett:

Dr. Szatócs Ferenc.

— Fiatalember, — kezdte néhai főszerkesztőm, — én segiteni jöttem magán, mert félig-meddig az én lelkiismeretemet terheli, hogy erre a pályára lépett.

— De kérem...

— Igen! én kergettem az ujságírás rögos utjairól a kasszafurás csavaros ösvényeire. Lelkemet meg kell nyugtatnom. Én elvállalom az ön védőügyvédi tisztjét.

— Tönkre akar tenni?! — horkantam fel. — Nagypám apja még az apám születése előtt meghalt, de ha a doktor ur lesz a védőm, akkor (bár betöréssel vagyok vádolva,) dédapagyilkosságért fognak elítélni. Nem, főszerkesztő-ügyvéd ur, nem! Különben is tekintve a köztünk történeteket, nem tűröm, hogy velem, mint egy szenzációs ügygel kapcsolatban: reklamirozza b. nevét, maga... maga paragrafus-szatócs! Ne várja meg, amig udvariatlan leszek, hanem mars ki!

Dr. Szatócs riadtan menekült sötét cellából. Visszavonulása közben elejtett egy ujságot.

Mohón kaptam utána:

A „SZINHÁZ ÉS MŰTRÁGYA” legfrissebb száma volt. Első oldalán ökölnyi betűs címekkel szedett cikk foglalkozott szerény személyemmel. Ime:

„MEGSZÜNT A LIDÉRCNYOMÁS!

A Betörő-Király Bukása!

(Ketreceben a fenevad!)

(Saját tudósítónktól.) Ma este végre nyugodtan hajthatjuk pehelypárnákra gondterhelt fejünket, annyi nyugtalan éjszaka után.

A vagyonbiztonság helyreállott; a homály kiviláglott; a bűn sötét leple feltárult; a rettegett Betörőkirály, — ki eddig a nyomtalanság és megtalálhatatlanság rikoltó köpenyébe burkolózott:

Horogra akadt és a rendőrség fogdájában várja megérdemelt büntetését!

Az egész város, — faji és felekezeti különbség nélkül, — egyformán őszinte örömmel fogadja ezt a hírt, mellyel véget ért a már tűrhetetlenné vált kéthónapos betörő-uralom.

Az eset részletei a következők:

(Saját tudósítónktól.) Mintegy három hónapja a „SZINHÁZ ÉS MŰTRÁGYA” szerkesztőségében — (Borju-tér 3. előfizetési ára $\frac{1}{4}$ évre 5 p.) egy nem egészen biztató megjelenésű fiatalember kereste főszerkesztő urunkat, — Dr. Szatócs Ferenc közismert ügypédet,) s mint író és ujságíró munkát keresett.

Főszerkesztőnk csupán emberbaráti szívére hallgatva

megszánta a jobb reményekre jogosító ifjút. Próbaidőre alkalmazta; ám keblén kígyót melengetett s nem is sejtette, hogy pótolhatatlan kulturális célokat szolgáló lapja szellemi műhelyében

társadalmi ellenséget táplál!

42 Két végül is kénytelen volt pontosan másfél, vagy két hónapja

elmozdítani, oly okok miatt, melyeket itt nem akarunk részletezni

**főszerkesztőnk emberbaráti szívének tanácsára, de amelyek a rendőrségen
ugyis KIDERÜLNEK!**

P. akkor nyomtalanul eltűnt s ezzel egyidejűleg a legraffináltabb betörőuralom vette kezdetét városunkban.

90, 100 esetben tettek jelentést a rendőrségen

súlyosan károsult egyének, kiknek vagyonát, pénzét, ékszereit olyan helyekről is elvitték a rettegett bandita, mely rejtékhelyekről

senkinek sem lehetett, mert magának a tulajdonosnak is alig volt — tudomása!

Am a rendőrség tehetetlen volt e brigantíval szemben, mert ez az elvetemült zsidány nemhogy nyomot hagyott volna hátra,

de a rablott értéktárgyakat sem tette zálogba, bár ezzel megkönnyíthette volna a detektivek munkáját.

Ma azonban mégis utólérte a földi igazságszolgáltatás büntető keze.

Az eset részletei a következők:

(Saját tudósítónktól.) Ma éjjelkor a II-ik kerületi rendőrség legénység razzia-gyakorlatot tartott a Nagyerdőben, az elhagyott malomépület környékén. Szabályosan folyt a gyakorlat, mikor

Tempfli rendőrfogalmazó füstöt vett észre kigomolyogni a szélmalom-épület ablakain.

Jelentést tett erről a gyakorlatot vezető Gulyás alkapitánynak, mire a rendőrség azonnal

észrevette a tüzet.

Rümpf másodrendőrfogalmazó biciklin sietett a tűzoltókat értesíteni. A tűzörség

Dr. Kont várositisztifőorvosfőparancsnok alatt csakhamar kivonult a tűz színhelyére, még azon az éjen

s még idején arra, hogy a szélmalom padlásán rejtőzködő P.-ét, aki nem tudott menekülni a lángokból, megmentse a büntetőigazságszolgáltatás számára.

A betörő-király fogoly!!!
A rendőrség 13. sz. cellájában őrzik!

De az általa összehalmozott bünjelek a szélmalommal, mint bűntanyával eggyütt

elégtek! —“

No, hát ehez pofa kell!

Dirib-darabra szaggattam a lapot.

Ilyen alaptalan vádat... Igazán nevetséges... Meteor igazolni fogja, hogy én másfél hónapja... Egek! mit csináltam én másfél hónapja? A bűvösbot segítségével kikutattam a károsultak rejtekhelyeit, ahol a vagyonukat őrizték még nem károsult korukban; — az adatok alapján ugyancsak a bottal Meteor hajtotta végre a nyomtalan betöréseket!!!!

Persze, persze! Erre kellett neki! Ezért nem adott ujságot, ezért nem engedte, hogy kétszer megnézzek egy házat! Mert mindjárt rájöttem volna, hogy betörő! Ezért adott olyan nagy fizetést, ezért tartott rabságban!

Ez a rejtély nyitja! És én, — öntudatlanul bár, — mégis bűntársa, bűnrészeze voltam az ál-mérnöknek.

Wein és Bier azonban bizonyíthatják, mint két mentő tanu, hogy nem tudtam: mit csinálok? Wein és Bier az alibimet is igazolhatják, hisz az ő felügyeletük alatt voltam.

Igen, holnap leleplezek mindent; feljelentem Meteor Bertalant ember-rablásért és beidéztetem Wein és Bier urakat. Igaz, hogy a két doktort a Holdban láttam utoljára, — de az a tűzvésztlől begyulladt fantáziám játéka is lehetett, — és végre is azért rendőrség a rendőrség, hogy a föld alul is előkerítse a körözötteket.

Ebben megnyugodva szenderedtem el koromsötét cellám priccsén. Gyertyát nem adtak, ablak pedig nem volt börtönöm kétméteres falain.

Álmomban ott álltam Nyiregyháza piacán: márványtalapzaton, vörösrézbul s azt számolgattam, hogyha krajcárnak kivernének: hány forint lenne belőlem?

E bonyolult számtani művelet közben megrugtak.
Felébredtem.

Egy láb, meg egy kéz nyult be a cella falán...
A láb megrugott, a kéz egy cédulát nyújtott át.
Aztán eltűnt mind a kettő.

Ez volt a cédulán:

„Ha csak egy szót is szól: golyót kap a
hasába!

Meteor“

III.

Nem jött többé szemeimre álom.

Mit csináljak most?

Melyiket válasszam: ártatlanságomat tisztázni golyóval
a hasamban, — vagy hallgatni és elítéltetni?

Ha egyfolytában tettem volna meg azt az utat, amit cel-
lában körbejártam: keresztülgyalogolhattam volna az At-
lanti oceánt s legyőzőm Lindhberg ezredest.

És nem sejtettem, hogy ez alatt az idő alatt két orvos orvul megfigyelt a kuleslyukon keresztül. Az orvdoktorok körülbelül tíz percig kukueskáltak, azután böles véleményüket 200 iv papirosra leírták.

Véleményüket 10 órakor volt szerencsém hallani, mikor újból a három kapitány elé vezettek, kihallgatásomat folytatandó.

A két doktor személyemről jegyzőkönyvi véleménye elmebeli állapotomat illetőleg abban a megállapításban csucsosodott ki: miszerint a terhelt, (már mint én,) nem terhelt, csupán született hülye, aki ritka éleselméjűséggel meg akar bolondulni, mint azt a kapitány urak előre látták, — szóval

bolondíttatni akar, de abból nem lesz semmi, mert hát a hidegvíz sokat segíthet a beismerő vallomás érdekében.

— Nos vádlott, — kérdezte a kapitányi rang-háromság felmenőleg végtagja, — van valami hozzászólása?

Hallgattam. Majd reszkirozok egy golyót a hasamba; hogyne! Meg egy ilyen elmebajos jegyzőkönyvre nem is érdemes reagálni.

— Nos? — ismételte a háromság kisebb értékű ketteje.

Hallgattam.

— Na!!! — sürgettek a bolond-doktorok.

Hallgattam.

Kihallgatásom egész során hallgattam.

Kihallgattam az egész kihallgatást.

A két doktor összesomolygott, aztán egyszerre kérdezték a rendőrség fejeitől:

— Alkalmazzuk talán a hideg vizet?

— Felesleges, — válaszolt a főfej, — felesleges, mert ha a hallgatás beleegyezés, akkor ez a mélységes hallgatás a legsúlyosabb beismerés. Vádlott két órája hallgat, tehát két órán keresztül szakadatlanul beösmerte a vádpontokat, beösmerte, hogy 93 és fél esetben tettesként betört. A rendőri nyomozás véget ért. Vádlott erős rendőri fedezet mellett átkisértetik az ügyészség fogházába, ahová az ügyiratok ezennel áttétetnek. A rendőrség ebben a páratlan bűnügyben közmegelegedésre bevégezte magasztos munkáját, — csupán a nyomozás terén kifejtett fáradhatatlan ügybuzgóságért járó legmagasabb kitüntetések átvétele a vezetők, — s ugyanezen okbóli jutalmak felvétele a nyomozó-közegek részéről, — van hátra.

Elvezettek.

Félóra múlva tompa dörrenéssel csapódott be utánam a fogház kapuja...

ÖTÖDIK FEJEZET

(Üstökös Bernát feltámadása.)

I.

Az utolsó napok eseményeinek hatása alatt teljesen elfásultam.

Elfásultan ültem a börtöni lócán, — annyira elfásultam, hogy meg se moccantam, mert úgy éreztem: gyökeret eresztettem.

Elfásultam és a földbe gyökereztek ellenségeim szerint X lábaim.

S ez a fásultság száraz fásultság volt, mely lombot, gyümölcsöt nem fogant! Oh, mert a börtön vizétől nem enyhül a szomjúság; — a bor nyomán fakad csupán virág az emberen! De ehhez szabadnak kell lenni!

Fogházi életem tizedik percében a fogház igazgatója személyesen felkeresett.

Derék kövér úr volt és szörnyen izgatott. Borzasztóan megtisztelve érezte magát, hogy egy ilyen veszedelmes rab került védőszárnyai alá s szinte hálás volt nekem, amiért jelenlétemmel emeltem fogházigazgatói pozíciójának fontosságát s az ő privát tekintélyét.

— Levele van uram! — lihegte. — Magam hoztam el, mert megigértem az illető hölgynek. — Ravaszul hunyorgatva megértően bólintgatott. — Lovagias ember vagyok tisztelt uram, ime a levél. Remélem, jól érzi magát nálunk? Sajnos, most nem diskurálhatunk tovább, mert a rendőrség tiszteletére rendezendő fáklyásmenetre kell mennem...

— Fáklyásmenetre délben?

— Igen, igen tisztelt uram, ez így szokás, mert a rendőrségnek este pihenni kell a napi strapa után s egy fáklyás-

menet nem tréfadolog. Ime a levél, a viszontlátásra! Bármely kívánságát teljesítem! — Meghajolt és elsietett.

Ki a csuda lehet az illető hölgy, aki ezt a levelet küldi? Tudtam, hogy általában imádnak, de tudtommal akkoriban senki sem rajongott értem annyira, hogy még a börtönbe is utánam rajongjon.

Ki lehet vajjon?

Órákig töprengtem e kérdés felett. Végre eszembe jutott: hiszen megtudhatom, ha felnyitom a levelet.

Gondolatomat tett követte. Az aranyszélű, rózsaszínű borítékból ez az ákom-bákom esett ki:

„tisztelt urramm!

mosmán Tudom, hogycsak Szerelmibe csináltatta a zegészt és mosmán énis Bévallom énis Szerettlekk. tagagygy! és a Holmik Hejit nehogy elárulld! ha Kiszabadúsz maj megEsküszünkk.

enni maj viszekk

csokól

Özvegy hornyákné-laurád!—“

Mikor a levél elolvasása után tizenegy és fél perc múlva is éreztem, hogy még élek, — biztos lettem: sohasem fog megütni a Gutta, ha most nem simogatott meg.

Olyan apró darabokra szaggattam a levelet, hogy már nem is láttam, — de ezeket adtam volna egy mikroszkópért, ha annak segítségével mindegyik részt még ketté téphetem.

(Ez egy felfedezés, egy zseniális feltalálás volt: miképp kell valamit nyomtalanul eltüntetni? Elhatároztam, hogy ha kiszabadúlok, patentiroztatom a mélyen tisztelt rablógylkos társadalom számára).

Ám hiába téptem szét Laura néni levelét, — egy mondata folyton a fülembe duruzsolt: — „Tagadj, és a holmik helyét nehogy elárulld!

Ezek a holmik a Meteor által elemelt ékszerek voltak és tőlem követelték, mert a hatóság csökönyösen meg volt győződve, hogy én vagyok a kerésett betörő. (Tény az, hogy ezt a hasamba kapandó golyótólvaló félelmembeni hallgatással elismertem.)

Egész délután ügyvédek és vizsgálóbírák szakadatlan

sora vallasztott a „holmik“ holléte felől, — mert mint mondták, — a leégett büntanya illetve bünszélmalom romjait tüzetesen átkutatták, de sem olvadt aranyat, se hasonló hal-mazállapotú ezüstöt nem találtak; a kérdéses ékszereket máshová dugtam tehát, — tehát áruljam el: hun van?

Berger ékszerész ügyvédje 50%-ot ígért, ha neki beval-lom a rejtékhely hollétét.

Vallomás helyett orra vágtam.

Erre megbilincseltek.

Zuhantam a lejtőn lefelé...!

Mert ezek után már csak a vesztőhely következhet...

II.

Csörgesd ifjú, csörgése átok,

Mely a zsarnok fejére száll...

Csörögj ifjú, csörgésed átok,

Mely a mérnök fejébe száll...

Ezerszer és ezerszer elmondtam ezeket a sorokat, mert nem tudtam aludni.

Nem aludtam láncon soha.

Virrasztottam ifjú életem romjai felett.

Romjai fölött.

És nem tudtam, hogy felette, vagy fölötte?

A kutya a ledobott csontokat felette, — de Szögediesen fölötte...

Szörnyű éj! Olvasni is szörnyű ezt!

Mikor kint a szabadban éjfél ütöttek a toronyórák lánc nélkül, — hirtelen kékes fény árasztotta el börtönöm feneketlen sötétségét.

Három álarcos alak nőtt ki a padlóból.

Körülfogtak

Megdermedtem. Ezek talán a középkor sokat emlegetett maradványai: kinzókamarai hóhérok?

Mielőtt felvilágosítást kérhettem volna efelől, — zseb-kendőt gyömszöltek a szájamba, zsákot dobtak a fejemre, lerántottak a földre és reszelni kezdtek.

Rémesen, panaszosan sikongott, sikitott, sipolt a reszelő. Velence titkaira, Paul Feval Pál regényeire gondoltam és búcsut vettem gondolatban a világegyetemtől.

Azt meg kell adni: oly finoman reszeltek, hogy éreztem: nem érzem a reszelő reszelését.

Nem engem, a bilincseimet reszelték!

Amint a szétreszelt bilincsek a börtön téglapadlójára csörrenve lecsörögtek, — két álarcos a vállára kapott, — és futni kezdtek velem.

Nemsokára hüs éjjeli levegő csapta meg zsákbaburkolt arcomat. Szabadban voltunk!

Belöktek valami kocsifélébe, ami azonnal elindult, teljesen zajtalanul. Csak a gyomromról éreztem, hogy megyünk. Titokzatos, különös utazás volt.

Tíz-husz pernyi néma rohanás után közvetlen előttem halk és ismerős röhejt hallottam.

— Hu uz? nyögtem ki-az-t akarva mondani.

— Miért nem veszi ki a zsebkendőt a szájából? — kérdezte az ismerős röhej.

— Múrt num?

— Hiszen szabad mind a két keze, ember!

Csakugyan! s én ezt eddig nem vettem észre. Egy szempillantás alatt lehúztam a zsákát árva fejemről, kihúztam a számból a nem a legjobb parfömillatu zsebkendőt s nagyot lélekzettem.

Ennyi, azt hiszem elég egy szempillantásra.

Egy második szempillantással körülnéztem:

Sötét, borús, félholdvilágos éjszaka volt. Annyit mégis láttam, hogy fasor között megyek egy világtalan automobilon. A kormánynál Meteor ült.

Nem tudtam: örüljek-e kiszabadulásomon, vagy felháborodjak a feltaláló mérnök ellen, aki akaratom ellenére betörővé aljasított le? Ugy látszik Meteor kitalálta habozó gondolataimat, mert újból röhentett.

— Maradjon csöndesen, — mondta. — Olyan sebesen megyünk, hogy a legkisebb mozdulat, — és kirepül...

Csendben maradtam, Nem, mintha féltem volna, de elhatároztam, hogy nem állok többé szóba ezzel az alakkal.

Rácsos kapun át valami kertbe kanyarodtunk be. A fák között egy villanylámpa fénylett. Odaérve megálltunk.

A két álarcos várt ránk, akik más uton, a bűvös-boton bicikliztek ide. Meteor kiszállt.

Utána hajoltam.

A temetőben voltunk egy nem régi sir mellett. A Bűvös-bot lámpája most ráesett a keresztre.

Üstökös Bernát sirja volt; a Bolond Ripacs neve meredt rám a fejfáról.

A két álarcos ásót, kapát szedett elő...

Bontani kezdték a sirt...

Oly gyorsan dolgoztak, hogy pár perc múlva előtűnt a koporsó.

Mit akarnak ezek?

Felfeszítették a koporsó fedelét...

...és már éppen el akartam ájulni az isszonyatos látványtól, — mikor borzadva vettem észre, hogy a koporsó — üres.

Azaz nem volt üres, csupán Üstökös Bernát nem volt benne. A halott színész helyett tömve volt ékszeres dobozokkal.

Itt volt hát a „holmik“ rejtekhelye!

A két álarcos az annyira keresett kincset feldobálta az autóba, a lábam elé, aztán átadták a bűvösbotot Meteor-nak s nekiálltak a sirt visszahantolni.

A márnök, mialatt felszállt a kormány mellé, mormogott pár szót, amit nem értettem — és elindultunk.

Semmit sem értettem.

Hol lehet akkor Üstökös?

Hiszen saját szememmel láttam, amint beleszegeztek abba a koporsóba, kihozták és eltemették... Igaz, tegnap este a Bolond Ripacs a szélmalom padlásán járt...

— Tehát mégis van kísértet! — kiáltottam fel.

— Mi az? — fordult felém Meteor.

S amint megfordult, — a szél lesodorta orráról a fekete pápaszemet... és... és...:

Üstökös Bernát ült előttem!

Meteor Bertalan meg Üstökös Bernát egy és ugyanazon személy volt!...

Én egy halottal éltem egy fedél alatt két hónapig...

Egy halott rabszolgája voltam!!!

Erre nincs elég pont és felkiáltójel. Ki akartam ugrani a vágató kocsiból; felálltam.

— Üljön le! — ordított rám a Halott.

A gép nagyot zökkent, nekiment valaminek. Hanyat-estem, olyan szerencsésen, hogy nyúltagyamat az ülésbe vágva elvesztettem eszméletemet...

III.

Utszéli kocsmában tértem magamhoz.

Az első, amit megpillantottam, Üstökös volt. A halott vigan ivott és falatozott a bűvös-botból.

— Na, — mondta tele szájjal, — ne vágj rám ilyen ijedt, buta arcot, Apuka!

(Még élő-színész korából perte voltam vele, mert alig ismertük egymást — s engem, mielőtt szökött rabbá avasztaltam volna: a fiatalabb nemzedék — idült borotvátlan-

ságom miatt Apukának becézett. De ez az emlék most borzasztott.)

— Ne légy mafla, — folytatta még telibb szájjal, — látod, hogy falok? A kisértetek nem pófáznak így!

— Ez igaz, feleltem, — és nem is csámcsoznak. De nem érthetem...

— Halgass ide: én nem haltam meg, amint te azt nagyon jól észrevetted. A kritikádnak teljesen igaza volt: botrányos módon haldokoltam. Igen, mert nem haltam meg, színész pedig sose voltam. Valóban, igazán és törvényesen Meteor Bertalan mérnök vagyok. Hogy mit tudok, azt tapasztalhattad a botbul meg távcsöveimből. Mégsem tudtam érvényesülni, mert feltaláltam a Perpetuum-mobilét s ezért az emberek bolondnak tartottak. Egyetlen kormány, tőkés, szabadalmi iroda sem hitt a terveimnek. A távcsövekre is azt mondták, amit te, hogy egy levelezőlapot tettem bele. Nem kaptam pénzt, hogy az Örök-mozgót megépíthessem és üzemből tarthassam, pedig ehhez rengeteg pénzre volt szükségem, mert a Perpetuum Mobile pénzt eszik, Apuka, sok pénzt!

Nagyon hitetlen képet vághattam. Üstökös-Meteor homloka ráncolódni, — arca elborulni kezdett.

— Nem hiszel az Örök-mozgóban? — kérdezte.

— Hát ami azt illeti...

— Oppedig nagyon egyszerű! A Perpetuum Mobile egy gép, ugye, ami örökké mozog? No már most csak meg kell találni azt az anyagot, azt a mozgató erőt, ami mindent mozgat. Mert ami mindent mozgat: az mindig mozog. A Mindig ugyanannyi, mint az Örökké. A mindent mozgató erő — a pénz! Pénzből, pénzzel kell megcsinálni a Perpetuum Mobilét. Mihelyt erre rájöttem, meg volt oldva ez az ősi, örök bolondító probléma, de pénz nem volt...

— Erre pláne!

— Ugy van! Mivel évekig tartó hiábavaló kilincselés után rájöttem, hogy tisztességes úton sosem jutok pénzhez, elhatároztam más módon megszerezni a gép megalkotásához szükséges összeget. Direkt erre a célra találtam fel a Botot, ami nagyszerűen bevált, hiszen tudod. És hogy mégsem én, Meteor mérnök legyek a betörések végrehajtója, felvettem az Üstökös nevet, beálltam színésznek és meghaltam a nagy

nyilvánosság előtt. Nem én, — a halott ripacs volt a betörő, ezt csak belátod?

— Be.

— Nohát. Űstökös pedig nem létezett, hisz csak egy ál-név volt. Aki nincs, az nem csinálhat semmit, ugye?

— Űhüm.

— Tehát nem történt betörés, nem történt semmi, mert amit egy Senki csinál: az Semmi. Ez csak világos?

— Persze, — mondtam gépiesen.

— Egyszóval meghaltam. Egyedül csak te vetted észre, hogy komédia volt. Ezért hangsúlyoztam, hogy zseni vagy. Eltemettek annak rendje-módja szerint, de éjjel gyerekjáték volt bűvösbotom segítségével, melyet végrendeletileg tétet-tem koporsómba, kiszállani siromból. A többit tudod.

— Igen, tudom, — szóltam fanyarul. — Dacára, hogy senki semmit sem csinált, börtönbe jutottam.

— Eh! Nem számít!

— Nem? Hisz egész életpályám tönkre van téve! Ezt a

gyanút soha le nem moshatom magamról, kivált, hogy megszöktettél a fogházból...

— Bah! Bah! Kárpótollak érte, százszorosan kárpótollak! Remélem, nem ragaszkodsz tulságosan a földhöz?

— Micsoda?

— Ne félj, nem akarlak agyonütni. De dúsgazdaggá teszek egy másik bolygón. Sőt, itt a kezem, rehabilitállak majd itt a földön is, mint embert, mint élesszemű kritikust egyaránt.

Kezetnyújtott. Önkéntelenül elfogadtam.

— Igen, egy másik bolygón, — ismételte. — Ahová azonnal indulunk.

— Hogy? Mi? Hova?

— Felmegyünk a Holdba a Perpetuum-Mobiléval.

Magam sem vettem észre, hogy felálltam. Hisz ez az ember... ez az örült... igazat mondhat! Weint és Biert saját szememmel láttam odafent. Akkor én is feljuthatok, Én, a Holdsugár szerzője, fel a Holdba!

— Berci! — kiáltottam, — hát ez igaz?

— Hát nem?

— Megbocsájtok, Bertalan: Szervusz!

— Na látod.

— Beszélj, beszélj!

— Kérlek. Hol is hagytam abba? Igen: a többit már tudod... Hát kérlek, a két hónap alatt, míg munkatársam voltál, megépítettem a Perpetuum-Mobilét. Ez az a gép, amivel jöttünk. A rézalkatrészei aranyból, a fémalkatrészei ezüstműből vannak. Olvasztott pénzből, illetve pénzekből készült. Gondolhatod: mennyit kellett „szereznem“. De derék egy masina. Majd meglátod, mit tud? És nem kell fűtőanyag, mert mozog, örökké mozog! A benne levő pénz mozgatja.

— ???

— Két Wertheim-kassza van benne. Egyik az elején, másik a hátulján. Az egyik Kohn, a másik Blau. A kettő, mint a sziámi ikrek: egy váltó-csővel van összekötve. Ez a két mű-uzsorás folyton valutázik: a gép arany és ezüst anyagára spekulálnak s hogy menjen a dolog: lefizetik egymást. És mert a valuta mindig hullámszik, Kohn és Blau mindig fizetnek egymásnak; ennél fogva a gépem örökké mozog

Nos, mikor a masinám elkészült, elhatároztam, hogy itt hagyom ezt a Földet, ahol nem lehet érvényesülni. Azt már tudtam a távcsövem jóvoltából, hogy az úgynevezett bolygókon laknak emberek. Először Biert és Weint szállítottam fel a Holdba...

— Pardón, ki ez a két kedves doktor?

— Iskolatársaim voltak; zseniális iskolatársaim. Bier orvos; ő találta fel a műszemet, műfület, műszívet, műagyat. Természetesen ő sem tudott boldogulni ezen a sárteken. A professor-doktorok kiüldözték a világból, mert a találmányai megszüntették volna a halandóságot s nem lett volna szükség orvosokra. Wein ügyvéd.

— És mit talált fel?

— A mű-jogot.

— Hát az mi?

— Magánjog, amit ő mindenki számára, (ahogyan az illető megrendeli,) készen szállít 12 vaskos kötetben. Azontul a rendelőnek joga van mindenhez, ami abban a 12 vaskos kötetben foglaltatik. Első munkáját részemre irta, így én minden cselekedetemre nézve jogalapon állok.

— Most már értelek. És aztán?

— Azután visszajöttem érted. Felgyújtottam a szél-malmot, hogy semmi nyom se maradjon utánam. De nem vihettelek magammal, mert észrevették a tüzet. Menekülnöm kellett. Ha elfognak: most ülnénk mind a ketten. A távcsövet meg azért borítottam fele veled, mivel az azon át látható nagy perspektíva úgy se való ezeknek a...

— Sejttem a többit. De az a sziszegés?

— Levegőt pumpáztam a gépbe a légüres-térben való utazáshoz.

— A két doktor szóval odafent van?

— Nem. Visszahoztam őket. Még van egy kis elintézni valójuk. Majd meg tudod. Ők voltak különben a két álarcos. Most csak téged viszlek, a gép csak két személyes.

Belenézett a bűvösbotba.

— A rendőrség, — mondta, — csak most veszi észre, hogy megszöktél. Igaz, hogy már messze vagyunk, s mig felveszik a tényállásról szóló jegyzőkönyvet: miszerint a cellád üres, — abba beletelik egy pár óra; mégis jó lesz sietnünk, mig az előttünk levő városokat fel nem lármázzák.

— Hát nem repülünk egyenesen fel?

— Nem fiam, Apuka, mert ha a Holdba akarunk jutni, az északi-sarkról szabad csak elindulnunk felfelé. Ennek komoly, tudományos magyarázata van.

— Akkor ne mondd, ezt úgy sem olvasná senki.

— Te sem értenéd meg úgy, hogy le tudnád írni. Elég baj az, hogy a pólusig a földön kell mennünk, mert így sietnünk kell, mert menekülnünk kell, mert sok időt elvesztettünk, mert... mert uraságod már talán ötödször ájul el ebben a regényben. Nem is értem, miért irod?

HATODIK FEJEZET.

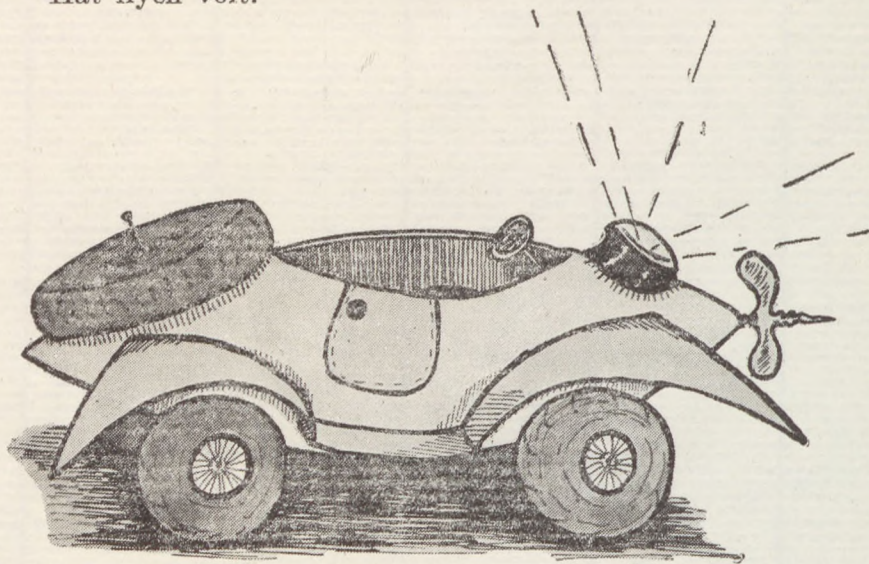
(a regény címe üzemben.)

I.

Ragyogva állt a Perpetuum-Mobile a holdfényben, mint egy óriási ezüst szivar. Mert szivar alakú volt, — tömzsi gummikerekeken guruló szivar.

Olyan volt... Különben mi a csudának irjam le: milyen volt? Tessék megnézni a helyszínen készült rajzot, — azért készült!

Hát ilyen volt:

— Te, — mondtam Meteornek, arra a hátullévő pótgummi-formára célozva, — ez nagy egy kicsit a kerekéhez.

— Nem is pótgummi az, — mondta a mérnök.

— Hát?

— A Pótgummi.

— ? ? ?

— Nem pótgummi, hanem a Pótgummi, nagy Pö-vel. Ez a legfontosabb az egészben, majd meglátod.

— S ez itt elől, ez az izé? — mutattam a fúróbul, propellerből kombinált légsavarra, — ez mi?

— Ez a legfontosabb az egészben, — felelte komolyan.

— EZ IS? — kérdeztem naivan, de Meteor türelmetlenül rámförmedt:

— Majd meglátod az egészet használat közben, csak ül föl már! Ne, itt van a bűvösbot: mig én kormányzok, figyeld, hogy mi történik előttünk, körülöttünk, utánunk?

Felültünk. Feltaláló barátom lehajolt és belekiáltott az első kasszába:

— Duplán fizetni Kohn!

Arany csengést, pengő pengést hallottam, aztán szélesesen elindultunk.

Kényelmesen hátradőltem; összetoltam a botot és belekémltem:

Azonnal elhagyott börtönömet pillantottam meg. A fogházigazgató félig álmosan, félig ittasan, — de egészen hiányosan öltözve tántorgott celláról cellára. Azt állította, hogy ott vagyok, csak azok a részeg fegyőrök elfelejtették ajtószámomat. A rendőrségen szintén nagy felfordulás volt. A kapitányi háromszög hatfelől került össze s tizenkétfelé szaladt szökésem rémhírére. A detektiv-testület tagjai pedig cilinderben, frakkban, villanylámpákkal és lovassági karabélyokkal felszerelve, — szóval álruhában, — négyes sorokban várták az indulási parancsot a rendőr-kaszárnya udvarán.

— A póstát nézd meg! — fordult felém Meteor, — vajjon sürgönyöztek-e már a határ-állomásokra?

Szónélkül szótfogadtam. A pósta hivatalban a távirda és a telefon-osztály éjjeli személyzete békésen szendergett. Ezek nem tudtak még semmit.

— Pompás emberek — mondta a mérnök, mikor közöl-

tem ezt vele. — Akkor nyugodtan mehetünk az országuton. De figyeld őket folyton!

Amint tovább rohantunk, a pósta képe a botban egyre távolodott. A személyzet horkolása mind hallkabban lett hallható. Már-már túlérnünk a bűvösbot megfigyelőerejének 100 kilométeres körzetén, — amikor berontott a hivatalba mind a három kapitány.

— Állj! — ordítottam, — hadd halljuk az intézkedéseket.

A Perpetuum-Mobile, óriási sebessége dacára zökkenés nélkül, azonnal megállt. Meteor áthajolva vállamon, szintén a boltba nézett:

A három kapitány először összeszorított szájjal sziszidta a szuszogóan szendergő távirdáshozokat az összes póstásokkal egyetemben — aztán telefonba, táviratba, rádióba

leadták az összes közép-európai államoknak az én szép személyleírásomat, azzal az értesítéssel, hogy valószínűleg vagy gyalog, vagy vasúton, vagy automobilon, vagy repülőgépen szöktem meg; de az is lehet, hogy nem szöktem meg; tehát vigyázzanak, mert engem nem lehet megfogni, mert én, — a körözött, (de nem lipantai,) — nyomtalanul szoktam eltűnni.

— Remek emberek, — nevetett Meteor a reflektort eloltva. — Így lassabban mehetünk ugyan, de biztosabban. Nem tűnünk fel. Figyelj most már előre!

Zajtalanul suhantunk tova. Senki sem vehette észre az Örök-Mozgót, — hisz míg álltunk: elfogyott a hold. (Barátságából csinálta, vagy elfogyott a petróleuma? — Nem tudom.) Mindenesetre sötét volt. Bertalan úr utasításához hiven utirányunk felé fordítottam a bűvösbót s figyeltem: micsoda elfogó-intézkedéseket tesz az utunkba eső városok rendőrsége?

A táviratokra mindenütt összegyülekeztek a háromkapitányok tanácskozni. Tanácskoztak, tanácskoztak; — csupán a tokaji főkapitány, — aki azért volt fő, mert Tokajban ő volt az egyetlen rendőrtiszt, — rendelte el bölcsen, hogy állják el a hidat azonnal. De mire azonnal teljesítették parancsát: mi már túl voltunk Tokajon.

A Dunához közeledve aggasztó tüneteket kezdtem észlelni. Az országutakon motorbiciklis-golyószórós rendőr-osztagok hemzsegték, bűvészek társaságában. A bűvészek a rendőrlegénység mulattatására, — no meg hogy engem, a szökevényt észrevehessenek, — tűzveszélyes tűzijátékot rendeztek. Hét falú és három hid szerencsésen le is égett. A rendes úton nem mehettünk tovább.

— Seбай, — mondta Meteor, — más irányt veszünk.

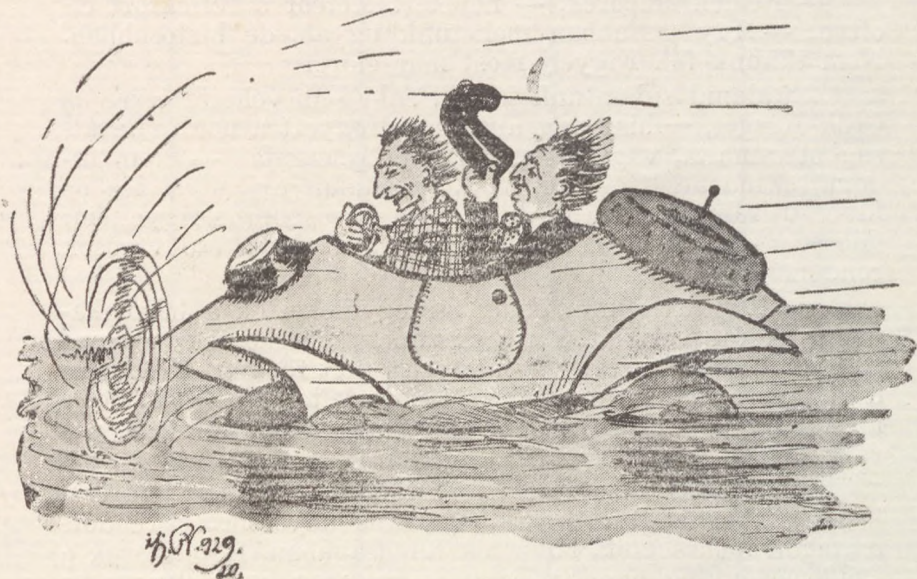
Letértünk az országútról a szántóföldekre.

Utaltan utakon repültünk dél felé. A Perpetuum-Mobile előtt, — akár csak egy tank lett volna, — nem volt semmi akadály. Árkokon, pocsolyákon, töltéseken, szőlőkön, ős-erdőkön, vetéseken, csűrökön, Ecsedi-lápokon, tanyákon, kútaikon, nyájakon, csordákon, falukon, éjjeliőrökön rohantunk keresztül lassítás nélkül.

— Mivel Tokaj felől várnak, — magyarázta Meteor, — teszünk egy kis kerülőt és átmegyünk a Dunántúlra.

Pitymallatkor Bajánál elértük a Dunát. A mérnök egyenesen belahajtott.

Alig hogy a vízben voltunk, az a furcsa fúró-csavar — az ott elől, a képen, — forogni kezdett s minden gőzhajózási technika ellenére előre vitt bennünket. Pillanatok alatt a tulsó parton voltunk.

Kimászva a vízből: északnyugatra robogtunk.

— Mi ujság? — kérdezte a mérnök.

— Az osztrák-magyar határt, — válaszoltam, egyre a bűvösbotba nézve, — katonaság szállta meg, felszálló és lezuhanó repülőgépekkel. A Dunán minden hajó mozgósítva van.

— Jó!

Vágtattunk előre...

Hajnalodott.

Átusztattunk a Balatonon.

Mire teljesen megvirradt, elértük a Rozáliát. (Gyengébbek kedvéért megjegyzem, hogy ez, bár nagyon régi valami, nem valami Laura néni, hanem hegy.)

Micsoda hegy! Még gyalogösvény sincs a fösvényen. nem-hogy automobil-rendszerű gépezetek számára készült hágó!

— Pedig, — mondtam, se jobbra se balra nem mehetünk; mindenütt „várnak“!

— Segitünk azon! — biztatott Meteor. — Szedd csak le a Pótgummit!

— Szedem, szedem; de hogyan szedjem?

— Van ott egy fogaskerék, azt csavard meg.

Hátrahajoltam:

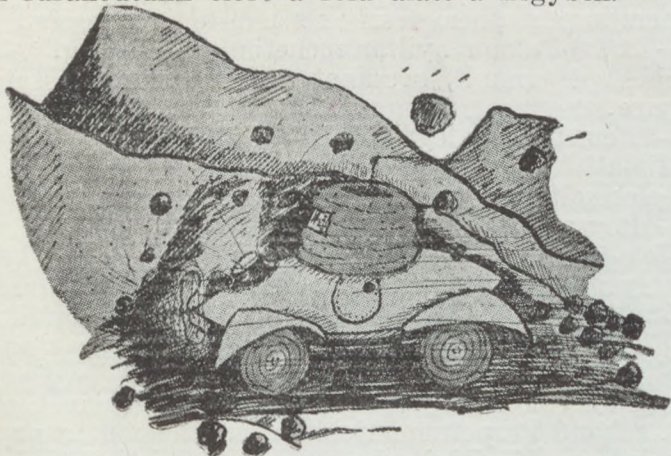
— Egy kis kerék van itt, de nincs foga.

— Jó, jó! — türelmetlenkedett a mérnök — Az az; csak áttétele egy fogaskeréknek...

— Ahá! Ez a fogaskerék szóval fogatlan...

Lecsavartam. Hát nem hiába mondta Meteor nagy Pö-vel, ez a Pótgummi zseniális egyén volt. Lehúzva, kihúzva, felhúzva, — mint a következő ábra mutatja, — patent védőszerkezet volt alagútfúrók részére.

Az ám, mert nekimentünk a Rozáliának! A fúróból-propellerből kombinált csavar csikorogva vágta a hegyet; nagy ivben repítette ki a kivájt köveket s 77 kilométeres sebességgel furakodtunk előre a föld alatt a hegyben.

1914.11.19

Csodás volt ezt a munkát látni, azon az elül-levő kis ablakon keresztül, keresztül az osztrák alpok alatt, az Érchegység alatt; mert mindezen középeurópai hegyek alatt, — illetve hegységeken át, — alagutat furt a Perpetuum-Mobile s még csak meg sem izzadt, mikor délfelé kilyukadtunk NagyNémetországba.

II.

Napvilágra kerülve megálltunk.

Leszálltam, hogy gyönyörködjem az alagutunkban: de nem láttam semmit, — mert amint jöttünk, betömődött utánunk. Legalább nem lesz árulónk!

— Mit csinál a rendőrség? — kérdezte Meteor.

Belenéztem a botba:

— Még mindig Tokaj felől várnak. Hiszen nem is álmodhatják, hogy már a harmadik országban vagyunk.

— És előttünk?

— Teljesen tiszták az utak. A porosz rendőrök ugyan készenlétben vannak s gyakorolják: miként fogjanak el bennünket, ha átjövünk a határukon; ám amig erről értesítést nem kapnak, nem tesznek semmi óvintézkedést.

— Brávó! akkor nyíltan mehetünk a tengerig!

— A pótgummit, bocsánat a Pótgummit visszategyem a helyire?

— Nem bánom, legalább levegőzünk.

Mialatt a Pótgummit visszaszereltem, Meteor siri hangon belerikoltott a gép elejébe, hátuljába:

— Pogromm készül urak!

Kohn és Blau, — két Wertheim-iker, — erre a kellemes hirre olyan lázasan kezdtek fizetni, hogy a Perpetuum-Mobile óránként 1112 kilométeres gyorsasággal százugdott keresztül Németországon. Nyilegyenesen északnyugatnak százugdottunk, mindenütt országuton, — mert Németországban rajztanárok csinálják az országútakat léniával.

A rohanó Perpetuum-Mobile olyan lehetett a napsütésben, mint egy túlvilági szivar, mint egy sielő üstökös, mint ... De elég a hasonlatokból. A gyakorlatozó rendőr-poroszok szájtátva bámultak utánunk. Nyitott szájuk miatt nem tud-

tak ránk sipolni. Igaz, akkor sem álltunk volna meg, ha fűtyülnek ránk.

Még nem mult el 1 óra, mikor Hamburgtól nem messze elértük a tengert. Mire észrevettem a töméntelen vizet: már benne is voltunk. Vigan hajókáztunk. Európa partjai lassan kékültek és eltűntek a szemhatárról.

A mérnök lassított.

— Reggelizzünk, — mondta. — Most már biztonságba vagyunk.

— Es most hova? — kérdeztem nagyot falva a bűvösbötből előkerült sültkacsa melléből.

— Egyenesen Grönlandnak. Onnan szintén egyenesen az északi pólusra. De hahó! mi az?

Előttünk a láthatáron egy, két, három füstoszlop tünt fel.

— Nézd csak meg gyorsan! — parancsolta Meteor. — Mi lehet ez?

Sóhajtvá hagytam abba az evést, hogy a drága botot ísmét távcsőnek használjam.

A füstoszlopok hajók, még pedig angol hadihajók voltak. A hajóskapitányok beszélgetéséből, — dacára, hogy perfect angol vagyok, — annyit mégis megértettem, hogy minket keresnek. A hamburgi világító-torony őre látta, amint a tengerbe siklottunk; azonnal rádiózott a legészakibb angol hadikikötőbe, hogy állják utunkat. Ez a három hajó tüstént elindult Dornochból s elzárta előlünk az Északi-tenger kijáratát, — ami az ő számukra a tenger bejárata volt.

— Megcsiptek, — suttoztam borús sejtelmekkel terhes hangon.

— Azt hiszed? — vigyorgott Meteor. — Fel a Pótgummival!

Légmentesen bezárkóztunk a gépbe, aztán Meteor kiengedte a levegőt a kerekekből. A víz alá süllyedtünk 300 méter mélységre. Levegőnk bőven volt, mert a kerekekből kiengedett lég az ülés alá, egy lágtartányba nyomódott, — ahonnan gummicsöveken át szopogattuk.

A reflektor felgyult s elindultunk a tenger alatt, az előbbi sebességgel.

Meteor diadalmasan nézett rám:

— Na?

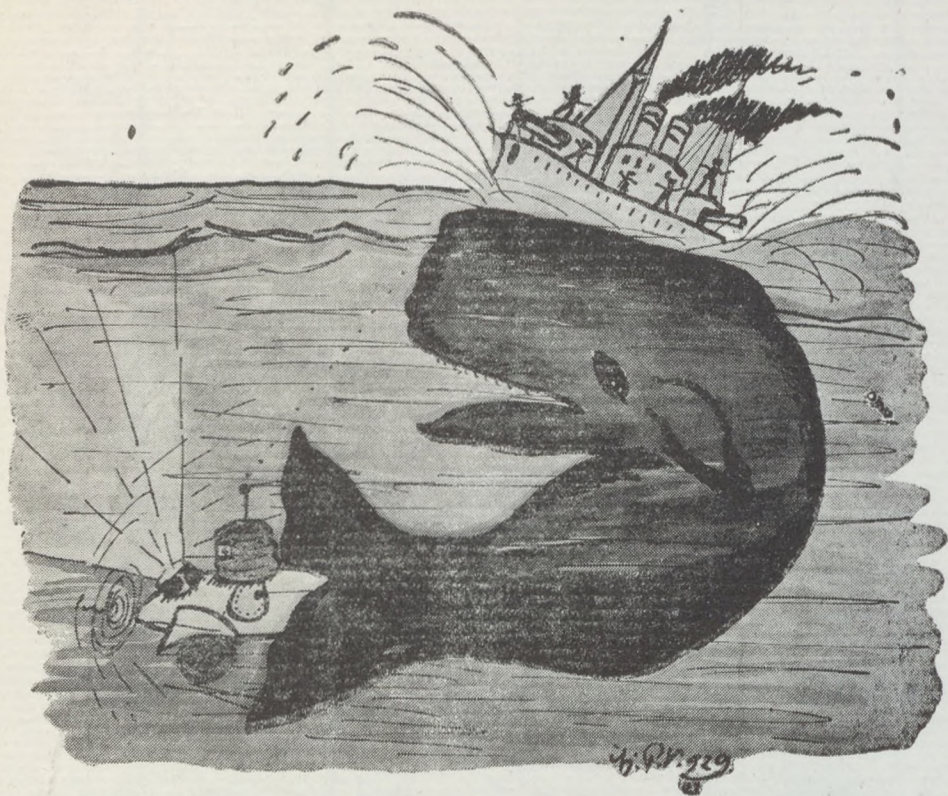
Nem szoltam egy szót sem, hogy néma áhitattal bámulhassak.

Es arra gondoltam: ha ilyen szép viz alatt, — milyen gyönyörű lehet bor alatt utazni!?

Egyszer, Irland szigete táján, egy cethal elnyelt bennünket; ám oly gyorsan úsztunk, hogy abban a pillanatban ki is jöttünk a hátulján.

A cethal dühösen, de egészségesen tovább ment és egészséges dühében felfordította az egyik cirkálót.

Esti tíz órakor Grönland partjai előtt a víz színére emelkedtünk.

A feljövétel úgy történt, hogy visszafújtuk a levegőt a kerekbe s kényelmesen kigurultunk a partra.

Hó és hó volt mindenütt. Az örök-hó és örök-éjszaka hónapban voltunk, ahol nem volt más, csak egy angol cégtábla. Így tudtam meg, hogy Grönland nem Grün, — de Green.

Sötét csillagos éjszaka volt. A hold, úgy látszik, még nem jött erre.

— Fázol? — kérdezte Meteor a Pótgummit leszedve.

— Kissé — vacogtam. — 40 fokal hideg lehetett s mi kiskabátban voltunk.

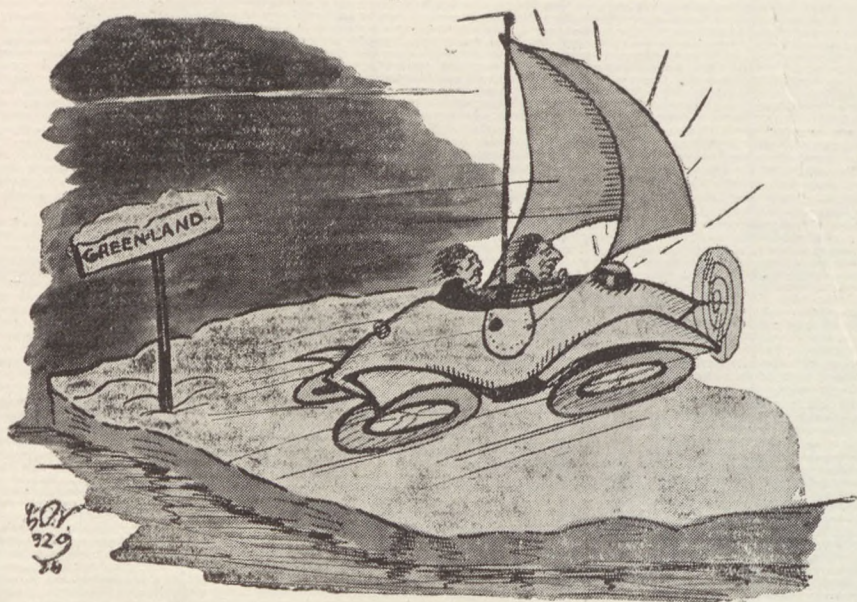
— Nagyon jó! Én is fázom, Kohn és Blau is fáznak, hát sietni fogunk, mert pont éjjélkor a póluson kell lennünk. Akkor van legnagyobb vonzereje a holdnak, akkor van legközelebb a földhöz. S bizony a sark még messze van.

— Honnan tudjuk meg, hogy a pólusra értünk?

— Honnan? A Perpetuum-Mobile pont a sarkon megáll magától, mert negatív villamossággal van telítve, amit az északi sark, a föld pozitív sarka vonz s ha odaér: nem engedi tovább.

Mig beszélt: a Pótgummiból vitorlát csinált, a kerekeket pedig egy-egy gombnyomással szántalpakká nyomta össze.

A déli szél beleakaszkodott a gummivitorlába, Kohn és Blau reszketve fizettek — és most egy oly veszett rohanás következett a porzó havon, — hogy semmit se láttam.

Száguldásunk egyszerre szörnyű forgássá változott. A gép megállt, — de sebessége ereje pörgetni kezdte, mint egy hirtelen megőrült ringispilt.

A Póluson voltunk!

III.

Hát az északi-sarkon nincs semmi, csak a föld északi sarka. De a Palma-kaucsuk-gummi-sarok szimpatikus gyártójának — bármely nagy fájdalmat is szerzek ezzel neki, — be kell vallanom, hogy a föld sarkán nincs Palma-sarok, de más gyártmányú sem. Egyszerűen nem lehet gummisarkot viselnie, mert az elszigetelné iránytűket mozgó mágneses erejét. Hát csak ez az oka, nem pedig az, hogy az egyik gummisarok jobb, mint a másik.

A kold teljes pompájában ragyogott, — egyenesen a fejünk fölé.

Az Örök-Mozgó forgása egy pillanatra sem lassudott. Meteor azt mondta, éppen ez a jó! — és a kerekekből ismét a légtartályba pumpázta a levegőt, viszont a kerekeket füsttel töltötte meg, — olyképpen, hogy a bűvösbotból mindegyikbe egy-egy égő szivart csúsztatott. Aztán a Pótgummit kifesztette a gép alá, hogy szigetelje a földmágnességet s a gépre csak is a Hold vonzóereje hasson.

Mikor a szivarok elégték, felemelkedtünk a levegőbe s egyre forogva szálltunk merőlegesen a Hold felé.

Amint feljebb, feljebb jutottunk a légürben, a hold mindinkább nagyobbodott, a föld meg kisebbedett. És akkor ért az első csalódás a csalhatatlan tudományban.

A föld ugyanis nem gömbölyű, se nem benyomott-gömbölyű, — hanem, jól láttam, tojás alakú!

Igenis:

Egy óriási tojás.

Vékonyabbik vége az északi, — boldogabbik vége a déli sarok.

Irhatom újra az egész földrajztudományt!

A légüres-térbe jutva szájunkba vettük a gummicsöveket. Ugyanakkor megszűnt a gép forgása. Mozdulatlanul szálltunk felfelé, mintha húztak volna.

Amint közeledtünk a holdhoz, — ez a költő-koromból bizalmas barátom is egyre gyanusabbá vált előttem.

Mivel nem beszélhettünk, minden figyelmemet neki szentelhettem.

— Nem gömb! Nem gömb! — kiáltottam fel végül s a tudomány martirja lett volna belőlem, ha Meteor orra nem vág. — miáltal megakadályozta, hogy a légürestér ürességéből valami a tüdejembe kerüljön, — mert kiáltás közben kiesett a számból a gummicső. Berci barátom sietve visszadugta a légeucelit tudományokért lelkesülő ajkaim közé, én meg elhatároztam, hogy ezentul némán teszem meg felfedezéseimet a régi felfedezőkkal ellentétben.

Hát a Hold se gömbölyű. Ó, de nem is félhold alakú, nem is tojás alakú!

Közönséges félgömb. Az az oldala, amit a földről nem lehet látni: lapos, — teljesen lapos. Ezen mintha házakat vettem volna észre. Azután van két szarva; ezek között — egy holdsugár van kifeszítve. amin egy gázlámpa lóg. Ezért van olyan éjjeli világítása. Továbbá nem forog, hanem szarvaival párhuzamosan jobbra, balra dülöng. Ezért látszik néha a földről félholdnak, csillaggal. De erről a holdiak talán nem is tudnak.

Természetesen a Hold légköre légfélkör. Beleérve az első szippantásnál megállapítottam, hogy egyszerű földi levegő ez is.

„— Tehát csak levegő,

Lebegő levegő —

Semmi, csak levegő

Az egész“

— Verselsz? — vihogott Meteor, rákormányozva a Perpetuum-Mobilét a Hold lapjára.

— Rossz szokás, — pirultam el, — de még sosem voltam ilyen közel ehez a szegény, agyonrimelt Holdhoz.

— Igazad van, azért ilyen lapos...

Megálltunk. Megérkeztünk. A holdba voltunk!!!

— Hihetetlen — lelkesedtem. — Ha ezt megírom, senki se fogja elhinni!!!

— Dehogynem! Csak egyet nem fognak elhinni...

— ???

— Hogy az egész utat defekt nélkül tettük meg... —

HETEDIK FEJEZET

(na, mi van a holdban? —)

I.

„A holdból jöttem s lángszekéren
Vad árnyak hoztak engemet...”

Igy énekeltem érettségis koromban.

Most a Holdba jöttem. Vad árnyakat ugyan mintha láttam volna elsuhanni, — de a lángszekér nem stimmelt. Nem-hogy láng lett volna, de még langy sem volt. Szibériai hideg uralkodott ezen a planétán s amerre szemem ellátott: köröskörül hó borította a tájat.

Nem messze egy régiszerű város havas háztetői gubbaszkodtak a ködben. Méla fény világította meg a holdvilágvárost, amit a szarva közt a tőgye — azazaz... — a már említett gázlámpa árasztott. Különben sötét volt.

Felettünk alig pár kilométernyire imbolygott a Mars, odébb a Saturnus.

Igazán, már szégyellém leirni, — dehát ez a kettő se gömbölyű. A Mars akkurát olyan, mint egy nagydob, a Saturnus meg mint egy kis izé... és a gyűrűjét se láttam; lehet, hogy éjszakára zsebre teszi.

Ellenben csillagot egyet se láttam. Se négyágut, se hatágút, sem a Mógendővent.

Kíváncsi lettem: mozog-e a föld? Hasra feküdtem ezért a Hold szélén s kockáztatva a szédülést, amit a szédületes távolság okoz: lepislantottam.

Megint csak csalódás!

A hold alatt, — egész közel, — ALLOTT a föld, a nagy

fekete tojás. Nem forgott. Dehogy forgott! Allt és zápult; a Nap lihegve nyargalt körülötte. *)

Meteor ezalatt újra vitorlásszánkót csinált a Perpetuum-Mobiléből s intett: üljek vissza. Engedelmeskedtem.

Alig hogy elindultunk, a gép csilingelni kezdett.

— Mi ez? — kérdeztem.

— Csengő, — felelte. — Ló nyakába való csengő... Szánkót húzó ló nyakába való csengő.

— S mire jó?

— Pusztán a hangulat kedvéért. Tudniillik a Hangulat itt, a Holdban kötelező.

Nemsokára a városba értünk. Amennyit a sebesen sikló gépszánról láttam belőle, az, — mondhatom, — nem ragadtatott el. Mintha az egész Holdváros külváros lett volna. Csupa zugutca, csupa rozoga ház, melyek közül itt-ott egy-egy ingadozó emeletes épület nyult ki. Sötét volt minden ablak. Egyedül a város szobrokkal zsufolt főterén álló nagy, modern kávéház világolt a fekete házak tömkelegében.

A zuguccákban kísérteties, denevérszerű árnyak surrantak tétován ide-oda; vagy a vak, görbe utcasarki lámpák alatt ácsorogtak, hallgatva a kávéházból ki-kiszűrődő cigány muzsikát. Az bizonyos gázlámpa csak árnyékot vetett ide, az összezsufolt havas házak közé.

Egy színházféle épület bejárójához kanyarodtunk. A kapu magától kinyílt. Becsusszantunk.

Utcalámpa égett az udvarban és a lépcsőn egy zöldbőr-kötényes, csizmás emberke fogadott; Meteort jóakaratu lenézéssel üdvözölte, előttem azonban mélyen meghajolt, — amit, bár természetesnek találtam; nem értettem akkor.

Felmentünk az emeltre.

Tágas, fűtött, könyvespolcokkal telerakott szobába léptünk. Nagy kandalló terpeszkedett az egyik sarokban, melyben vigan pattogott egy félméter-tízcentiméter fa. Össze-vissza harminc gyertya égett e teremben, de később kisültek,

*) A Nap pályája tehát a Föld tojás alakja miatt ellipszis. Ez az egyetlen, ami a fizikai földrajzban megállja a helyét. A többit majd visszatértem után kijavítom.

— na ja, — kisült róluk egy hosszúlejárátú rövidzárlat kedélyes alkalmából, hogy villanybul voltak,

Az asztal meg volt terítve, de csak egy személyre.

— Méltóztassék helyet foglalatoskodni, — mondta a zöldbörkötényes emberke, aki igen gyanús volt nekem. A lábbeli készítők titokzatos szektájához tartozhatott.

Leültem.

Meteor a cipészgyanúsitottal átment egy másik szobába.

Magamra maradván az egyik könyvespolchoz léptem s taláalomra kihúztam egy kötetet.

Mily nagy volt a meglepetésem: a saját verskötetem volt, a HOLDSUGAR!

Hogy került ez ide, a Holdba?

Büszke öröm nyilalt át a szivemen. Ha a földön nem is terjedtek el dalaim, — de itt, úgy látszik intelligens emberek laknak.

Kivettem egy második könyvet.

Az is a HOLDSUGAR volt.

Lám, lám, hát két példányban is meg van. Ez nagyon kedves... nagyon szép...

Kivettem egy harmadikat.

Az is a Holdsugár volt!

Most már kiszedtem mind:

Mind a Holdsugár volt!

Öt pole volt a szobában, mindegyiken 100 könyv és mind az én Holdsugaram; összesen 500 Holdsugár...

Első és utolsó verskötetem összes példányai, — melyeket Hollmann és Kronovitz adott ki az én költségemen hitelbe Debrecenbe, csekély egy tucat évvel ezelőtt, — mind mind itt voltak!

Kezdttem nem olyan kedvesnek találni ezt a felfedezést.

— Hát nem vette meg ezeket senki?

— Hát nem?!

— Hát nem...

Lesujtva hullottam egy karosszékre.

Ekkor Meteor lépett be frakkban, kezében vadonatúj cilinderrel; nyomában az emberke, aki zöldbörköténye felé ferencjósát húzott.

— Mester! — kezdte a mérnök ünnepélyesen remegő hangon, míg kísérője térdrehullt, — megígérttem, hogy kár-

pótolni foglak. Ime: üdvözöllek, mint a Hold s a Hold lakóinak, a félreismert zsenik, az alanyi költőknek uralkodóját, a Költő Királyt! — És mélyen, mélyen meghajolt.

II.

Ugy tátva maradt a szám, hogy jó tíz perc beletelt, míg annyira össze tudtam szűkíteni ajkaimat, hogy képes legyek mássalhangzókat is kimondani, — ami az értelmes beszédhez jelenleg még szükséges.

— Eljen, éljen a király! — ugrált a kis ember a térdeim térdeim előtt, cipőimet fogdosva az egyik s egy collstokot a másik kezével.

— Álom... — hebegtem végre a sok Á! á!-zás után.

— Hidegvíz... akarom mondani hidegvér — mondta (Meteor nyugodtan. — Itt az elsorvadt, meg nem értett lírikusok élnek. Ugyebár az élő költőknek csak a rég halott költők imponálnak magukon kívül (mert mind magán kívül van, ha egy kartársát dicsérik,) hát a logika szigorú törvényei szerint a halott költőknek csak az eleven rimelő imponál. Már most nekem, aki először és elsőnek jutottam el a Holdba, igazán gyerekjáték volt Téged, egy kövérkés eleven költőt a búbánatban elsorvadt költők fejedelmévé választatni. És éppen kapóra jöttél. Már nagyon egyhangú volt az életük. De így a sovínisztáknak lesz kit ódázni, a forradalmiaknak meg piszkolni. Üdv Felség!

Utolérhetetlen tisztelettel távozott. A térdelő emberke pedig abbahagyva lábaim méregetését, boldogan felkiáltott:

— Jambus!

— Micsoda?

— Jambus. Egy rövid, egy hosszú!

— Mit akar?! — förmedtem rá fenséges orrhanghordozással.

— A lábát néztem Felség. Az egyik rövidebb egy félcentivel mint a másik. Egy rövid meg egy hosszú: jambus. Tehátlan klasszikus, éljen!!!

— Maga suszter?

— Könnyörgöm a földön csakugyan az voltam egy ideig, de azután áttértem a költészet himes mezejére. Hiába! ak-

kor is csak azt mondták rám: suszter. Pedig ha valaki ért a Lábakhoz, akkor én értek...

— Igen, kaptafával, dikiccsel...

— Felség! — ugrott fel önérzetében mélyen megsértve, — bár engem mint udvarmestert rendeltek Ön mellé, ezt lelkem műzsai része nem tűrheti. Nem párbajozok, mert azt házmester koromban sem tettem elvből, de ezennel én, Bú-zongh Manó kihivom Felségedet egy ódai dalra Berzsenyi Dani brátom moderában!

— Jól van szógám, — feleltem királyi modorban, — majd ha ettem, mert Felségem éhes.

— Azonnal, könyörgöm. Sárga tetszik, vagy fekete? (Csak nem akar cipőkenőccsel etetni ez az ember?)

— Menjen a manóba Manó!

Búzongh ur távozott. De amint kiment, beengedett egy En-Csillag-Anna-haju, borotvátlanul borotvált ifjut.

A hajzat bús nemtörődomséggel egyenesen nekem jött s keresztül akart menni rajtam.

— Ja, — sugta legörbülő szájjal, mikor belém ütközött, — megint egy csalódás.

— Tisztelt Nyakkendő, — mondtam mérgesen visszalökve, — nem egy csalódás, hanem egy ember, még pedig az ön királya! Nem tud vigyázni?

— Vigyázni? — brekegte, — mire? Hiszen nincs semmi! Nincsen semmi! Semmi sincsen! Mert minden csak illuzió...!

— Hát ez? — kérdeztem jól hátbaütve, — ez is illuzió, he?

Felnyögött:

— A sors, a Sors.

Kis sövel,

Nagy Sövel,

Sökkel, sövekkal

A Sors, a Nagy Illuzió

Hátamon

Kala-

pál...

Oh!

Láp

alak!

Alak, rothadt alak,

Nem érezlek én,

Mert nem ismerlek...!

— Királyod vagyok poltron féreg,

Ezt csak megérti az agykérged?! — válaszoltam s hatalmas kalapját egyetlen királyi lendülettel levertem fejének őshajerdejéről.

— Vagy úgy, — felelte, —

Vagy úgy... és én az adjutáns vagyok,

Kire az orcád legtöbbször ragyog;

De nékem óh nem imponálsz király,

Mert én vagyok a haldokló sirály;

Mert én vagyok a szőrféreg, kicsiny,

De átrágom a bibor s hermelin

Királypalástot; mert én, bár dadogni fog Fölség, én lázadó vagyok! Igenis, forradalmár vagyok ugyanis mint költő, ugyanis mint magánember. S éppen ezért leszek én az adjutánsa, költői függetlenségünk érdekében. Érted apuka?

— Nézze, — mondtam hidegen, — én ma nagy utat tettem, hát nem kívánhatja, hogy rimben feleljek, mert éhes is, álmos is vagyok. Majd reggel leszidom...

— Haha király! A Holdban nincsen reggel!

Örökös éj van; bús felhő sereggel,

Mi nem derül ki ó soha, soha!

Az éjszakának oly végte...

— Tudom, hogy az lesz a rim: mostoha. Hát hagyja abba kedvesem.

— Jó. De megértette? Vagy elmondjam modernül, prózában?

— Nem, köszönöm. A király megértette. De ha százszor sines itt reggel, királyod mégis fog reggelizni, kedves adjutáns ur. Most pedig menjen kotlani.

— Mondjuk, megyek.

Csak egyet kérdezek,

(Felelj prózában, vagy rimben, nem bánom,)

Mi újság van ott lent a Záptojáson?

A földet értem, sejtet, ugyebár?

— Én mondok erre rimet: Mars ki már! — feleltem az ajtóra mutatva.

Cipész-udvarmesterem, aki már régen integetett, hogy elhül a leves, eme első igazi királyi szavamra kilökte az első királyi anarchista adjutánst. Végre asztalhoz ülhettem.

Paradicsom levest csipetkével; nyulgerincet krumplifánkkal, szalonnásgombóccal, cukrosuborkával; almásrétest és tokaji bort kaptam.

— Nahát! — kiáltottam fel elragadtatva és teliszájjal, — most már elhiszem, hogy király vagyok. De mondja csak Búzongh, ezek a pompás dolgok itt teremnek a Holdban?

Udvarmesterem, ki minden falatomat és kortyomat hanges nyeléssel kísért, — majd elnyelte szemével az egyre ürülő tálakat, főleg a boros üveget. Azért késve válaszolt:

— Nem felség, nem. Ezt a mérnök ur hozta. Itt nem terem semmi, csak fagyalt. Örök tél van itt.

— Hát akkor mivel élnek alattvalóim, a költők?
 — Semmivel. Éheznek, koplálnak. Hisz ez kell nekik
 könyörgöm, mert csak így lehetnek elégedetlenek a sorssal.
 — Igen nagy Sövel...
 És lefeküdtem azzal a nem kellemes gondolattal, hogy
 ha ez így van, akkor nekem is éhezniem kell. Bánatomban
 elaludtam és hiába voltam a Holdban nagy Hövel a költők
 királya két nagy Kövel, — visszavágytam a Záptojásba,
 ahol még a börtönben is adnak enni...

III.

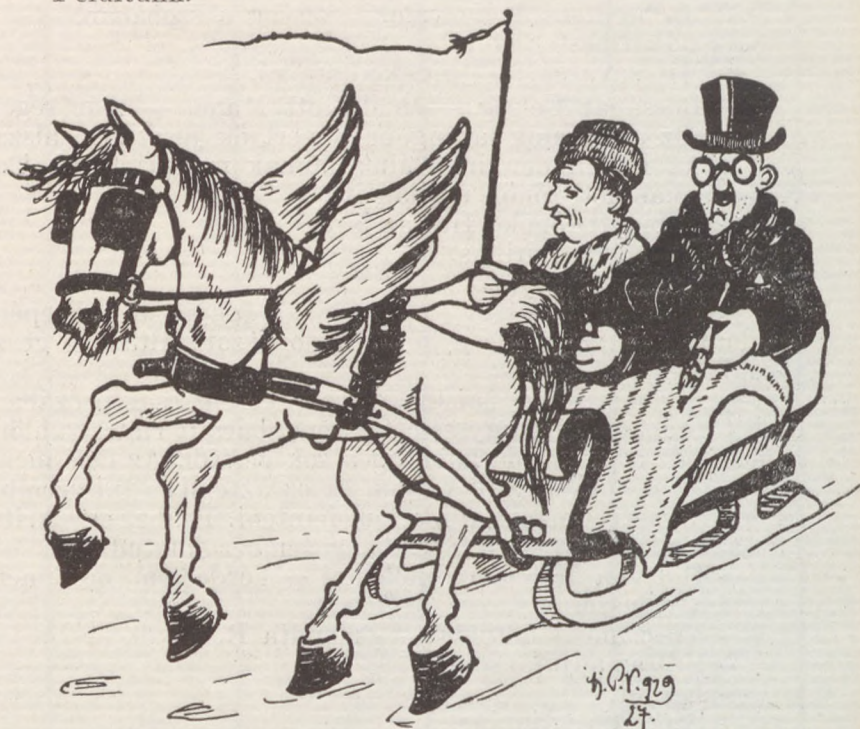
Arra ébredtem, hogy valaki szuszog a szobában.
 Az udvarmester volt.
 — Mit zavarasz?! — ripakodtam rá.
 — Bocsanat Felség, — makogott Manó, — már régen
 alszik s az alattvalók lázonganak, mert ők juszta sem alsza-
 nak, mert itt mindenkinek álmatlannak muszáj lenni. To-
 vábbá a kabinet-főnök ur van itt.
 — Kabinet-főnök? Hát az is van?
 — Igen, egy kritikus.
 — Ajvé! Jöjjön be.
 Végszóra belépett egy citromsárga fanyar ur, tőkepén-
 zes bundában s már az ajtóban hadonászott tiltakozó gesz-
 tusokkal:
 — Nonono felség, nanana, előre is kérem, csak prózában,
 csak prózában, mert úgy sem tetszene, bármit rimel. Külön-
 ben is már a gyomrom kavarog a sok verstől. Az Öné nem?
 Dacára, hogy király voltam és ez az ember tul szemte-
 len pofa volt, — mégsem mertem leinteni. Hiába, egy kriti-
 kus az kritikus valami. S ezt a gazember jól tudta.
 — Hol van Meteor mérnök ur? — kérdeztem, mert nem
 akartam válaszolni.
 — Visszament a földre, — mondta Búzongh.
 — Hát az adjutánsom?
 — Eltűnt.
 — Szép kis adjutáns.
 — Pfuj! — mondta a kritikus. — Az is olyan, mint a
 többi hosszuhaju. Piha, utálok a kócosokat.

Lopva végigsimitottam elég kusza hajamat. Mégis észrevette a disznó szivü és mosolygott:

— Azért jöttem, hogy megismertessem a birodalmával, még a koronázás előtt. A birodalom szót megvető gunnyal hangsúlyozta. — Hé suszter, egy bundát a királynak!

Búzongh lehajtott fejjel engedelmeskedett. Ősupán egy búsan zongó krákogást hallatott tiltakozásképen, míg rám adott egy farkasprémmel bélelt gentry-bundát; azután királyi fõmbe nyomott egy báránybõrsüveget.

— Gyerünk, gyerünk, — türelmetlenkedett a citromsárga ur és lecipelt. A kapu előtt egy kétüléses szánkó várt ránk, melybe egy szárnyas fehér ló volt fogva: a Pegazus. Felültünk.

— Hajtson Felség! — parancsolta a kritikus kabinettfõnök. — Pegazust csak önnek szabad hajtani. Erre körbe.

Körülszánkáztuk a várost. Én hajtottam és bámultam, miniszterelnököm szivarozva magyarázott.

A város kizárólag alanyi költők számára épült, csupa zugutcából és düledező, rozoga, kályhátlan házakból. A műszél állandóan keresztül-kasul süvit az ablakokon, kopog a kéményekben, visit az utcasarkokon, vonit a kongó sikátorokban és csörömpölteti a görbe sarki lámpák törött üvegjét, amik sose égnek. Minden harminc órában háromórás hővi-har vágat a holdon keresztül, ilyenkor a két szarv közt függő gázlámpa, — a Hold holdja is kialszik.

Ebben a környezetben a lírai költők teljes boldogsággal didereghetnek szűk szobájukban, vagy bolyonghatnak a sötét utcákon, — s míg hajukat, nyakkendőjüket, vékony köpenyüket lobogtatja a szél, arcukba esap a hó, verseket mormolnak :

„Hahó! Hahó!
Hullik a hó
A hó —
Hahó...!”

A város közepén, — a főtéren nevezett egyetlen téren, — minden költőnek ott áll a szobra. Mindegyiknek külön napilapja van; a régieknek: „Lant-lapok“ „Lyra és Vidéke“, „Sziv-Viszhang“, „Dalbetük“ stb. —, a moderneeknek: „Agy-Hiradó“, „Rossz-Tüdő“, „Sziv-Rotáció“, „Satöbbi“ címmel, amit mindegyik a saját verseivel és önkritikával ír tele. Ezeket a hirlapokat egy törökpasa nyomtatja, de csak krajcárokat fizet értük, amin a költők kötelesek fagyasztott feketét vásárolni a basánál. Más a Holdban úgy sem kapható. A költők „Vén-Vérszipolynak“ becézik a törököt, de a zsarolása nélkül direkt szerencsétlenek volnának, mert nem lennének szerencsétlenek. Ez a pasa dúsgazdag ember, — övé az ezüsttükrös, cigányzenés kávéház a főtéren, — s hogy a költők boldogsága teljes legyen: száz csodaszép, fiatal felesége van a csunya öreg pénzeszsáknak. De a műjégből készült szédítő eleganciájú szépasszonyok rá se néznek a kopott, kősa verselőkre, egyedül a Vén-Vérszipollyal kacérkodnak. Van tehát gondoskodva boldogtalan szerelemről is.

Néha meg-megvadulnak a poéták és orditanak, hogy:

„Mennyi nő és mind a Másé...!”

és addig orditanak, míg tüdőgyulladást kapnak, hogy elhagyottan fetrenghessenek hideg betegágyuk magányán. Felgyógyulva kiadnak egy verskötetet, aztán előlről kezdik.

— Nos, hogy tetszik? — kérdezte a kritikus.

— Hm, — feleltem, — érdekes. — Bár egy cseppet sem találtam érdekesnek, hogy ezt az életet éljem.

Ugy látszik, kitalálta gondolatomat, mert rögtön hozátette:

— Magának mint királynak természetesen meg lesz a fűtött szobája, a jó kosztja, itala, dohánya, akár csak nekem. Ezt a törökpasa szállítja, akinek mindene van. Szolgák is vannak, a Muzsától ihletett suszterek, akik, hogy enni, inni kapjanak, engednek annyit költőségükből, hogy dolgoznak valamit. Ők a nyomdászok is.

Teljesen megnyugodtam. Így már igen. Így érdemes költőkirálynak lenni.

— Irnom kell? — kérdeztem aztán.

— Muszáj, — felelte a kritikus. — Én majd mindig meg fogom mondani: mit írjon.

— De kérem...

— Nem lehet máskép. Azért vagyok miniszterelnök, hogy Fölséged verseit dicsérjem és a „Királyi-Lapok“-at szerkeszsem. Akármit írna: lehuznám; abból pedig botrány lenne. De ha azt írja, amit diktálok, természetesen egekig magasztalom.

Nem mertem szólni semmit. A citromsárga ur úgy rendelkezett, mintha ő volna a király, nem pedig fölségem. Meg lehet egy kritikussal beszélni?

Két óra alatt körülszánkáztuk a várost.

— Azt hittem nagyobb, — jegyeztem meg.

— Ó, az egész Hold nem nagy. Álljon meg.

Egy emeletes ház előtt voltunk.

— Jöjjön utánam.

Felmentünk a padlásra. A padlószoba gazdája nem volt otthon; biztosan kint kóborolt az örök téli éjszakában.

— Nézzon ki!

Kinézttem és a következő kép tárult királyi tekintetem elé :

Ilyen hát a Hold?

Csak?

Es ez mind az enyém!

Mig elbámultam egy városból álló birodalmamat, — a basa száz felesége jött ki, oda a világunk szélére sielni. Egy-másba kapaszkodtak és tiz szomjas suszter huzta körbe-körbe őket.

Gyönyörű volt...!

NYOLCADIK FEJEZET

(I. Rimses.)

I.

Mikor visszaérkeztünk a királyi palotába, Búzongh Manó ház-cipész- és udvarmester komoran ujságolta, hogy vendég van.

— Kicsoda?

— Egy doktor, — mondta végtelen undorral.

— Doktor?

— Meteor mérnök ur hozta.

— Hol van? Beszélni akarok vele!

— Alszik.

Búzonghnak annyi elkeseredés csengett rekedt hangjában, hogy megkérdeztem:

— Ez bántja magát?

— Hogyne. Egy doktor! Brrr... Mit keres az köztünk?

— Végre egy intelligens ember! — ujjongott a kritikus szemtelenül. — Egy ember, aki nem ír! Egy diplomás ember a naplopók között!

Nem reagáltam miniszterelnököm sértő szavaira:

— A mérnök ur hol van?

— Visszament a Záptojasra egy másik doktorért, — nyögte Búzongh és életuntan távozott.

— Nagyszerű! Nagyszerű! — lelkesedett a kritikus. — Végre lesz tisztességes társaság! Doktorok, uriemberek! Magam is doktor vagyok, dr. philosophiae. Appropopo Felség: mielőtt megkezdené a birodalom kormányzását, mielőtt bemutatkozna alattvalóinak, mielőtt a Hold királyává koronáznánk, két dolgon kell keresztül esnie.

— Mi az?

— Először is le kell vágnia a haját. Maga, a király, nem lehet olyan borzas, mint a többi hosszuhaju. Aztán ez a nyakkendő is! Tessék rendes nyakkendőt viselni, nem színes lepedőt.

— De kabinettfőnök ur!

— Van valami kifogása?

— A hajamat nem engedem. És az, hogy milyen nyakkendőt hordok, az teljesen az én izlésem, az én...

— Ó, nem! tévedni felségeskedik. Ilyen hajhoz, ilyen nyakkendőhöz, csak lebernyeg való, amiben vacoghat, mint azok a vacakok. De ugye, a bunda jó volt? A fűtött szoba jó? az étel jó!?

— Hát ez igaz, de...

— De ha ezeket elfogadja, tessék máskülönben is rendes emberré lenni!

Észre se vettem, két hirtelen megjelent suszter már is nyírni kezdett. A kritikus pedig egyetlen gyöngédtelen rántással kioldotta 19 éves nyakkendőmet s kihuzta galléromból.

— A bársony kabát helyett is kap egy valódi ruhadarabot, — mondta.

Mit tehettem? Ki voltam szolgáltatta ennek az embernek. S látszólag igaza volt.

Átöltözve, megnyirva: tükörbe néztem:

— Disznóság! a suszterek majdnem kopaszra nyirtak...

— Így, — mondta a kritikus, — pompás! Ezek a rimkálók el fognak szörnyedni ugyan, hogy sörénytelen királyuk van, de maga ezzel egy cseppet se törődjön. Maga így is a legnagyobb költő lesz köztük, mert én azt fogom irni. És most jön a másik.

Kíváncsi voltam: mi lesz az?

— Minden alattvalójának van szobra; kell tehát, hogy magának is legyen. Később a többiekét ledöntjük, de ezzel kezdeni az uralkodást mégsem lehet. Adjutáns ur!

Az adjutáns megjelent.

Uramfia! hogy megváltozott ez az ember! A feje bőrig volt borotválva, megmosdott és a legújabb divatu sport ruhában volt.

— Á, á, á, — a kritikus még jobban meg volt lepve, mint én. A forradalmi költőből ficsúr lett. Zavart volt, egy kicsit nagyon félszegen járt az elegáns ruhában; no meg

egy kissé szégyelte magát így meztelenül, — már hogy meg volt mosakodva. De észrevéve az én átalakulásomat is, — nekibátorodott:

— Felséges uram, — kezdte, — ami volt, az nem volt. Hiszen, ugye, mondtam akkor, hogy minden csak illuzió? Valójában csak most jövök először Felségedhez, hogy alázattal jelentkezzem és adjutánsi munkakörömet átvegyem... Jó reggelt miniszterelnök ur! Ismer? Betegh Felicián vagyok.

— Ismertem, — mondta a kritikus, — és mondhatom, utáltam magát. De vallja be, hogy maga tudta, hogy Én ve-

szem át a kormányt a király mellett, ezért alakult át ilyen hirtelen, nem?

— Remélem, előnyömre?

— Majd meglátjuk.

— Remélem, a „Királyi-Lapok“ szerkesztősége még nincs összeállítva?

— Hehehe! hát ezért? No nem késett el. Tekintve, hogy a bandában maga az egyetlen mosdott ember: kinevezem felelős szerkesztővé. Felséged aláírja.

— Alá, — bólintottam kegyesen, pedig nem kérdezte. Hanem parancsolta.

Mig a kritikus sebesen irni kezdett, Betegh ur szerény önteltséggel pislantgatott a tükörbe. Királyi magam szivarozva dültem végig egy bőrfotelben, — mert, hogy el ne felejtsem, pompás dohányzó és likőrös készletet fedeztem fel egy sarok asztalon, amit tegnap nem láttam.

— Zichermann ur küldte, mig felséged oda volt, — mondta az adjutáns.

— Zichermann? Ki az?

— A török basa, — nevetett a kritikus írás közben.

— Nem valami mohamedánus név, — nevettem én is, — de a dohányja valódi török, az bizonyos.

— Kész! — állott fel a kritikus. — Tessék ellenjegyezni.

Leültem miniszterelnököm helyére s aláírtam uralkodásom első okmányát. Betegh mély meghajlással vette át. Belenézett és elvigyorodott:

— Meg fognak veszni.

— Miért?

— Mert prózában van.

— Bah, — legyintett a kritikus. — Ide hallgasson szerkesztő ur! mert az adjutánsi rangot és címet majd másra ruházzuk...

— Kérem, kérem, — egyezett bele Betegh.

— Maga azonnal megkezdi a „Királyi-Lapok“ első számának összeállítását. Az első oldalon őfelsége arcképe jön; gondoskodjon, hogy leholdfényképezzék. A második oldalon őfelsége életrajza megy, prózában; továbbá egy kiáltvány, amit majd én fogok diktálni szintén prózában. Utána őfelsége költeményei: az egész Holdsugár egyfolytában. És hogy magának is legyen valami öröme, őfelsége megengedi, hogy

a lap legutolsó féloldalán a saját verseiből közöljön annyit, amennyi elfér. Egyetlen kikötésem van: a verseknek a Kírályról kell szólni...

— Természetes, természetes...

— Akkor mehet. Zichermann már értesítve van; a nyomdában már várják a kéziratokat. Azt sejti, ugye, mivel az udvari lap felelős szerkesztője lett, a saját egyéni lapja a hogyishívják...

— „Illúziók“.

— Igen, „Illúziók“ szóval az ezennel megszűnt. Zichermann már értesítve van, hogy több illúziót nem szabad szedni.

— Persze, persze...

— Legyen nyugodt, a többi lapot is be fogjuk szüntetni a koronázási ünnepség után. Mégegyet! Intézkedjék, hogy őfelsége szobrát a legrövidebb időn belül készítsék el. Viszontlátásra!

Betegh háttal hajlongva ment ki az ajtón.

— Felséged pedig, — fordult felém a kritikus — vonuljon a másik szobába fiam, ott ehet, ihat, de engem ne zavarjon, mert rengeteg dolgom van. A kiáltványt megírni, a minisztériumot összeállítani, satöbbi, satöbbi!

— Jó, jó, csak kérdezek valamit: hogyan került ide fel az én verseskötetem minden példánya?

— A szél fujta fel a szemétdombokról, ahová kilökték mind — (már-már ütésre emeltem kezemet, de szemrebbenés nélkül folytatta,) — az emberek és idekerültek a Záptojásról a Holdba, a „Holdsugár“ egyedül méltó helyére...

II.

Mig táplálkoztam, két suszter lefényképezett és alig nyeltem le az utolsó falatot, — Betegh vezetésével négy cipőfelsőrészkészítő zavart meg, akik vállukra kapva levittek az udvarra s szó nélkül belenyomtak a hóba; először jobboldalról, azután, — egy lépéssel odébb — baloldalról.

Mikor talpraállva kiköptem számból a havat, — a cipészek már egy bőrgummi csővel valami szürke vizet spricceltek a két gödörbe, mely testem nyomán támadt a hóban.

— Hát ez mi?

— Gipsz, illetve hóminta felséged szobrához, — magyarázta Betegh. — Látja: a hóba pontosan lenyomódott az egész alakja jobb és bal-profilban. Ezt most telepumpázzák vasas vízzel; az megfagy, akkor kiveszik, összeszegezik és kész a szobor. Ez a legrövidebb módja.

Bár érdekelt a dolog, otthagytam, mert fáztam.

Szobámban egy kövér, feketeszakállu uriember ült piros fezen. Azaz hogy nem a fezen ült, hanem a fotelben, mert a piros fez a fején volt.

— Zichermann Ali pasa vagyok, — hajolt meg ültében, — első akartam lenni, aki felségednek hódolatát teszi.

— Á pasa ur, pasa ur á! Szálem alejküm! — nyájaskodtam kezét nyujtva, — köszönjük a pompás ajándékot, köszönjük.

Csak most jutott eszembe, hogy nekem, mint királynak, többes-számban kell beszélnem. Elhatároztam: ezentul vigyázni fogok erre.

— Csekélység, — szerénykedett Zichermann pasa, — szóra sem érdemes. Hm. — Boldog leszek, ha a jövőben is, mindennel, amire csak Felségednek szüksége lesz, én szolgálhatok. Hm.

— Ó, köszönjük. Hálánk nem fog elmaradni. Hát hogy vagytok?

— Felség a nejeim...

— Pardón, csak királyi többes volt. De mindenesetre remélem: jól vannak.

— Boldogok lesznek, hm, ha hódolhatnak Felséged előtt.

— Hm. — Most már én hümmögtem. Hát a jégkeblű hölgyek, a költők lenézői, velem, illetve velünk kivételt tesznek? Igaz, igaz, Mi vagyunk a király és ez az ember akar valamit. — Hát csak ki vele! — mondtam ki hangosan gondolatunkat.

— Hehehe! — dörzsölte kezeit a basa, — Felséged nagyon őszinte. Hehehe, az én emberem. Hát kérem, hm, úgy látszik, itt a Holdban nagy változásokra lehetünk elkészülve. Amint Felségedhez jöttem, nem hittem szemeimnek: egy tucat megmosdott és lenyirt poétát találtam a palota előtt, akik a kabinetfőnökkel szeretnének beszélni. Ezek miniszter önjelöltek, megrögzött alkalmi óda-költők. De akad még legalább két tucat, aki megnyíratkozik, s biztos vagyok ben-

ne, mert ettől már csak egy lépés, hogy enni is fognak majd. Hm. Hát remélem izé ur... bocsánat, Felséges uram, remélem, nem fogja engedni, hogy ezt a változást megtudva, a Merkurról fűszerezsek, csemegések, husosok lepjék el a Holdat és üzleteikkel elcsufítsák költői városunkat...

— Hanem ugye, majd maga ad nekik enni? Maga lesz a Hold egyedüli élelemszállítója, konkurrens nélkül, diktátori árakkal?! Nem is volna rossz üzlet. Hisz akkor maga lesz a Hold igazi uralkodója, nem pedig én!

— Felséged bölcs, mint egy antik görög, mint egy kihalt indiánfőnök, mint egy török néptanító, mint egy debreceni csizmadia, mint egy...

— Hagyjuk ezt Zichermann! Mit ad maga nekem azért, ha belemegyek ebbe a disznóságba?

— Ez már beszéd, ez már okos beszéd. Király uraságodon nem is látszik meg, hogy költő. — (Ezt úgy mondta, mint a legnagyobb dicséretet.)

— Nos?

— Korlátlanul rendelkezésére bocsátom a nyomdám; ellátom az udvartartást mindennel, ami csak kell; aztán adok még valamit, amiről eddig szó se volt, pedig egy királynak ez a legfontosabb.

— Micsoda?

— A civillista.

— Zichermann, Ali, maga egy okos ember! Magát mindig Alinak hívták?

— Noná, azelőtt Alfrédnek. Hát ugye, rendben van?

— Legyen, — sóhajtottam, mert éreztem, hogy alattvalókollegáimat kiszolgáltattam egy éhes uzsorásnak. — Bár, — vigasztaltam magamat, — lesz tán annyi eszük és megmaradnak ősfoglalkozásuk, a koplalás mellett.

— Így gondoltam én is, — nevetett a Vén-Vérszipoly. — Civillista kell, bármilyen lehetetlen gondolat ez a költők szemében. Abból, amit én fizetek nekik a verseikért, sejtheti, nem létezik semmit adóba lehúzni. Uraságodnak pedig kell a pénz, ugye, mert visszaszándékozik menni a földre?

— Ez királyunk titka, — mondtam hidegen felállva s elbocsátva egy fejedelmi kézmozdulattal.

Zichermann aljas mosollyal megszorongatta kezeimet,

megveregette fenséges vállaimat s aranyos döcögéssel távozott gummitalpu cipőkkal óvott ludtalpain.

Most először éreztem királynak magamat. Zsarnok és gőgös voltam, mint ballada-beli őseim.

Az ablakhoz léptem. Odakünn éppen a háromórás hóvihar dühöngött. Sápadt, elárult árnyak botorkáltak dacosan szembe a széllel.

Egyszerre vakító fény világította meg mitsem sejtő alattvalóim szobraikat.

A Perpetuum Mobile érkezett meg.

Meteor és Wein vidáman, frissen toppantak szobámba. Bier, — ki eddig aludt s felébredt az érkezés zajára, — szintén a társasághoz csatlakozott:

— Szervusz király!

Melegen, de felségesen üdvözöltem őket. A két doktor nagyon örült Látásunknak.

— Nagyszerű utunk volt! — ujságolta Meteor.

— És rendőrség?

— Hihíhi? — röhögtek mind a hárman.

— Mi történt?

Még jobban vihogtak és egyszerre beszéltek. Hármójuk előadásából aztán megtudtam, hogy Laura néni meghallva szökésemet, — slafrokban, papucsban a rendőrségre rohant. Követelte, hogy kerítsenek elő és sirt, mert én becsaptam őt: elvittem közös vagyonunkat, a „holmikat“. Erre Laura nénit letartóztatták; a rendőrség boldog, hogy van valaki, aki ül ebben az ügyben helyettem. Wein és Bier ezalatt Bécsben, Berlinben beváltották a csekkeket is, (ez volt hát a dolguk!) A rendőrség csak akkor jött rá, mikor Bier már idefönt volt. A Perpetuum Mobile harmadik utja izgalmasan érdekes volt. Wein, hogy el ne fogják, részegnek tetette magát, utcai botrányt csinált; éjszakai csendháborításért letartóztatták s a berlini III. kerületi kapitányságra kísérték. Ott, a rendőrségen persze nem keresték a csekk-csalót. Az egész földgolyóbison, — (szegények még mindig kereknek hiszik,) — a Perpetuum Mobilét lesték, várták a hadihajók, repülőgépek, mozgósított katonák mozdulatlan ezrei. De Meteor kifogott rajtuk. Grönlandtól a német partokig víz alatt tette meg az utat; Hamburgnál nem szállt ki, hanem alagutat furt Berlingig; felfurta magát a III. kerületi kapitányság 21. számú

cellájáig, ahol Wein aludta ki részegségét. Ugyanezen az úton távoztak. Harmadszor már senki sem látta az ezüst szivart.

— És most, — mondta Meteor, mikor bevégezték, — lássuk, mit csinálnak odalent?

Belenéztünk a bűvös-botba. Egész nagyba láthattuk a föld tetszésszerű pontjait, mert a Hold csak 99 kilométerre van a földtől. A porosz rendőrség épp akkor fedezte fel az alagutat. Nosza belevezényeltek egy ezred gránátost libasorban, akik vízesen, megfulladva tértek vissza.

A belépő kabinetfőnök megzavarta földi gondolatainkat. A minisztérium névjegyzékét hozta.

— Vissza az egész! — mondtam erőlesen. — Doktor Wein, a műjogász lesz az igazságügyminiszter, Dr. Bier meg az egészségügyi. Irja át s úgy hozza vissza szentesitenünk.

Wein és Bier hálálkodva borultak — egymás nyakába.

III.

A hóvihar elállt. Kezdetét vette a koronázási szertartás.

A kritikus miniszterelnök vezetésével megjelent a költőminisztérium, hogy a főtérre kísérjen. A kritikus Wein és Bier mellé kilenc megnyírt és kimosott lyrikust választott be a kabinetbe. Volt köztük egy ódaköltő, egy balladairó, egy népdalács: kiscigandapárti programmal; egy kuplébajnok, aki eddig átlányi volt, — egy gyermekversikélőcske, meg egy apaköltőbácsi. Ezek rimeltek. De beválasztottak egy rim-isszonyban szenvedő poétát is, hogy a legbalabb baloldal is képviselve legyen; ez volt a legjobban megnyírva, ennek már bőr se volt a képin a nagy mosakodástól.

Birodalmam főterén már készen állt a szobrom, — lepellettel letakarva, — háromszor olyan magas talapzaton, mint a többi. Mellette egy fűzfalombokból tákolt sátor várta királyi személyemet. A fűzfákat, — Meteor hozta a földről, — a téren nyüzsgő poéták néma áhitattal bámulták. De mikor mi megjelentünk, — 13 elszánt, megnyírt ember a kócosok között, — halk morgás és elégedetlen sóhaj kélt hosszuhaju soraikban.

Agg suszterek tartották fenn a rendet. A basa feleségei

élén a disz-fűzsátor előtt hajlongott; a száz Zichermanné hö és jégvirágot szórt utamra.

Wein, Bier és a kritikus kivételével minden miniszter lantot tartott kezében s most rázendítettek pengetvén és bömbölve szavalván:

„— Költők királya éljen ő,
Bár nem Jenő,
Bár nem Jenő,
De éljen ő — !“

De az egyetlen rimtelen miniszter megzavarta az összhangot, mert lassú orditással túlharsogta a kardalt:

„— Éljen a király!
Juszt is rimtelenül éljen,
mert
igy
könnyebb verset írni
s nem én pukkadok meg az erőlködéstől,
hanem tik!
Tak...“

A bevezető dal elhangozván, a kritikus emelkedett szólásra, látható undorral nézve szét.

— Tisztelt, de nem is tisztelt urak... és nem is urak, — kezdte, — hanem csak költők, susztterek...

— Ez próza! — jajdult fel itt is ott is pár merészebb hang.

— A mai napon, — folytatta a kritikus,

— Itt nincs nap, nincs ma! — visitoztak a mélyen sértett poéták bátrabb elemei.

— A mai napon, — folytatta rendületlenül és prózában a miniszterelnök, — ha úgy tetszik: a mai nem-napon és nem ma, kezdetét veszi a holdban Első Rimses, a költők királyának uralkodása, ami azt jelenti, (ezt én mondom, a pártatlan kritikus,) hogy Nála jobb verset senki sem írhat ezentul!

— Ugy van! Fogadjuk! — lelkesedett a minisztérium, valamint Zichermann Ali, akinek könnyü volt letenni ezt a fogadalmat, mert — később megtudtam — az írásból csak

a számjegyeket ismerte. Am alattvalóim erre a szerintem magától értetődő dologra olyan sóhajjal válaszoltak, hogy ezen költői keblekből kitört sóhaj szele lesodorta a leplet a szobromról a miniszterek és Zichermann-nék örült éljenzésétől kísérve.

Ekkor két honatya megragadva egy-egy lábamat: fellepített szobrom talapzatára. Meteor, — aki a Perpetuum Mobiléval a város felett keringett, — egy papirkétkoronásokból készített, félholddal ékesített koronát pottyantott a fejemre. Csudamód rátrafált.

Most a suszterek egy disszázada vonult fel. Verslábakra készült kaptafákkal doboltak s a „Királyi-Lapok“ első számaint osztogatták, míg én elejétől végig felolvastam verskötetemet, a Hodsugarat, önmagam határtalan tetszése és figyelme között.

Végül Betegh Felicián 21 rendjelet nyújtott fel, — az Aranylira-rend nagy, kicsi és legkisebb keresztjeit, — melyekkel kitüntettem magamat.

Ennek a látványnak már a tömeg költők tömege sem tudott ellentállni. Rítmikusan éljeneztek:

„— De jó rim lesz:
Eljen Rimzesz!

Ezzel az ünnepély befejeződött.

Ideje, hogy a fejezet is.

A költők királyává koronáztatván: a Hold törvényes uralkodója lettem.

Koronázás után nagy bankett volt Ali pasa kávéházában, melyen nem csak Meteor és a kormány vett részt, hanem harminchárom vegyes lírikus is, — akik az imént leírt szertartás hatása alatt sebtiben megnyirták egymást s nyakendőik helyett cérnaszálat kötöttek gallérjukra.

KILENCEDIK FEJEZET

(szégyen a futás, de ha muszáj?)

I.

„Mi, I. RIMSES, Meteor Berci mérnök ur segítségével a Hold első királya; továbbá a Hold kapcsolt részeinek: a Föld, Nap, Világ lirikusainak Nagyhercege; Zugutcák örgrófja; satöbbi, satöbbi:

Miniszterelnökünk előterjesztésére jónak láttuk elrendelni az alábbiakat:

1. §.

Kedvelt alattvalóink az alanyi költők, jelen rendeletünk megjelenésétől fogva csak úgy költhetnek: ha a hivatalos királyi Rimszótár és Ritmuslexikon igazolt tulajdonosai; s csakis eme szakkönyvek alapján készült nyers-versanyagok hozhatók forgalomba.

2. §.

Ezen segédszakkönyvek kedvelt hivünk: Zichermann pasa ur kiadásban jelennek meg, Felséges személyünk és a Magas kormány által szerkesztettvén. (Megvétele tehát kötelező.)

3. §.

Jelen rendelet áthágói kihágást követvén el, a készülő Törvénykönyv később meghatározandó számu §-sa szerint büntettetnek, — amennyiben Analfabétáknak nyilvánítat-

nak s kötelesek 33 órán belül a kis és nagy betűket elfelejteni.

Mindezeket ennél fogva Törvényerőre emelvén, pecsétünkkel és királyi aláírásunkkal szentesítjük*)

Kelt a Holdban, Miniszterelnökünk tollából, Dicső Uralkodásunk első hetében, a földi hibás időszámítás szerint: 1929. Május 17.-ik napján.

Olvashatatlan aláírás

s. k.

kritikus
s miniszterelnök."

Ez volt az első bölcs törvény, mellyel népeket megajándékoztam. Betegh Feliciáné volt ez az egészséges ötlet s a minisztérium egyhangúlag elfogadta: — csupán a rintelen

—*) A pecsétet én faragtam egy bicsakkal, a kritikus tudta nélkül; azért mertem barbárul lenyirt fürteimet meghajltalanított fejembubomra visszavésni. De mert féltem, hogy észreveszi: siettem és vagy túldomborúan intelligens homlokomat, vagy merész metszésű orromat, vagy valamicsodámat elfaricskáltam. Életben ugyanis sokkal szebb vagyok. Egészen más. És az a hülye kritikus, — itt a jegyzetben le merem hülyézni, — mégsem ismert rám. Hihhi... még most is ezen röhögök... Muszáj engem mindenkinek ismerni?

miniszter szavazott ellene. Mégis szentesítettem, mire Akasák Benő a rimgyülölő kegyelmes lemondott és visszavonult a legsötétebb zugutcába: — hajat növesztetni.

A megürült bársonyszákra fel, száz poéta nyiratkozott le. A száz jelentkező közül egy klasszikus ógörög dalnokot, 600 méter hexameter tulajdonosát: tojszi Popoj Anakreont neveztem ki, aki egyike volt a Hold őslakóinak, s már olyan régen éhezett, hogy nem is volt gyomra; visszafejlődött Darwin egyenes kívánságára, — mint felesleges testalkatrész. A többieket, hogy valamivel kárpótoljuk megcsontított fejükért, királyi-tanácsosi címmel ruháztam fel; ez nem kerül semmibe sem, csak nagyságos urnak kell szólítani őket.

Szóval a királyi párt izmosodott...

Fenséges egyéniségem varázsa hódított...

Versmodorom követőkre talált... mert a Rimszótárt és Ritmuslexikont bámulatosan rövid idő alatt megszerkesztették, kiadtuk és eladtuk.

Alljon itt egy kis mutatóvány a Rimszótárból:

1.) á-o-m:	21.) p-a a-k:
állom	paplak
álom	haraplak
tetoválom,	krapplakk (festőművész kulimász, a
borotválom,	gyöngébbek kedvéért.)
beretválom, stb.	drapplakk,
	kaplak, stb.
20.) o-o-m:	11.) k-o-o-ul:
orrom	korombul
orom stb.	korombul (használati-utasítás:
(Pl.: borvirág az orrom búja,	Költő korombul
fütől a hegy-orom buja!	Füstből, korombul
éstb. stb.)	Van a tudóm... — folytatását
	lásd üdöm = időm alatt.)

A Ritmuslexikont Búzongh Manó és suszter társai kapálták össze tökéletes verslábakból. Az orthopéd cipészek hibás lábakra készült formulákat is akartak felvételni a lexikonba s mikor ezt, — egyenes parancsomra, — Manó nem engedte: nadrágszijközelharcra került a sor. Kénytelen voltam a harcot megszüntetendő: az orthopédek ét és italpor-

cióját beszüntetni. Erre az összes csámpás és ludtalpu suszterek, — mintegy harmincan, — sztrájkba léptek, (pincérek és rikkancsok voltak,) és Akassák Benő utcájába költöztek, kizárólag döcögő verseket költeni. Benő határtalan lelkesedéssel azonnal a vezérük lett. Így alakult meg az első ellenpárt: a Dö-dö-isták.

Volt tehát gondom elég, mert mindent magamnak kellett intéznem. Meteor a koronázás után mindjárt elment a Marsba; valami sugarakat keresett, — amint mondta, — meg fel akarta találni azokat a túlvilági recsegéseket, ropogásokat, visitásokat, sipításokat az éterben, amik minden tisztességes rádiótulajdonos előtt ismereteseek. (A „tisztességes“ a rádió készülékre, újmagyarul az apparátra vonatkozik.)

A kritikus pedig egyebet sem tett, — mint megszakadás nélkül alsózott Wein és Bier doktorkollegáival, amit Búzongh fogcsikorgatva túrt csak, — bár az irigységtől úgy kopogott a szeme, hogy zavarta a játékot s a három doktor minden renner alatt átlag háromszor dobta ki a kibicudvarmestert.

Azt mondanom se kell, hogy a szobrokat mind ledöntettem, elolvasztattam. Egyedül a Mi szobrunk állt az ország főterén s ugyanakkor az összes lapokat is betiltottuk. Csupán a Királyi-Lapok jelent meg, de harminc-óránként háromszor, nagyított és bővített kiadásban, mert a költők ezek után is irtak, kivált a királyitanácsosok.

Az elővigyázatos Zichermann azonban az egészséges suszterek egy csoportjából védőrséget szervezett; szellemi bombákkal szerelte fel őket, hogy azok pukkanásaival távol tartsák a kávéház és a palota környékéről a destruktív elemeket.

II.

Uralkodásom második fényes ténye az volt, hogy irodalomtörténéseket importáltam vámmentesen.

Zichermann szállította professor urakat a Fias-tyuk imbolygó csoportról, ahol ásatásokat végzett: egy 100000000 éve elsülvegt őcskapiacra akadt rájuk, tehát a tanár urak feltétlenül korunk szellemi színvonalán állottak.

Klasszikusan fényes ferencjósok lepték el a várost. Minden ház elé jutott egy-egy irodalmi bűvár, akik az

ablakokon bebámultak költőimre s nagyítóüvegen át vizsgálták őket heteken keresztül. Így pontosan megállapíthatták: hány pecsét van a nadrágjukon? hány hetes az ingük? hány foltos a könyökük? (Az Irodalomtörténetnek ugyanis ez a lehető legfontosabb. De a költők ezt nem tudták, hát rothadt almát szagoltak zsákszámra, — amit a Vén-Vérszopolytól vettek méregdrágán, — mert ők azt hitték, hogy ez a fontos a méltóságos egyetemi tanarak szemében.)

Akassák Benő és Dö-dö-istái a professorok tudományosan-mikroszkópikus tevékenysége idején aránylag még csendesen viselkedtek. Az Irodalomtörténet szeméit mindössze azzal igyekeztek magukra vonni, hogy tótágast-állva irták a szobafalakra költeményeiket, visszafelé olvasták fel kórusban s egyéb ártatlan költői szeszélyekkel mulatták magukat; például: ha tűzről irtak, felgyújtották a házuk tetejét. Szerencsére a hóvihar mindig eloltotta a tüzeket; különben

is a legsötétebb zuguteában volt az ellenzék főhadiszállása, — nem lett volna kár a rozoga házakért.

(Hah! ily királyilag gondolkozáék már!...)

Illetve akkoriban már egyáltalán nem gondolkoztam. Verseimet Betegh Felicián írta, aki a subkontra partikba merült kritikus helyett a kormányt vezette s lassanként hozzá hasonlóvá szentelenedett Felsőges Személyemmel szembeni modorát illetőleg.

En tulajdonképpen a kávéházban éltem, ahol, — nos ahol igen jól éreztem magamat. Zichermann maga volt a megtestesült alázatos hódolat; tokaji borokkal táplált s őriásiakat röhögött a viceimen; a cigányok kedves nótáimat húzták egyfolytában, — hol lassan, hol sebesen; a száz Zichermanné pedig, — ah, a 100 műjég hölgyeteg! — hát nem akarok dicsekedni, de kívülről tudták minden versemet. Megtanulták! Ha ez se bizonyítéka a szerelemnek, ez az áldozat, — izé, ez a lelkesedés, — akkor semmi!

Nem törődtem királtságommal többé. A palotába csak háltni jártam haza; egyébbként a kávéház törzsasztalának főhelyén ültem önagyságáék társaságában. A mohamedán val-

lást tanultam tőlük, hogy áttérjek és elvehessem mind a százat. Mert mind hajlandó volt elválni a pasától és királynőmmé lenni, pláne mikor — mit tagadjam, — az ékszereket, a „holmikat“ amit Meteor nálam hagyott, kiosztottam köztük. (Szerencse, hogy műjégből voltak, különben elolvadtak volna.)

Erről persze Zichermann nem tudott. Csak somolygott, somolygott.

Es a suliszemű pasa mégis tudta, min somolyog!?

Na ja. Mert a száz asszonyról kisült, hogy irnak.

Igenis. Mind irt, mind!

Kétkötetes költeményt prózában; naplót ballada stílusban; konyhareceptet Kassák-módra, s egyszer csak azt vettem észre, hogy a Királyi-Lapokban mind több nőalírásu vers jelent meg; az én engedelmemmel, mint a pasa mondta. Pedig lehet, hogy tőlem is megkérdezték, csak nem emlékeztem rá.

Azt persze nem vettem észre, hogy a borzasok közül már egy sem jár a kávéházba, hanem morogva elvonultak; sőt a királyi tanácsosok sora is megritkult a márványasztalok körül.

Ettől az asszonyok vérszemet kaptak s azt követelték, hogy ezentúl csakis a nők irhassanak a Holdban. Elég volt a férfiakból. Mit tehet egy férfi egy nő ellen? Hát még száz ellen? Aláírtam egy rendeletet, — és három óra múlva a Királyi-Lapok frissen nyomott száma elejétől végig: Zichermanné, Zichermanné, Zichermanné aláírásból állott.

Betegh figyelmeztetett, hogy ebből már baj lesz, de nem törődtem vele. Hiszen még tekintélyes pártom volt. Legalább azt hittem, mert meg voltam győződve, hogy azok a költők, akik lenyíratkoztak és rászoktak az evésre: nem hagyják el a húsos fazekokat. Elvégre nem muszáj írni!

Am csalódtam.

Dacára, hogy csalódni fáj: — csalódtam...

A minisztereken és a rendes susztereken kívül csak 11 nagyétű lírikus álli még a hátam megett; a többiek mind Akassákhhoz pártoltak.

Trónom ingadozott.

A külvárosból fenyegető moraj szállt a főtér felé.

Wein, Bier és a kritikus rendületlenül kaláberteztek.

És ők, a nők, — látva trónusom ingását, elfelejtették a verseimet és Miss Holdat választottak, aki helyettem a Hold Király-Nője legyen. (A választás úgy történt, hogy minden asszony sajátmagára szavazott és ezen összevesztek.

Zichermann csak mosolygott.

En bánatomban titokban újra verselni kezdtem.

A baj súlyosodott...

Ekkor érkezett vissza Meteor.

III.

Marsról jött barátom üdvözlésére a királyi palotába siettem.

Akkor nem tűnt fel nekem, mert a hóvihar kezdődött, hogy a főtéren gyanusan sokan ácsorognak.

— Szervusz Felség! — köszöntött a mérnök sugárzó arccal, — mért vagy oly levert?

— Levert? — kérdeztem trónusomra ülve s a diszkötéses Rimszótárban lapozgatva, hogy elrejtsem borús arcomat a feltaláló elől, — levert? hevert, vedert, e kert, de mert, te kert, lezsért... pardón!

— Baj van?

— Ó semmi, semmi. Mi ujság?

— Feltaláltam a drótnélküli repülést.

— Mi a csudát?

— A rádió repülést. A drót vezeték, ugye, amin telefonálnak; a repülőgép is Vezeték, amin repülnek. Tehát ha lehet drótnélkül telefonálni, világos: repülni is lehet gép nélkül. Nem kell más hozzá, mint egy kis extrafinom villámkivonat, amivel az embert elektromos hullámmá változtatom...

— Igen, hullává...

— Nem értesz hozzá. 120 volt elég s az még nem öl. Szóval akkor röpül az éterben karikában körbe, míg fel nem fogják; s ahol felfogják: ismét emberré válik a kagylóban, vagy a hangszóróban.

— Szép. De mi lesz akkor, ha egyszerre több rádióamatőr fogja meg a drótnélküli pilótát?

— Eppen ez a nagyszerű az egészben. Akkor... akkor az illető annyi példányban kelne életre, ahányan megfogják. Teszem fel ha te repülnél így és mondjuk ezer amatőr meg-

fogna: ezer Rimses volna ezentul, 1000 Te lennél! Szédületes, mi?

— Bődületes...

— Képzeld, ha én ezt szabadalmaztatom! Ah, hallom már a jövő dalát! Nem lesz szerelem, nem lesz házasság, nem lesz nő, nem lesz férfi, csak villamosság lesz! A jövő embere így fog szaporodni...

— Kipróbáltad már?

— Ki. Én már két példányban vagyok. Második kiadásom a Marsban vár a Perpetuum Mobilével.

Kezdttem félelemmel vegyes bámulattal nézni Meteor I-re.

— És hol van az az extrafinom villám kivonat?

— Itt a bűvös botban, — mondta meglóbálva a botot. — Ha ezzel valakinek a fejére ütök...

— Mi?! Hogy!?

— Igen, ha a fejére ütök. A villamosság egy oly erő, amely rezgést okoz, tehát zsibbadást. Ugyanezt ütéssel is lehet helyettesíteni, az is zsibbadást, tehát rezgést okoz. Hidd el, minden szenzációs találmány ilyen egyszerű. Épp azért nehéz...

— BBrrreescscscs!!!!!!

Nem én voltam.

Meteor sem.

Ez a hang az utcáról jött.

Az ablakhoz szaladtunk: odakint a szobromat döntötték porba, illetve hóba fekete árnyak.

— Abcug Rimses! Abcug! Le vele! Fel vele! — ordították.

— Kitört a forradalom!

Ezt Betegh ordította bebukva az ajtón és folytatva szintugy:

— Ostromolják a kávéházat és körülfogták a palotát! Megmondtam magának, Rimses, megmondtam! — Azzal kiszaladt.

Sápadtan néztünk egymásra. Csak Meteor ajkán játszadozott titokzatos mosoly és Wein mondta be nyugodtan a kontrát Bier abszolút, touslestrois-ultimója ellen. A kritikus izgatottan abbagyta a játékot s úgy vakarta a fejét, mint-ha haját akart volna kihuzni belőle.

— Lövetni kell, — mondta remegve, — le kell verni

őket, különben ... — és baljóslatu mozdulatot tett a kezével a nyaka táján.

A zaj nőttön-nőtt. Szobromat darabokra törték s darabjaimmal betörték a kávéház tükörablakait. Ekkor a kávéház egyik kéményéből kibukkant Betegh feje.

— Előre suszterek! Avanti! — vezényelte.

És elörohantak a királyi suszterek és királyhú költők, hatalmas ollókkal, hogy egy-kettőre lenyirják a forradalmárokat.

Am Akassák Benő orthopédjai túlsúlyban voltak s esirizes parókákkal várták csapatomat, amiket embereim fejébe nyomván, levehetetlenül rájuk ragasztottak.

Pár pillanat alatt győzött a forradalom.

Azon melegiben, ott a főtéren Köztársaságnak kiáltották ki a Holdat, Akassák elnöklete alatt. Zichermann azonnal tisztelgett a frissensült elnök előtt száz felesége élén, akik Benő nyakába borulván egyhangulag sipitozták:

— Mi is hosszuhajujuk vagyunk! — (Pedig bubija volt mindnek.)

Zichermann, — akire nyomdája és a Szenvedés miatt a költőknek szükségük volt, — maga rakott tüzet szobrom romjain, hogy a Rimszótár és Ritmuslexikon összehordott köteteit elérgethessék. És nekem mindezt látnom kellett!

— Most pedig, — kurjantott az Elnök, a lángok fényétől megvilágított borzas hadban gyönyörködve, — a királyon és a doktorokon a sor! — szándékosan kis betűvel mondta e két főnevet. — Gyerünk! gyerünk!

Döngették is már a palota kapuját.

Nem menekülhettünk.

Be voltunk szorítva s csak öten voltunk. Hiveinket mindet páróka alá tette a lázadó sereg. Nem volt segítség ... El voltunk veszve ...

A kritikus e válságos percekben egy evőkéssel kihasította a bőrdíványt és egy marok lószórt kihuzva, azt gummiarabikummal a fejebubjára ragasztotta hajnak, az abroszt pedig csokorra kötötte a nyakában. Bier és Wein azonnal kilökték az ablakon.

Hogy mi történt vele: nem tudom; mert Meteor ekkor a fejünkre ütött a bűvös bottal ... És mint elektromos hullámok recsegtünk az étherben száguldva.

Engem egyszer megfogott egy amatőr, de ahogy a hangszórón ki akartam bujni, — rémülten vettem észre, hogy Laura néni rádiózik!... Azonnal fadingnak tettettem magamat, mire elcsavarta a kondenzátort s én idejében menekültem antennájáról, tovább terjedve m.-percenként 300.000 k. m. sebességgel, míg egy rud-antenna felszippantott teljesen. A tölcsérből kilépve a Marson voltam, ahol Meteor II. várt minket a Perpetuum Mobiléből átalakított legmodernebb vevőberendezéssel.

TIZEDIK FEJEZET

(m á r m e g i n t b a j v a n.)

I.

Meteor I. és Meteor II. találkozása annyira meglepett, hogy ideálisan első rangu újságíró létemre is elfelejtettem megjegyezni első benyomásaimat a Marsra, egy új csillagra való érkezésemkor.

A két mérnök, illetve az egy két-Meteor ugyanis utálta egymást. Olyan nagy ellenszenvvel viseltettek egymás iránt, hogy közbük kellett lépnünk, mert már csaknem tettleges-ségre vetemedtek. Pedig-kivül-belül egyformák voltak. Nem is egyformák, — a kettő egyember volt.

Végül is a két doktor úgy vetett véget a feltaláló önpofozkodásának, hogy karonfogták a második Meteort és elvezették a szállására. Én az eredeti Meteorral maradtam. Tragikusan kérdeztem tőle:

— És most mi lesz?

— Mi lesz? — felelte kérdezve. — Hogy mi? Hát az, óh száműzött fejedelmem, hogy megvacsorázunk és alszunk egyet. A többit majd azután kitalálod.

Valamelyik fejezetben említettem, hogy a Mars olyan, mint egy nagy-dob. Ez így is van, ha már egyszer leírtam. Mi ennek a dobnak a szélén álltunk, a párkányához támaszkodva. Arcom csüggedt volt és borús, amilyen egy trónja-vesztett királyé csak lehet. Meteort ez nem hatotta meg. Felült a Perpetuum Mobiléra s a Dob közepe felé száguldott. Természetesen velem; mert én is felültem.

Nagyon meglepett, hogy minden tíz lépésre egy disz-egyenruhás huszártrombitás állott, merev és klasszikus ör-

szem-pózban. Dehát — gondoltam, — ahány csillag, annyi szokás.

Azután erődök, sáncok, kaszárnyák tömkelege következett. Zászlók, ágyupark, lőporostorony és hirtelen eszembe jutott, hogy nincs ebben semmi meglepő, hiszen a Marsban vagyunk, ahol Mars az uralkodó, akiről már Homéros is tudta, hogy katonaruhában jár, (pedig vak volt szegény,) és nem hive a leszerelésnek.

Noshát az egész bolygó dob egy tervszerűleg épített vár. A belső várat egy körzövel készített természetes folyó veszi körül, amin páncélos cirkálók cirkáltak s a régi jó ponyvalovagregények stílusában épített toronykapuk felvonóhidja tette lehetővé rajta át a várbajutást. (Nemde, szép, korhű stílus?)

Az egyik kapu előtt Meteor megállt s áhitattal kiáltotta:
— Rückwärtskontzentrirung!

A bűvös jelszóra lecsapódott a felvonóhid. Begurultunk a várba, az őrség tisztelgése közben. — Furcsa egy őrség volt. Vagy három zászlóaljnyi lehetett, de mindegyiknek valami hangszer volt a kezében.

Alig vonódott fel utánunk a felvonóhid, egy mélybasszus toronyóra kilencet ütött s erre felzendült az egész bolygó. Legkevesebb 100.000 trombitás fuja a Takarodót, úgy, hogy dobhártyáim a legnagyobb veszélynek voltak kitéve, mint a legmodernebb hangszórók élvezésekor.

Egy tiszt, akinek mélyhegedű csüngött az oldalán kard helyett, megállított bennünket; aztán meglepetve ismerősként üdvözölte Meteort s átadott két bombardósnak. Ezek bekisértek egy kaszárnya folyosóra, ahol egy kadét vett át, akinek furulya volt az oldalfegyvere, s azt mondta, hogy a Tábornoszernagy ur már vár minket. (Megjegyzem, a Takarodó szakadatlanul harsogott, de a tisztek recitativó beszélték.)

A kadét benyitott egy ajtón. Szilaj katonai induló bömbölt ki a szobából. Önkéntelenül disz-mars léptekkel mentünk be, pedig nem voltunk önkéntesek. Vagy hetven törzstisztből álló pléh-zenekar játszott a teremben, egy Beethoven-haju, Liszt-bibircsós, agvonrendjelezett vén tábornok vezénylete alatt. Pár tucat különböző koru, de egyformán katonatisztné típusu hölgy nagy elragadtatást mimelve hallgatta,

Mert ebben a percben minden mellékes volt nekem! Minden, de minden!

Mellékes volt, hogy Meteor bemutatott a bibiresókoslisztos tábornagynak, a Mars főparancsnokának, névszerint Hadur-nak és bájos leányának. Mellékes volt, hogy az ősz hadastyán térdet hajtott előttem, a Hold száműzött civilkirálya előtt. Mellékes volt, hogy egy u. n. „Hold-induló“-t tizenkétszer eljátszottak direkt az én tiszteletemre! Hogy bemutatták az összes-korú hölgyeket, míg 16 kürt, 20 kis-, 30 nagybőgő, 4 dob folyton bőgött és egyidejűleg mosolygónom kellett. Mellékes, hogy forte-fortissimó tudomra adták, miszerint a Marsban zenészek és zeneszerzők laknak, de kizárólag katonabandák és tamburmajorok, hogy a legszigorubb, legmonarchikusabb ó-porosz hadseregszervezet a kormányformájuk, mert ők igenis katonák, nem, mint a ló és emberdoktorok, akik szennyfoltjai, guny-céltáblái minden hadseregnek; hogy folyton a saját szerzeményeiket játszáks mert mindig zenélnek, — sokat kell szerezni; a zenét ugy szerzik, hogy hadat üzennek egy-egy bolygónak s azt megtámadják, páratlan haditechnikájukkal — aminek leglényegesebb alkatrésze a kifogástalan sarkantyupengetés, — leigázzák, zeneszerzőinek műveit diadallal hazahozzák; az így zsákmányolt zeneműveket a Hadur osztja szét, mint kitüntetések, a háboruban kitűnő hős tisztek között s ezeket az ópusokat mindegyik a sajátjának tekinti azontul és copy-right-oztatják a Hadkiegészítőnél; természetesen a slágereket a Hadur magának tartja meg, bár személyesen egyetlen hadjáratban sem vesz részt; épp ezért büszkén mondta nekem, akit civil és költő király létemre mégis kommunistának tartott, hogy bármit mondjanak az anarchisták, ő nem lopja, de „szerzi“ a zenét...

Mindez, mondom mellékes volt nekem, mert már az első pillanatban észrevettem őt a hölgyek közt... Őt, a nagy Őt, aki szőke volt, ifju volt... Jujjujjuj! be gyönyörű volt...! Mit tagadjam?

Egyszuszra belegabalyodtam, akár egy versfaragó diák.

Hozzá a versszülőök exfejedelme voltam; képzelhetik, milyen bután szerelmes lettem.

Hirtelen ideálom különben a Hadur lánya volt...

II.

Mi volt ehez a lányhoz képest a 100 Zichermanné?!

Hát semmi.

Annyira belehabarodtam, hogy szinte bőgtem.

PIA-nak hívták.

Pia...

Oh de édes név...

Ripacsok, betörők és egyéb művészek így neveznek téged: Bor, aki a legjobb vagy ezen a világegyetemen... Kivüle.

De Pia, a szőkeség királynője, a Miss-Szőke, elárulta, hogy neve a Pianissimó rövidítése, így kereszteltette a melódiaparancsnok-papa, mert csendes, szelid egyéniség volt Piuka korában, halk volt mint egy szordinós hegedű, csak néha visitott: ha rosszul játszottak vele.

Igen! elmondta ezen bizalmas részleteket, mert — mért ne mondjam? — viszont belém szeretett. Száműzőtt királyi egyéniségem mély hatást tett rá. Ha valamiért sajnáltam elvesztett koronámat, hát csak azért, hogy nem oszthattam meg vele, nem tűzhettem a felét — 50 fillért, — aranyos fejére.

A többi nőihölgyek, belátva, hogy az első perctől fogva csak ő érdekel, diszkrétén félrevonultak.

Magamra hagytak Vele!

(És mondja még valaki, hogy az asszonyok irigyek, — pedig egy uralkodóról volt szó.)

Ha akkor ennek az okát sejtettem volna!

De nem sejtettem, mert boldog voltam, szerelmes voltam és olyan hülye voltam, hogy vacsora után már meg is kértem a kezét.

— Nos? — sürgettem a döntő kérdést kivágva. — Felelje, feleljen!

— Nem tudok, — felelte, — ilyen hirtelen, ilyen váratlan ajánlatra mit felelni. Gondolkoznom kell rajta... — és az ölembe ült. — Majd holnap, kis öreg, majd holnap, ha megjön a szavam a nagy meglepetéstől: igent mondok...

Csoda e ha ezek után képtelen vagyok beszámolni a vacsora utáni monstre operaelőadásról? Mikor is a Mars egész helyőrsége felvonult a várudvaron, úgy, hogy nem volt hely

mozogni, hát a hölgyek igen helytelenül viselkedtek az összekötő-tisztekkel; és előadták a Carment. Szédületes volt! Egy egész hadtest volt a zenekar; a III. vadászrezred énekelte Don José, a VII. nehéztüzérezred a Torreador szerepét; Carmen és Micaela szólóit egy-egy kadétiskola összes növendékei csicseregtek és az egész darabot megismételték az indulója miatt. Mindebből mit sem hallottam... Az egész meg-

duplázott opera ideje egyetlen szenvedélyes csókban telt el...

Kábultan tértem hálósobámba, hogy szívem érzelmeit egy szegény, ártatlan papirlapon kitomboljam.

De nem bírtam egy versszakaszt sem írni. Pia nevével firkáltam tele a papírt, meg a magam százféle aláírásával. Mikor ezt is meguntam és még mindig nem jutott eszembe valami értelmes marhaság, — az ABC minden betűjére csináltam miniszterelnöki aláírásokat. Végre rájöttem, hogy nem írok máma verset, akármilyen szerelmes vagyok, mert boldog viszonzott szerelmes vagyok. Hát persze!

Csak a boldogtalan szerelem
nem rimtelen... talan-telen...

Ideje volt lefeküdnöm, ugye?

Félálomban elhatároztam, hogy reggel hivatalosan megkéretem a Hadurttól Pia kezét, Wein és Bier ex-minisztereim által.

Boldogan, a családalapítás gondolatával terhesen aludtam el.

III.

Mi az?

Arra ébredtem, hogy valami keményen fekszem, hogy valami nyom az ágyban, a lepedő alatt.

Csak nem Pia csinált valami szerelemerősítő babonát?

Felkeltem és óvatosan a lepedő alá nyultam.

Egy bot volt. A bűvös bot!

Hogy kerülhetett ide? Nem gondolkoztam. Egy ügyes tisztiszolga a kabátommal együtt behozta és belevetette az ágyba Bier kalucsniaival együtt.

Jó, hát nem bosszankodom rajta. A megzavart álmotól meg a szerelemtől úgy sem tudok már aludni, aztán nagyon felizgatott ez az érdekes történet, amint elmondtam Piának, az első fejezettől, a bűvös bottól egészen addig, míg megkerstem a kezét. (Mondhatom, nagyon tetszett neki.)

Szóval örültem a Botnak, hogy elszórakozom vele. Régen nem láttam már: mi történik a Földön?

Amint a botot találomra megfogva belenéztem: Páris külvárosán akadt meg a szemem. S Páris külvárosában, az egyik sikátorban épp akkor fogott el engem két detektív. Megdöbbenésemben reszkető kezemben más irányba fordult

botomban ugyanezt a jelenetet láttam Londonban, a Viktória dockok körül... Aztán ugyanezt Chikágóban, ahol nem ment olyan könnyen, mert lelöttem három rendőrt, mire a katonaságot mozgósították...

Hideg verejték verte ki homlokomat.

Mi ez? Hiszen a bűvös bot eddig még nem hazudott soha!

Mohón és dultan kémleltem tovább.

Kies városunkban is elfogtak, — a Hungáriában feketéztem pápaszem-álsruhában, — s öröm mámorban cipeltek a rendőrségre. A három kapitány gratulált egymásnak, összecsókolóztak s leültek, hogy dicsérő-okiratot állítsanak ki egymásnak, — mikor egy másik őrző egy másik Engem hozott be, akit a „Kék Macskában“ csíptek el.

En és En bután néztünk egymásra; de nem butábban, mint a kapitányok, kivált, hogy egymásután jöttek a sürgőnyök Berlinből, Párisból, Rómából, a világ minden nagyobb városából, mind azt jelentve, hogy végre elfogott engem! Hetvenöt sürgöny jött.

Mig a Holdból a Marsba hullámozottam, 77 rádiós „fogott“ meg, miáltal 77 rendőrségnek sikerült lefűlelni.

Szédülés fogott el... Magammal együtt 78 példányban vagyok meg, ebből 77 fogoly!

Micsoda diadalmáморban úszott a Föld! A városok ki-világítást rendeztek az első hirre, a lapok rendkívüli kiadásokban tudatták, hogy ime, a legtitokzatosabb, legeltűntebb betörőt az ő rendőrségük fogta el!

De az öröm-máмор nem tartott sokáig.

Mihelyt a kölesönös táviratokból megtudták, hogy itt is, ott is elfogtak: minden állam és város rendőrsége presztizs-kérdésnek tekintette, hogy az ő „En“-je az Igazi. Ezen aztán úgy összevesztek, hogy még azonéjjel össze kellett hívni a Népszövetséget. A Népszövetség, egy új világháborút megakadályozandó, nagy bölcsen igazat adott mindenkinek. Elismerte, hogy mindegyik rendőrség igazán engem fogott el, hát csak mulassanak velem és ítéljenek el mind a 77 helyen.

Ügyemet ezzel ad acta tették és nyugodtan és boldogan aludtak tovább, mert ilyen remekül elintézték ezt a már-már világbotránnyá dagadt ügyet.

Es boldog volt mindenki, a nagy boldogságtól a „holmi-

kat“ már a kutya se kereste. Csak én ejtettem el búsan a botot, hogy ime: nincs a földön kultur város, ahol ne ülnék 10—30 évet, mint világhírű zsvány, hogy nem... hogy nem...

De hiszen épp azért visszamehetek, — ötlött az eszembe. Most már egyetlen rendőrség se kompromittálja magát azzal, hogy még egy Engem fogott.

Ott egye a fene a többi egyéniségemet a börtönben, —:
Brávó! Én már kimásztam a slamasztikából.

Ott egye a fene a többi egyéniségemet a börtönökben — :
éljen a szerelem!

TIZENEGYEDIK FEJEZET

(minek is van szerelem a világon...?)

I.

Reggel egy főhadnagy ébresztett fel.

A főhadnagyot két altiszt kísérte. Az egyik egy Waffenrokkot, a másik egy tábornoki nadrágot tartott a karján szépen összehajtva. A főhadnagy kezében karmesteri pálca volt.

— Oberleutnant Fricskay, — mutatkozott be bokáit összezecsapva.

(A szolgálati nyelv u. i. nem csak az egész földön, de az egész világon s így a Marsban is — német.)

— Örvendek. Első Rimses exkirály, — és a paplan alul keztenyujtottam.

— A ruháiért jöttem, — folytatta főhadnagy Fricskay.

— ???

— Helyette elhoztam a Hadur őkegyelmessége ruháját. Tudniillik ma délelőtt lesz felséged hivatalos fogadtatása, mert Felséged hivatalosan csak ma érkezett meg s így ön a Hadur, Hadur pedig az ön ruhájában lesz ezen alkalommal, mint az királyok közt már szokás. — Megint összezecsapta bokáit s a két altiszttel és összes ruhadarabjaimmal távozott, sőt fehérnemüimet is elvitte itthagytva a Hadur ancugját, de alsóruhát elfelejtett hozni, amit egy karmester-pálca nem pótolhat, ugy-e?

Még ez a kisebbik baj lett volna. Az ilyen diszruhák nagyon melegek; a Marsban különben is megrendelt 40 fokos meleg van mindig, hogy a militárista zenészek katonai önérzete mennél jobban füljön a nehéz mundér alatt.

De láthatták kérem a képen, hogy micsoda különbség van Hadur és köztem — testileg. Amikor beöltöztem, nem

tudtam járni, csak csoszogtam. — Képzelem, — gondoltam, — micsoda látvány lehetek! Hadur se festhet rosszul az én holmimban.

Kikacsáztam a folyosóra, ahol már a II. mélyhegedüs ezred tisztikara várt; mély tisztelettel a kapuig kísérték, sőt

kikisértek a kapun, hogy bejöhessenek, „megérkezhessek.“

Mit irjak a parádéről?

Nem akarom a részletekkel untatni az olvasót, — ezt Swift-től, a leghíresebb utazótól tanultam meg, — aztán bácsi és néni koru olvasóim úgy is tudják, hogy milyen volt régen, régen egy so echt békebeli királylátogatás, — az újabb nemzedék meg nem veszít vele semmit, mert egészen más volt.

Udvarom, — Weint és Biert értem ezalatt, mert Meteor megint eltűnt, mint mindig e regény folyamán, (hiába ez már neki vérévé vált,) — udvarom mondom szintén részt vett a puccparádén, ami azzal ért véget, hogy a Hadurat kineveztem főharcidal költővé, ő meg engem főkarnagygyá; aztán egy diszszázad előtt ruhát cseréltünk.

Az ünnep másodszor a Hold-indulóval ért véget; a VII., III., XII., és az I. gyalogezred játszotta, én dirigáltam. Sose hittem volna, hogy ilyen könnyű karmesternek lenni! Nincs benne semmi kunszt, csak hadonászni kell: játszik a zenekar magától. Színházaink egész nyugodtan helyettesíthetnék egy mozgatható bábuval, sokkal olcsóbb, mint az eleven és nem gorma.

Mondanom se kell, hogy a parádét nagy ebéd követte a főtiszti kaszinóban, katonás ebéd, hölgyek nélkül, ahol rangkülönbség nélkül az asztal alá ittuk egymást és magunkat.

II.

Csak másnap délfelé józanodtunk ki.

A két doktort azonnal elküldtem a Hadurhoz, Pia kezéért.

Ha meg nem marhit ez a szerelem, vissza mentem volna a földre, mert már torkig voltam a csillagos ég csillagjaival. De Pia kedvéért elhatároztam, hogy valahogyan visszaszerzem trónomat, mert azt akartam, hogy ő, a nőm királynő legyen.

A két doktor igaz örömtől égő arccal, de rettenetes hamisan énekelve tért vissza azzal a hírrel, hogy a Hadur négy szemközti beszélgetésre kéreti Felségemet, a hozomány megbeszélése végett.

— Igen? Akkor nekem adja! — és minden meggondolt

és megfontolt királyi szokás ellenére lihegve rohantam végig a folyosón apósjelöltem szobájáig.

Irgalmatlanul trüsszögött az öreg. Ezt már tegnap is észrevettem, mert nem csak ő, — az egész tisztikar folyton prüszkölt.

— Mi az tata, — kérdeztem, — csak nincs maguknál spanyoljárvány?

— Nem fiam, — felelte zsebkendője mögül, — csak tudod mi mindig meg vagyunk hülve, mert mindig cugoscipőbe járunk. Hiába, ezt így kívánja a fegyelem, a szolgálati szabályzat idevonatkozó paragrafusai miatt. No de gyere a keblemre!

Megöleltük egymást. Hirtelen ellökött.

— Tudod, — magyarázta, — a zenész após meg van hatva, de a Hadur-após, mint vén katona, agg csataló, nem érzékenyülhet el idegenek előtt. S te még most idegen vagy, mert több vagy mint vő: vőlegény vagy!

— Igen, — mondtam.

— Ül le!

Leültem.

— Hát, — kezdett járkálni, — én nem szaporitom a szót, nem kertelek, nem kerülgetem, mint macska a forró kását, nem kenyerem a beszéd, egyszerű, cikornyázatlan vén katona vagyok. Tudod, én rosszul vagyok már akkor, ha csak meg kell szólalnom. Elvem, tudod, hogy röviden, katonásan, egyenesen nekivágni a lényegnek, tudod és nem azzal kezdeni, hogy kérlekalássan és miegymás, ez nekem nem természetem tudod. In medias res, tudod, hegyibe, rajta! látod ez igen, ez az én modorom. Hapci!

— Kedves egészségére.

— Nahát. Hm. Szóval, kérlekalássan, tekintve, hogy megkérted egyetlen szeretett lányom kezét, ugye tudod, hogy nekem mint apának: kötelességem a jövőtökről gondoskodnom.

— Ó tata...

— Igen, a lányom hozományáról van szó.

— Kisztihand.

— Várjál. Hát kérlekalássan, először is azt mond meg, hogy a Hold, a te volt birodalmad hány hold?

— Hogy a hold hány hold? Hát egy!

— Szamár! Pardón, nem értetted. Ugy értettem, hogy hány katasztrális, vagy magyar hold?

— Vagy úgy! Hát én ezt nem tudom, papa drága.

— Elég szegény. Van akkora, mint a Mars?

— Hát éppen akkora nincsen, de majdnem...

— Brávó!

— Majdnem mint a fele.

— No, az is valami. Hát izé, kérlekalássan szóval ez lesz a lányom hozománya, mert én szegény Hadúr egyebet nem adhatok. Nem sok ugyan, de te ugye nem az anyagiakat nézed?

— Hát nem éppen. De jelenleg... hiszen tudod...

— Tudom, tudom. Meghódítom a Holdadat, leverem a forradalmat s neked adom a lányommal együtt. Az egész a lehető legegyszerűbb. Délután összehívom a kis-haditanácsot s eléje terjesztem, hogy itt az alkalom librettót szerezni, ugye, mert a költőid versei, fogjuk rá, megfelelnek dalszövegnek. Már most egy fél éve, legutolsó hadjáratunkban amit a Jupiterrel vívtunk, 570 zenedarabot, 570 ópuszt szereztünk, ohne Worte, szöveg nélkül; itt az alkalom librettót szerezni hozzá. Ha ezt a kishaditanács elmondja majd a Nagyhaditanácsnak, az határtalan lelkesedéssel azonnal elhatározza a Hold elleni háborút, tudod és kérve fognak kérni, hogy üzenjem meg a hadat. Így meg lesz az akaratom, anélkül, hogy kitenném magamat a parancsolás veszélyének. Mert tudod fiam, — folytatta rémült erőlködéssel suttogva, mert mint minden karmester, ő is siket volt, ezért mindig ordított s a halk beszéd nagyon neheze esett, — mert én már hiába parancsolok. Ezek a fiatal tisztek már kakofóniát, mifenét emlegetnek... Haj, haj... Már nekem parancsolnak...

— De kik mernek, — kérdeztem nagy felháborodást színelve, pedig eszembe jutott az én kritikusom.

— Pszt. A feleségem és az anyósaim...

— Anyósai?

— Azt mondtam? Nana, nem szóltam semmit. Semmit, semmit. Ugy is elég korán tudod meg szegény fiu... Ja igaz, nem, de összezavar az öröm. Ne adj rá semmit, — azzal az ajtót kitárva bebocsátotta Piát, aki eddig a kulcslyuknál hallgatózott.

Sikitva, kitárt karral rohantunk egymásnak.

Hát mégis, mégis enyém lesz ő! Ó hogy áldottam ekkor Meteort, mert ha ő nincs, — sose találkoztam volna ezzel az édessel, akit a karjaimba tartottam, ezzel a drága, aranyos, ezzel a...

A Hadúr diszkréten kiment. S alig tette be maga után az ajtót, mennyasszonyom hidegen kibontakozott ölelésemből.

— Szerelmem! — nyultam utána.

— Hagyjon! — nyafogta a tulsó sarokba húzódva.

— Az ég szerelmére szerelmem! Mi van veled?

— Hagyjon! — ismételte, de már hüppögött.

Hozzáléptem s meg akartam simogatni a haját. Összerázkódott és kezemet ellökve szivettépő zokogásban tört ki.

— Pia, hát miaz? mit vétettem?

— Hagyjon! — ismételte csökönyösen és visitva a bőgéstől.

— Megáll az eszem! — kiáltottam elébe állva. — Hát vétettem én Neked valamit?

— Még kérdi? Mikor a második képen, amin rajta vagyok, ahol csókolózunk, ugyanabba a ruhába rajzolt, mint az elsőn, ahogy találkoztunk... Rémes! Ré-ré-réhérémes...! Mindenki aki olvassa ezt a könyvet, azt fogja hinni, hogy csak egy ruhám van... Jaj istenem! Jajistenem!

— Csacsi, — mondtam szerelmesen.

— De úgy kell nekem! gondolhattam volna, mikor igent mondtam, hogy egy ilyen koros, hozzá holdkóros ember fősvény...

Felelni akartam, — de feltárult az ajtó s 77 ötvenen felüli vénasszony rohant be ölelésre tárt karral. A legidősebb 900 éves lehetett. És mind nekem esett, ölelvén és csókolván és mondván, illetve sipitván:

— Fiam! Fiam!

Pia kárörvendőn mosolygott.

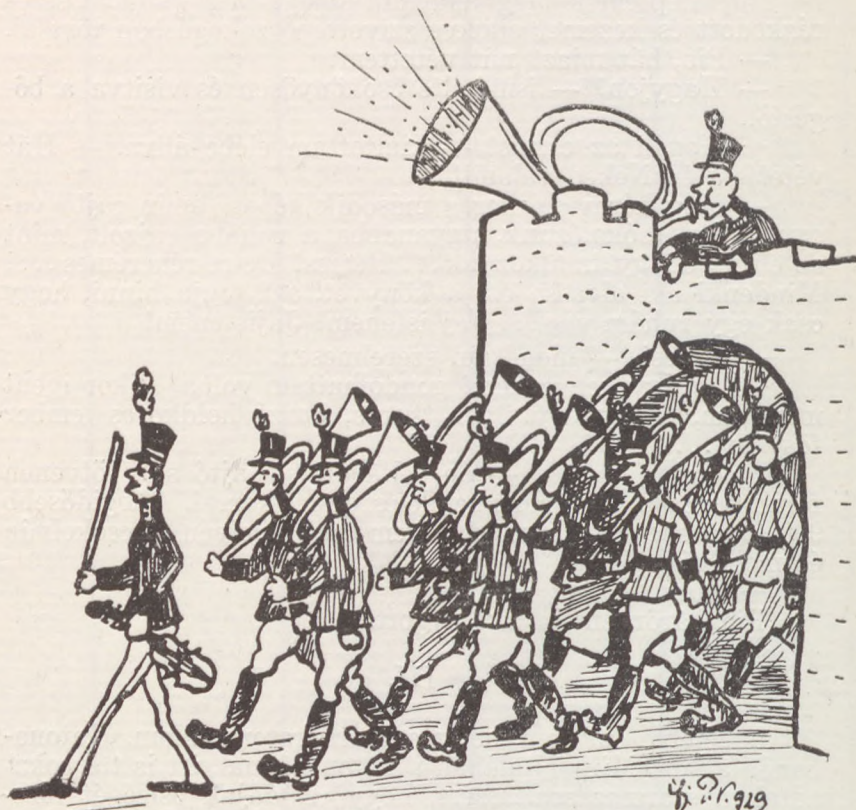
III.

Ismételve emlitem, hogy a Mars katona állam. Katonabanda állam. Mint általában a katonaságnál, itt is túl sokat adtak a származásra. Ezért, hogy családjuk ősiségét bizonyithassák, a tehetősebb familiák életben hagyták az ősieket.

Magától értődik, hogy a Hadúrnak és a feleségének, mint uralkodópárnak friss erőben meg volt még a hetvenhetedik ősanya is. Jól mondta Hadúr, hogy szegény fiu ... 77 anyós szakadt ezzel a nyakamba!

Nem volt menekvés; jó arcot kellett vágnom s tünnöm az ősanyós csókokat; így három óra múlva azzal, hogy — bocsánat, van egy kis nagyon sürgős dolgom! — szabad levegőre juthattam.

A vár udvarán nyüzsgött a sok zenészkatona. A mozgósítási parancs biztosan megérkezett már, mert ezred ezred után sorakozott és masírozott kifelé a kapun.

U. 929
37.

Vidámak és büszkék voltak. Zeneszerszámaikat harciasan csillogtatták és szemükben új melódiák szerzésének mohó éhsége villogott. Ihlettek voltak!

A vezérkar méltóságos, de jelenleg izgatott tagjai között Meteort pillantottam meg. Találmányát, a rádiórepülést adta el Hadúrénak, akik eddig a zene szárnyain szálltak új régiókba új zenék után. De a mérnök hadseregszállítása kényelmesebb volt; nem kellett a légénységet kifárasztani a légürben való szakadatlan zenéléssel, míg átvonultak a meghódítandó bolygóra, minden zenei erejüket a támadásra összpontosíthatták.

Ezred ezred után vonult el.

Nem mondom, impozáns látvány volt, el is gyönyörködtem volna benne, de egyszerre az utolsó ezred után anyósaim jelentek meg utiruhában, szeretett mennyasszonyommal együtt. A hölgyeket kofferek és skatulyák alatt görnyedő tisztiszolgák népfelkelése követte.

— Mi ez? — kérdeztem egy mellettem ácsorgó őrnagtól, aki az itthonmaradt védőrség hátramardt parancsnoka volt s kötelességének tartotta engem, a Hadúr vejét társaságával terhelni.

— Felsőged mélyentisztelt anyósai, — válaszolta az őrnagy tisztelegve, — dicső és legyőzhetetlen hadseregünk nyomába mennek, az ön szeretett leendő hitvesével, mert győzelmünk bizonyos, hogy azonnal berendezkedhessenek Felsőged palotájában, hogy mikorra Felsőged a második koronázásra visszaérkezik, már az egész kedves család ott-honn fogja várni, cakkum-pakk, mint mi katonák mondjuk... — És egy gyászindulót kezdett füttyölni.

— Ott fognak maradni? — hültem el.

— Hát persze! ez az ön igazi hozománya. Az öreg Hadúr majd a bőréből ugrik ki örömében, hogy Piával együtt Felsőgedre szóta őket s végre asszony nélkül élhet.

Elsötétült előttem a világ.

Igen, igen, szerettem Piát, Szerettem, imádtam... De 77 anyós?

Akkor inkább a Föld, inkább a börtön, a boldogtalan szerelem, a céltalan versírás, inkább a halál!

Lehet 77 anyóssal királynak lenni? Még férjnek sem! Szökni! Szökni...!

Otthagytam az őrnagyot gyászindulóstul, aztán nekifutottam a világnak, ki a várkapun, át a sáncokon, ki a Marsnak ennek a nagydobnak a szélére. Ott megálítam a futástól és bánattól nagyot sóhajtva, mert igen-igen megsajnáltam magamat. Majd felmásztam a dob szélire és lábamat lelógatva lenéztem.

A hold hozzám srégen pislogott, a föld alattam sötétlett. A bolygók és üstökösök félelemesen bolyongtak és száguldottak a mérhetetlen világűrben. Egy üstökös früstökre épp most kapott be egy egész naprendszert.

Egy pillanatig haboztam, — hiszen még oly fiatal vagyok! — de aztán a 77 vénasszonyra gondolva leugrottam a világűrbe — fejjel lefelé...

TIZENKETTEDIK FEJEZET

(nagyon érdekes mert rövid.)

I.

A fogház igazgatója vacsoránál ült.

Már említettem, hogy idős, piros, ambiciózus uriember volt s most, hogy két cellájában, két példányban őrzött engem, a hires betörőt, szinte magasabbnak érezte magát.

Papucshős volt különben a kis öreg, de ezekben a napokban a feleségével is mert beszélni.

Dühös is volt, mert a felesége azzal bosszantotta, hogy ne ugrálj fiaskám, akit ti fogtatok el, az nem az, mert Londonban fogták el és —

— Semmi és! — ütötte az asztalt a fegyencdirektor, — az enyém az igazi!

— Mind a kettő? — ingerelte az asszony, jó feleségek példájára megkeserítve a szegény férj-állat ebédjét.

— Mind a kettő! Ezek ikrek, csak ti nem tudtátok. És akkor is, ha százszor is elfogták, azt mondom még akkor is, ha zsidógyerekek esnek az égből...

Ebben a percben reccs! meghasadt a plafon, s az asztalon álló tálba egy zilált alak pottyant, szétfröcskölve a levest.

Csekélységem volt a zilált alak.

A Marsról leugorván, — micsoda szerencsém volt — pont a fegyházigazgató úr kruplilevesébe estem, egyenesen, de képletesen annak a karjai közé, akitől az V.-ik fejezetben megszöktettek.

Elképzelhetetlen a derék direktor elképedése. Hát még önagysága diadala, mikor lerázva magamról a kruplilevest,

(brr, habarva de rosszul főzte az asszony; ha ezt tudom nem ugrok le, pfuj!) — köpködve és nyájasan meghajoltam.

— Ugye, hogy nem fogtátok el! — rikoltotta az asszony megleégedetten, megismerve körözött fényképeimről felejtethetlen arcomat.

A szegény fegyigazgató egészen rosszul lett. (Ha evett a burgonya-löttyből: nem csodálkozom.)

Kirohant a folyosóra, — a fogházban laktak, — s alarmot fúvatva sorravette a cellákat.

Es kisült, hogy a pokoli asszonynak igaza volt. Sehol se voltam én, a fogoly. Magam sem értettem. A Marsból a saját szememmel láttam, hogy kétszer is lezártak.

Az igazgató hülyén nézett rám, aztán értelmesen mondta:

— Hát persze! meg akart szökni, de leszakadta alatta a padlás!

Mit szaporítsam a szót?

Világos, hogy bekasztlitzak. —

II.

Egy óráig sem voltam a börtönben, mikor erős fedezet alatt a rendőrségre vittek.

Ott megtudtam, hogy 77 városból 77 távirat érkezett: miszerint megszöktem. Keressenek újra! A rendőrség tehát látni akarta, hogy meg vagyok e?, mert a direktor nem jelentette be a helyi „szökési kísérletet“.

Ez volt a szerencsém!

Ugyanis az egyik fegyőr, aki enni adogatott lecsukott Énemnek, kikottyantotta, hogy megszöktem, s én, bár hasonlítok hozzám, nem az vagyok, mert a féltveőrzött rabnak teljesen leborotvtáák a fejét, ami egy éjszaka nem hajthattott ki ennyire. Igen, mert az én hajam, a forradalom, a Marsbeli út, meg a zuhanásom alatt teljesen megnőtt. (A gyors zuhanás olyan hőt fejlesztett, hogy egészen megszőrösödtem.)

— Ha ugyan nem paróka a szakálla meg a haja, — jegyezte meg bölcsen a főkapitány.

Erre az alkapitány szolgálatkészen üstökön ragadott s cibálni kezdte fürteimet alul, felül.

— Valódi, — jelentette ki aztán, mutatva a gyökerestől kitépett szőrszállakat.

— Akkor mehet! — parancsolta a főkapitány. — Ereszszétek szabadon a tisztelt urat. Mars kérem, mars! mert már undorodom ettől az ügytől.

— Hát még én! — gondoltam távozás közben, de nem szóltam semmit. Gyorsított menetben igyekeztem mennél messzebb kerülni e bámulatos intézmény épületéből, ahol bámulva és mérgesen újra nekikészültek a Betörőkirály megcsipésének.

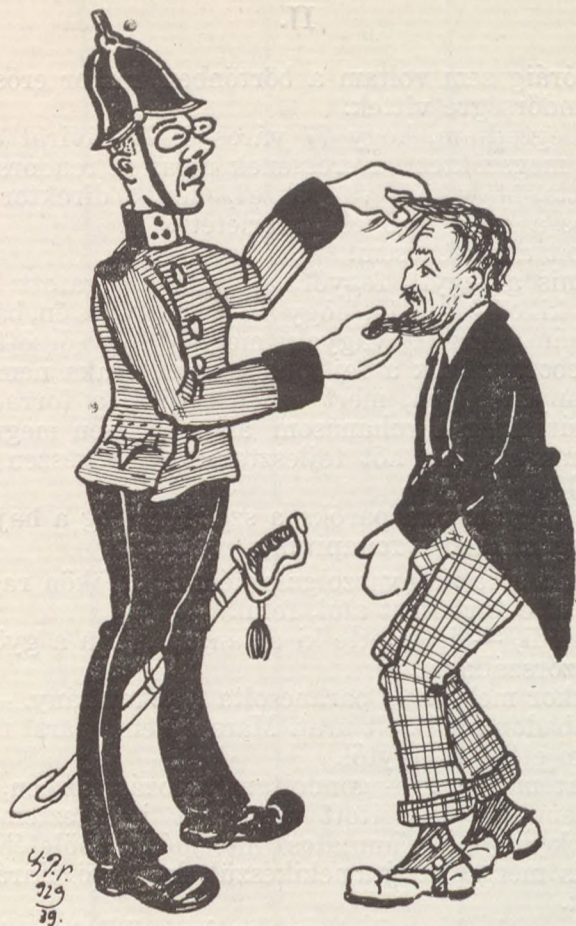
Végre szabadon róhattam az ismerős utcákat. Végre megint a földön voltam!

Épp azon gondolkozva ballagtam, hogy hol töltsem az éjszaka hátralevő részét, mert nem volt egy garasom sem, — mikor összeütköztem egy rohanó úrral.

— Nem tud vigyázni?! — ordította.

— Te vagy? — lepődtem meg. A hangjáról megismertem Meteort.

— Te vagy? — ámult el ő is. -- Hát ez érdekes...

— De te...!?

— De te?!

Elmondtam neki az anyósokat és öngyilkossági kísérletemet, ami egészen jól végződött.

— Hanem, — fejeztem be, — azokat a szökéseket és a te ittlétedet nem értem.

— Ezen nem csodálkozom, — mondta, — neked mindent kalapáccsal kell a fejedbe verni. Na gyere!

III.

A Kis-Koronába tértünk be. Borozgatás közben Meteor mindenről felvilágosított.

Mikor a Marsból leugrottam, testem sűrűlődása nagy légköri zavarokat idézett elő; a rádiók fadingot kaptak, óriási fadingot, úgy hogy 77 énem, akiket rádió-amatőrök fogtak el s valójában csak elektromos rezgések voltak, — a nagy légzavarban nyugtalankodni kezdtek, végül is mint a hang, jobban mondva a pesti Studió zenéje, — eltávolodtak: visszarepültek az étherbe, ahonnan elindultak.

— Így történt, — mondta aztán, — hogy mig te ideértél a földre, a többi hetvenhét Rimses egyetlen II. Rimses-szé egyesült a Holdban, a Perpetuum Mobile antennáján. És feleségül vette Piát...

— Szerencsétlen ember!

— Igen, mert a Hadúr pillanatok alatt győzött, s mert ott voltál, a győzelem ünnepére megtartották a lakodalmat. Akassák Benő emigrált a Mercurra: talpkészítőnek; a Hold most boldog, mert Benő senkit sem engedett irni magán kívül. A költők imádnak téged, mert mint a Pia férje, nagyon szelid, borzas kis ember lettél ... Tudod: az anyósok! Szegény Weint és Biert is féltem: nagy- és ükanyósod szemet vetettek rájuk. Ezeket nem látjuk többé. Sőt, nem adok neki sok időt: összes anyósaid férjhez mennek udvari-tanácsosaidhoz ... Ha valamit annyi vénasszony akar ...!

Hát ez érdekes, ez valami furcsa, valami extra volt ... Hogy én itt ülök a Kis-Koronában és ugyanakkor a Holdban király vagyok, a Pia férje! Nem is hittem az egészet. Azt hittem: be vagyok rugva.

— És most mit akarsz csinálni? — kérdezte a mérnök.

— Nem tudom, igazán nem tudom. Csak ámulni tudok.

— Hát én majd ... — és a zsebébe nyult.

— Ne, ne! — utasítottam vissza, mert nem akartam még egyszer „azon“ a pénzen élve Meteor ügyeivel összerakulni.

Gúnyosan mosolygott:

— Visszamegy Sztatócsához? Ugye nem. Ha csak feleségül nem veszed Laura nénit, éhen halhatsz. Én ugyan megmondhatnám Sztatócsnak, hogy én vagyok Üstökös és te

vagy a legélesebb szemü riporter; akkor visszavenne. De én ennél sokkal jobbat tudok. Írd meg az élményeidet, hiszen az első fejezetben úgyis egy rémregénybe kezdél. Írd meg ezt! Ezen keresel. Addig is vedd el ezt a pénzt, hogy nyugodtan dolgozhass. Ne félj, nem „abból“ való. Ez jó pénz, jó, becsülettel szerzett pengő; hogy megmondjam: eladtam a Saturnus gyűrűjét löverseny-pályának, (ezt előlegül kaptam,) s most megyek Pestre, a Nemzeti-Kaszinóba perfectuálni az üzletet. Szervusz! Hát csak irjál... —

TIZENHARMADIK FEJEZET

(ezen meglátszik, hogy az utolsó fejezet.)

I.

Egy közeli faluban béreltem egy csendes szobát s hozzá-
láttam regényem megírásához és illusztrálásához. (Regényt
mondok, mert élményeimet máskülönben nem hiszi el senki.)

Mikor máma idáig értem s éppen azon gondolkoztam,
hogy hogyan fejezzem be könyvemet, — hát csak betoppan
Meteor.

— Jó hogy jössz! — mondtam neki, — jó hogy jössz, kedves feltalálóm, segíts befejezni a Perpetuum Mobilét. Halljuk, mi van vele, valami új...?

— Elromlott, — felelte egyszerűen.

— Az Örök Mozgó?

— Igen. Ismered azt a közmondást, hogy semmi se tart örökké?

— Hogyne.

— Nahát az Örök Mozgó se. Mert a közmondás erősebb és igazabb mindennél. Például: „Nem zörög a paraszt, ha nem fújja az úr“, „Mindenféle szerelemnek vége szokik lenni...“ Még ennek a mesének is. Hát hagyd abba.

II.

Elment... Na végre vége!

III.

És akkor eszembe jutott valami. Meteor után rohantam:

— Berci! Űstökös! Mérnök úr! Hát ha nem mozog örökké, akkor miért Perpetuum Mobile a címe?

De ez az, amit nem tudunk meg soha, mert Meteor örökre eltűnt szemeim elől...

Vége.

TARTALOMJEGYZÉK:

Oldal

Első fejezet (a bűvös bot) — — — — —	3
Második fejezet (a feltaláló házában) — — — — —	14
Harmadik fejezet (ennek a végén már gyün a rendőrség) —	27
Negyedik fejezet (börtönök bolond lakója) — — — — —	37
Ötödik fejezet (Üstökös Bernát feltámadása) — — — — —	49
Hatodik fejezet (a regény címe üzembn) — — — — —	60
Hetedik fejezet (na, mi van a holdban?) — — — — —	74
Nyolcadik fejezet (I. Rimses) — — — — —	86
Kilencedik fejezet (szégyen a futás, de ha muszáj?) — —	98
Tizedik fejezet (már megint baj van) — — — — —	109
Tizenegyedik fejezet (minek is van szerelem a világon...?)	118
Tizenkettedik fejezet (nagyon érdekes, mert rövid) — —	127
Tizenharmadik fejezet (ezen meglátszik, hogy az utolsó fejezet) — — — — —	135

SINGER NÁNDOR, SATU-MARE
KIADÁSÁBAN MEGJELENTEK:

ROMÁN TÖRVÉNYEK
MAGYAR ZSEBKIDÁSAI:

1. szám
AZ ÚJ KÖZIGAZGATÁSI TÖRVÉNY
Ára 60 lei

2. szám
A GYORSÍTOTT ELJÁRÁSRÓL SZÓLÓ
TÖRVÉNY MÓDOSÍTÁSA
Ára 40 lei

3. szám
AZ ÚJ BÉLYEG TARIFA
román és magyar nyelven. Ára 40 lei
(ZACIU GH. FELICIAN ŰGYVÉD FORDÍTÁSAI)

Lovoczky Ernő :
VADÁSZ VEZÉR
(VADÁSZATI UTMUTATÓ)
Ára 60 lei

lfj. Pröhle Vilmos :
PERPETUUM MOBILE
humoros regény

Szabadságú ri.
Safu-Mare

U. S. NATIONAL ARCHIVES